

naiven Reiz zu verleihen, der durch ihr weiches sympathisches Organ noch gehoben wird und keineswegs nur äusserlich ist, sondern sich durch die ganze philosophische Durcharbeitung der Rolle hindurchzieht. Wir täuschen uns nicht, wenn wir sagen, dass seit gestern das kurstirnige Publikum unserer Stadt dem weiteren Verlaufe des Gastspieles dieser würdigen Repräsentantin der deutschen Bühne nicht allein mit grossen Interesse, sondern auch mit aufrichtiger Freude entgegenseht. Wie wir hören wird der ausgezeichnete Gast ausser in den avisirten Stücken: «Wildfeuer», «Die kleine Mama», «Dorf und Stadt», «Feenhände», «Frou-Frou» auftreten.

«Sajnos a világítás annyira rossz a színházban hogy a szünetekben az előkelő elegáns közönség nem mutatta azt az impozáns képet, amelyet megfelelő világítás mellett nyújtott volna. A direktió tudhatná, pedig, hogy a kellemesen és jól világított helyiségben a hangulat is sokkal bensőségesebb és vidámabb. Jó lenne ha máskor szünetben a lámpák gázcsavartjait jobban felszórólnák...»

«Frau Katharina Schratt setzte Samstag als Renée im Wildfeuer und Sonntag als Lorle in «Dorf und Stadt» ihr interessantes Gastspiel fort. Beide Rollen haben wir auf hiesiger Bühne bereits vor Jahren in meisterhafter Aufführung gesehen u. zw. Wildfeuer von Frau Louisabeth Röckl, welche zu Anfang der fünfziger Jahre diese Rolle im wiener Hofburgtheater zuerst gespielt und dieselbe eigentlich geschaffen hat, und des Lorle von Frl. Hedwig Raabe. Frau Schratt hat nun Wildfeuer etwas weniger poetisch aufgeführt, als Frau Röckel und auch beim Lorle eine etwas realistischere Auffassung Platz gerissen als Fräulein Raabe, immerhin sind beide Rollen aber sehr sorgfältig durchgearbeitet und war deren Ausstellung aus einem Gusse, einheitlich in der Durchführung und wirkungsvoll im Effekt. Als

ganz besonders schön und gelungen bezeichnen wir den dritten Akt in Wildfeuer und den letzten Akt in Lorle. Während im ersteren das unbestimmte Gefühl von der wunderbaren geheimniss vollen Kraft des Kusses aufdämmert in dem als Knabe erzogenen Mädchen und die jungfräuliche Schamhaftigkeit die Wangen Renées in holder Gluth erröthen macht, eine Scene, welche Frau Schratt mit reizender Anmuth spielte, ergriff Frau Schratt im 5 Akt als Lorle dem das Herz bricht bei Bewusstwerden, des unheilvollen Zaubers von dem ihr Gatte befangen ist die Herzen aller Zuhörer durch den innigen herzenswärmen natürlichen Ton, mit dem sie ihrem Kummer schwarzbewegten Ausdruck gibt. Wohl wenige Augen blieben bei dieser Scene trocken und den Minutenlang, anhaltenden Beifallsturm war die berechte Antwort auf die meisterhafte Leistung der geschätzten Künstlerin, welche in beiden Abenden durch reichlichen stürmischen Applaus ausgezeichnet wurde.

«Schratt Katalin asszony újabban «Frou-Frou» és «A Kis Mama» című szerepeiben szaporította azokat a babérokát, melyek itteni vendégszereplése révén jutottak neki. Hiába keressük ama nagy hatást, melyet a kitűnő művész kelteni tud, nem tudjuk megjelenésének bájában, vagy művészetének teljességében rejlik-e a hatás magyarázata? Van a művész megjelenésében valami keresetlen egyszerűség, szemében valami mély ábrándos tűz, arca kifejezésében, ajka körül valami kifejező, báj, mely lebilincseli szemünket, s szükség volna rá, a művészi feladat megoldása tekintetében meg is tudná enyhíteni ítéletünk szigorát. Am erre Schratt asszony rá nem szorult. Teljesen elűtő szerepekben látjuk egy hét óta. Váltakozva játsza a drámai áldozatul szánt hősnőket, a mosolygó vigjátéki Muzsa derűs fénytől körülvelt mosolygásra, teremtett lényeit. Tegnapelőtt könnyekig indította a «Frou-Frou»-ban a közönséget minden ízében művészi alakításával és a fájda-

lomnak szivből fakadó hangjaival. Tegnap ismét m'ni «Kis Mama» lányos megjelenésének varázsával egész estén át új szokatlan szellemet hozott a színpadra s érdeklődésünket, rokonszenvünket, az általa ábrázolt csókolni való okos teremtés iránt a függöny legördültéig nemcsak ébren tartotta, de valóságos rajongássá tudta fokozni. Ez a művészet nem ismer nyelvi és nemzetiségi határokat és mi is a németül közvetített élvezetért tartózkodás nélkül fejezzük ki a bájos és kitűnő művésznőnek elismerésünket és hálánkat.

«Frau Schratt setzt ihr Gastspiel unter steigenden Interesse des Publikums fort. Gestern debütierte der geschätzte Gast als Gilberte in den bekannten französischen Drama «Frou-Frou» unter rauschenden Beifalls des Publikums, welcher sich von dritten Akte an immer mehr und mehr steigerte. Die Lebenswahrheit mit welcher Frau Schratt den Charakter des verzogenen Liebling der Familie und der vornehmen pariser Gesellschaft wiedergab, die Innigkeit des Tones mit welcher Frau Schratt die Momente der Empfindung ausklingen liess, die Sicherheit der Ausgestaltung der ganzen Rolle, welche dieselbe zu einer meisterhaften Kunstleistung machte, die Eleganz in der Erscheinung und der Geschmack in den Toiletten, dies alles war ebenso Gegenstand aufn erksamste Beurteilung seitens des Publikums als es die Leistung der Künstlerin zu einem tadellosten machte, Frau Schratt war bei ihrem Antree mit einem förmlichen Regen kleiner Bukets überschüttet nach dem 3, 4, 5. Akte viermal gerufen.

A német színtársulat operaegyüttese alkalmat nyújt a zenészinpad több neves és fémjelzett énekesének megismerésére.

Kupfer-Berger bécsi operaénekesnő a Freischütz és Don Juanban lép fel.

Braga Hermin udvari operaénekesnő Carmen, Faust és Freischützben nyújt felejthetetlen alakítást. A vendégénekesek sorában a legnagyobb diadalt

Schlager Tóni udvari operaénekesnő aratja a Jüdin, Lucretia Borgia, Don Juan főszerepeiben.

Külön operapotpuriestén Jüdin, Hugenották, Lucretia Borgia egy-egy felvonásában lép fel Schlager Tóni a főszerepekben.

Haschkowetz operaénekes jutalomjáték előadásán Schlager Tóni Schubert, Schumann dalokat énekel. Gassner Károly és Breinfolk Gizella lép fel az estén.

Schlager Tóni a Don Juanban bucsuzik.

Toni Schlager mit ihrem gestrigen zweiten Auftreten als Lucretia, errang unser ausgezeichnetester Gast des Städtischen Theaters einen womöglich noch grossartigeren Erfolg als mit ihrer Recha. Die Macht ihres prächtigen Organs das sie gestern voll und ganz erkennen liess, riss das Haus zur hellsten Bewunderung hin, welches sich in immer und immer wiederholenden Beifallstürmen äusserte. Das Publikum war förmlich enthusiastiert. Wir wollen noch erwähnen, dass der Vorhang nach jedem Aktschlusse vier-fünffmal in die Höhe gehen musste was bei der bekannten zurückhaltenden Art unseres Publikums als etwas ganz unerhörtes bezeichnet werden muss. Aber nicht nur die Stimme, sondern das ausgezeichnete Spiel des Fräuleins das dies in die kleinste Handbewegung der vollendeten Künstlerin erkennen liess, hatte Anteil an ihrem Triumphe. Mit der hierher Berufung Schlagers hat die Direktion nun mehr bewiesen, dass sie dem Publikum für die bisherige totale Vernachlässigung der Oper endlich Ersatz leisten will. Freilich wird dann, wenn Fräulein Schlager ihr Gastspiel absolviert hat, die Reaktion umso ärger sein. Es ist überhaupt zu verwundern und zeigt von der gränzenlosen Nachsicht des hiesigen Publikums dass nachdem in der laufenden Saison geleistet, die Direktion, trotz eines so vornehmen Gastes wie Fräulein Schlager ist, jetzt volle Häuser machen kann. Das Publikum war schon total abgeschreckt und — jetzt können wir es sagen — wir befürchteten, dass der Gast vor leeren Bänken werde singen müssen . . .

«Kedd, febr. 17. Schlager Tóni a «Don Juan» Mozart operában bucsuzott Temesvártól. Mint énekesnő a legnagyobb művész, mint színésznő a leg-tökéletesebb mester. Eljött hozzánk Tóni Schlager, énekelte és játszott és mindenkit bámulatba ejtve győztesen távozott.»

Schulz igazgató április elején fejezi be az évadot. Társulatával Nagybecskerekre megy.

«Schulz, ki három éven keresztül vezette a színházat, minden tekintetben kiváló igazgatója volt a társulatának és mindenképpen kieléltette színházlátogató közönségünk igényeit.»

A gyárvárosi Zene és Dalegylet hangversenyt rendez a Redutban Popovits bukaresti operabariton és Walde k. a. felléptével.

A kitűnő operaénekes műsora első részében Bendl, Schubert, Schumann dalokat és Wagner zenedrámáiból énekel. A második részben román dalokat (Stefanescu, Mandruliția dela Munte, Candella: Romantia. Humpel: Cucuruz).

Walde k. a. Kárrásznak «Illustrațiune romana» c. fantáziáját játsza.

Petzer Tóni ária és dalestjét a Redutban tartja Gassner Károly közreműködésével, március huszonekettedikén. Schubert, Mendelssohn, Schumann dalokat, Mozárt áriákat énekel. Gassner magánszámmal is szerepel. Strauss—Taussig: Bécsi fantáziáját és Liszt rapszódiaát játsza.

Grünfeld Alfréd zongoraművész a Redutban tartja zongoraestjét április huszonnyolcadikán a következő műsorral:

Bach „Chromatische Fantasie und Fuge“, Beethoven „Andante Favorit“, Schubert „Impromptu“, Schumann „Des Abends“, Schumann „Vogel als Prophet“, Moszkovsky „Serenade“, Glück-Saint-Saens „Caprice sur un theme d'Alceste“, Chopin „Preludium“ és „Valse“, Grünfeld „Mazurka No. 3“, Rubinstein „Valse Caprice“, Grünfeld „Fantasie aus Richard Wager „Tannhäuser“ und „Lohengrin“.

«Grünfeld Alfréd zongoraművész hangversenye mérsékelt érdeklődés mellett folyt le. A művész egész orchestrális produkciót végzett a billentyűkön. Teljesítménye fenomenális gyönyörűség volt.»

A Filharmónia május tizenhárom és tizenhatodikán a Városi Színházban előadja Kreutzer: Das Nachtlager in Granada c. romantikus operáját Novacsek Márton vezényletével. Az est sikerében osztoz-

nak: Breinfolk, Gizella, Heim Miklós, Pummer Agoston, Ruschil Rezső, Albrecht Károly, Ruschil Jeromos, Kosmowsky Adolf, Bayer Vilma, Janovits, Janisch, Kőszeghy, Krecsmáry, Marosfy, Rittinger; Wiedermann Schlosser és Zemplényi urhölgyek.

«A Filharmónia előadásában az opera «Das Nachtlager» sokkal jobb előadás volt dillettánsokból összeállítva mint hivatásos színészek előadásában. A siker oly óriási volt, hogy az előadást meg kell ismételni. Novacsek karmestert illeti a dicséret és elismerés oroszánrésze, ki a betanulást és előadást vezette. A Filharmónia muzikusaiból álló zenekar kitogéstanul! állta meg helyét.»

A «Nachtlager» két előadásán hétszáz forint a bevétel. Az összeget az építendő Tonhalle alapjára fordítják «Kivánatos volna, hogy a Filharmónia nemes törekvését, Tonhalle építését mentől többen támogatnák közreműködésükkel és pénctárcájukkal.

A dillettáns szintársulat a színházban tartja jótékonycélu előadását, hetven szereplővel. Előadásra kerül Szigligeti: «Csikós» c. színműve. A zenét a Filharmónikusok zenekara szolgáltatja.

Nagy érdeklődés nyilvánul meg az első Orfeum előadásai iránt. Tanyáját a józsefvárosi «Heiteren Völklein»-ben üti fel. Mint újdonság rendkívüli népszerűségnek örvend. Igazgatója Spiera bécsi népénekes. A társaság sztárja Esmeralda francia rögtönző és dívoz. Tagjai: Blumenau komikus, Nagy Mariska énekesnő, Springer k. a. szalónjódler, Mitzi Hopf bécsi kupléénekesnő, Roth k. a. schanzóénekesnő.

Az orsovai Sängerverein dalosünnepélyén háromszáz dalos vesz részt. Köztük a Filharmónia is nagy sikerrel szerepel.

A Temesvári Dalkör a «Goldenen Krapfen» helyiségében tartja közgyűlését Bogma István elnökelete alatt. A közgyűlés Török János polgármestert védnökké, Huber Károly és Wusching Konrád zeneszerzőket disztagokká választja. Tisztikar: Elnök: Bogma István, alelnök: Schäffer Károly. Titkárok:

Stuëffer István, Reiter Ferenc, Ellenör: Freund Gyula
Ügyész: Mühlbach Károly, Karmester: Dosella Sándor, Kottatáros: Herbstler Ferenc.

A román társadalom a Redutban rendezti hangversennyel egybekötött elitebálját, melyen a város előkelőségei közül megjelennek: Mály István táblai tanácselnök, Kostyál Antal dr. az ügyvédi kamara elnöke, Opris pósta és távirdafőnök, Traila titkár, Paruz, Milu Bnza, Kosáriu, Ádám stb.

Strampfer Frigyes egykori temesvári színigazgató évekkal ezelőtt Amerikába vándorolt, ahol mint farmer tengődött. Csikágóban szintársulatot szervez, mely nagyon népszerű.

A 29. gyalogezred karmesterét Stroblt Bécsbe helyezik és helyébe Heller Vencel, a nagyszebeni 31. gyalogezred karmestere kerül. Heller Vencel kitűnő muzsikusként és éveken át készséges szolgálója a város zenekulturájának.

Geröfy Andor ezer forint pónálét tesz le április elején a városnál a magyar színiévad pontos megkezdéséért.

A színházmegnyitás már szeptemberben tartja izgalomban a várost. Geröfy szeptember elején mutatja be társulatának névsorát:

Geröfy Ilka, Erdélyi Marietta, Hunyady Margit, Latzko-Blanka, Erdélyi Gizella, Lászy Etelka, Báthory Helena, Csermelyi Margit, Benedek J., Farkas Nina, Fehérváry Mária, Frank Babett, Károlyi Roza, Kendi Anna, Kis Mária, Lejtényi Kornélia, Lejtényi Johanna, Wincze Aloisia, Prielle Kornélia, Weress Matild.

Andorfy Péter, Balogh Árpád, Benedek Gyula, Berényi Gyula, Farkas Gusztáv, Farkas Ernő, Fehérváry Oito, Geröfy Andor, Hortobágyi György, Hegyessi Gyula, Kassai Viktor, Kendi Gyula, Kenedics Kálmán, Kelemen Ernő, Kövály, Kiss Mihály, Német József, Lubinszky Ede, Mezey Vilmos, Mikszay Emil, Molnár György, Német József, Rendezők: Veres László, Szeles József. Összesen. 20 nő, 23 férfi, 12 korista, 12 koristánő és 21 zenész.

Városszerte nagy előkészületeket tesznek a színház megnyitására és Jókai Mór az illusztris vendégfogadtatására. A színház megnyitását előkészítő bi-

zottság naponta ülésezik Telbisz Károly dr. polgármester elnöke mellett. Jókai fogadtatására bizottságot neveznek ki. A bizottság tagjai:

Kramár Béla, Tedeschi János, Elter János jun., Schmidt Róbert, Nagy László, Klein J., Menczer Rczsó, Reiner Géza dr. Max Sidon dr., Barta Ignacz dr., Somogyi Gyula, Prepeliczay Eda, Gothilf Ferencz, Aladics István, Recht Henrik.

Az első magyar téli színiévad megnyitásának ünnepi műsora: Prologus Jókai Mórtól, elmondja Geröfy igazgató. Allegorikus kép Molnár főrendező rendezésében. Liszt: Királyhimnusz, éneklék a társulat tagjai. Erdélyi József: A leánykérő, énekes, táncos népszínmű és Donna Juannita két felvonásos operett.

Jókai fogadtatására minden előkészületet megtettek, amikor futótüzként terjed el a hír, hogy a költőfejedelem nem jöhet el a színházmegnyitásra, miután ugyanaznap este «Fekete gyémántok» c. darabjának van pesti bemutatója.

Másnap a hirt maga Jókai cáfolja meg és elküldi Prologusának szövegét. A prologus körül óriási bonyodalom keletkezik. A Prologus ugyanis valahogyan a Pesti Hirlaphoz jut el és három nappal a megnyitás előtt «minden irodalmi tisztesség arculütésével, tárcatöltelékül mint valami bitang jószágot, szórol-szóra leközli.» A Temesi Lapok Geröfyt támadja és a következő elkeseredett hangú cikkben foglalkozik az esettel:

«Geröfy igazgató furcsán kezdi Temesvárott működését. Jókai Mór koszorus nagy költőnk Temesvár városa által ünnepélyesen felkérve, első magyar színiévad megnyitásához irt egy csodaszép prologust, mely az előzményeknél fogva félig-meddig a város tulajdonánál tekinthető. A prologust átadják Geröfynek, hogy betanulja. A közönség lázas érdeklődéssel várja s töri magát a jegyekért, hogy mindjárt az első estén megismerkedhessék a remekmű tartalmával. S mi történik? Három nappal a megnyitás előtt a Pesti Hirlap minden irodalmi tisztesség arculütésével tárcatöltelékül, mint valami bitang jószágot, szórol-szóra

hozza a címénél és rendeltetésénél fogva egyaránt alkalmi, tehát hacsak nem üzleti piszkos célból, előbb másként abszolúte nem közölhető dolgozatot megfosztva így egy kulturális és nemzetiségi nagy ünnepet sikerének és hatásának legszebb részétől. Geröfy ur becsületével volt felelős a prolog sorsáért s az, hogy «valami gazember lopta el tőle és adta el jó pénzért irodalmi kufár célokra» a mi szemünkben őt nem tisztázza. Az a tény, pedig, hogy a magyar évad egyik nagy értékét ily könnyen és semmibe sem vette, velünk szemben kik őt tüzzel-vassal védelmeztük igazolni látszik azok aggodalmait, kik Geröfy urat az utolsó órában itt még elütni akarták az igazgatóságtól. A «Nemzet» ugyane tárgyban következőleg nyilatkozik: Jókai Mór prologusa, mellyel a temesvári színház október harmadikán meg fog nyitattni visszaélés folytán már ma megjelent egy fővárosi lapban, mely ugylátszik csak enyhe érzéssel bír a discrétio törvényei iránt és Jókai Mór műveit közprédának tekinti. A prologus immár átadatván a nyilvánosságnak, elesik az ok, hogy a költői renekmű csak a maga rendes idejében hozassék a közönség elé s ezzel mi és többi lapársaink is azon kényszerű helyzetbe hozattunk, hogy a prologust előbb leközzöljük, mintsem ezt bevett illemszabályok máskülönben megengednék.»

«Jókai fogadtatása és bevonulása a városba, ünnepélyes keretek között történik szombat d. u. 4 órakor. Este ünnepi vacsora és gála előadás a színházban. Utána a Filharmónia a megyeháza előtt szerenádot ad a nagy írónak és Benedek Albert dr. tanár tartja az üdvözlő beszédet.»

Jókai október másodikán délután négy órakor érkezik. Az egész város ünnepi díszben várja vendégét. A józsefvárosi állomás felé vezető utvonalon emberáradat hömpölyög.

Jókait az első osztályú váróteremben a város legelőkelőbb polgárai fogadják:

«Telbisz Károly polgármester, Lányi Gusztáv, Ei-

senstädter Ignác, Baader Henrik, Gotthilf Ede, Babusnik Agoston, Klein Jakab, Steiner Ferencz, dr. Laky, Breuer Ármín, Karácsonyi István esperes-plébános, Brandt József plébános, Ribáry min. tan., Jókai Mór, Török városkapitány és Lázár tanácsos kíséretében kocsin berobogott a városba, hol a városháza nagytermében Telbisz polgármester és Jakabfy tanácsnok üdvözlötték Jókait, ki szép zengő magyar nyelven köszönte meg a fogadtatást. Délután 5 órakor volt a színházmegnyitás, utána ünnepi vacsora, mely alatt Novacek karmester vezetésével a Filharmónia szerenáddal lepte meg az író. «Ima a csata előtt» Elbusulom én magamat, Szabadsággal c. kórusműveket éneklik. Utóbbi annyira megragadja Jókai tetszését, hogy kívánságára megismétlik.

A költőfejedelmet érkezése alkalmából a Temesi Lapok vezércikkben köszönti:

«(Szombat, okt. 3.) Magyar költők fejedelme légy üdvöz falaink között! Fejedelmi vendég közeleg Temesvár falaihoz! Koronákkal fölértő babérkoszorúkkal halántékai körüli világhirnek fejedelmi palástnál fényesebb becsesebb sugárköntösében. Oldalán országos nevű kiváló férfiaktól álló kísérettel, melyet megirigyelhet tőle a kerek föld bármely hirneves uralkodója. S félszázados multtal, melynek minden alkotása egy-egy magas lépcső, egy-egy hatalmas szárnylebbenés azon hatalmas magaslat és jövő felé, ahol halhatatlanságot ölt, ami itt lennt halandó s örökkévalóvá lesz, ami ideiglenes lét volt a föld göröngyén. S igaz érdemet nyomon fog követni ezuttal méltó jutalom. Temesvár szab. kir. váorsnak ma még tulnyomóan német ajku közönsége mindeneknek nemes például ajánlható hazafias önmegtagadással, erkölcsi és anyagi kettős áldozatot hozva engedte át gyönyörű színházát a magyar szónak és művészetnek. De ha nagy volt, nagy és dicső e tett: mely, most nyomában jár nem csekély és nagy, dicső a jutalom is. A magyar költők fejedelme aranykoszorus lantjának hurjaiba markol s amit hadverő

ősök, kik itt e hazáért haltak, a távol mullban csak késő századok mulva nyerhettek el a kegyeletlőt rögtön lángelméjének és teremtő szellemének egész mindenhatóságában megörökíti a nemzedéket, mely magyar hazafiak helyén hazafi magyarokat fog hagyni maga után, mely egyetlen férfias határozattal megvalósítja ami nélkül még sok-sok tized esélye s egy kis töredék édes de hiu álma maradt volna, az t. i. ahol eddig csak a szivekben élt, ezentúl ott nyelvben éljen a magyar nemzet. S míg más vidék, ha a haza dicsőségén és nagyságán éjjel nappal pihenés nélkül és ezer alakban munkálkodó koszorús költőt pár pillanatra elhódítja a fővárosból és íróasztalától, azzal hálálja meg a szerencsét, hogy ki zárólag őt ünnepli és alkalmi viszonzás lesz az ő ünneplése azért, hogy megelőzőleg nevének, hírének, lángeszének, az egész hazának közös örökségéből, a közös részen és jogos osztalékon felül nekünk még külön is juttat egy nagy darab kincset a prológbau, mely rólunk szól és a magyar történetben tündöklő nagy elődök, Hunyadiak, Kinizsiek, Losonczyak, gyanánt fog bemutatni a jövő századoknak és nemzedékeknek. Biztosítjuk Jókait, hogy Temesvár sz. kir. város széles területén, hol a régi magyar közmondás hagyományos átka: ahány ház, annyi szokás, vallási, nemzetiségi, társadalmi, sőt politikai téren, és százféle változatban mindennel még az idővel is diadalmasan dacoló válaszfalakban nyer lehangelő kifejezést. Ma érzés lángol minden szivben: igaz öröm, hogy jön, benső hála azért amit tett, határtalan csodálat, személyes nagysága és erényei iránt nemes büszkeség, hogy pár órára nemes alkotásaival és dicsőségével a miénk ő, aki egy babérföldte fővel magasabb itthon mindenkinél de el nem törpül, árnyékba nem jut korának hatalmasb nemzetek öléből született akármelyik nagy alakja mellé állítva sem, akik egyenkint és együttesen a származás olcsó előnyén kívül semmiben sem haladják meg őt s amint osztózniok kell vele, ma az

elő nemzedék tapsain, úgy fog osztózni emlékezetükkel az övéen az utókor emléke is. Nem tudjuk mennyire fog külsőleg is érvényre emelkedni az a közös tisztelet, szeretet, csodálat, hódolat, amik sáklakteljes egy érzéssé olvadnak most nálunk minden szivben disszonanciától teljesen ment harmóniában, gondolatban, szóban, cselekvésben, s főispáni fényes hajléktól a külvárosok legszerényebb hajlékáig minden tüzhelynél, vallás, párt és nemzetiség kérdése nélkül, de azt fölemelt fővel állítjuk, hogy szebb, diadalmasabb ünnepet mint most itt Jókai Mór a magyar költők fejedelme sehol és sohasem ült, mert nálunk diadalivnél, virágfüzernél, lobogónál s minden olvatag és hervadó külsőségnél megkapóbb ékesszólással az a tény hirdeti az ő érdemeit és jelentőségét, hogy a közös haza szeretete, a közös haza iránti hűség és ragaszkodás zendül meg páratlan fönséggel és isteni erővel magyar, német, szerb, és román ajkaknak a legtisztább lelkesedésből fakadó égbetörő és egetverdeső uniszónójában: Éljen Jókai Mór!

«A szombat délutáni színházmegnyitáson Temesvár előkelő társadalma kivétel nélkül részt vett. Előkelő ünnepi díszben pompázott a nézőtér és óriási éljen kiáltással fogadták Jókait, ki Ormos főispán társaságában jelent meg a páholyban. Geröfy igazgató művésziösen adta elő Jókai prologusát. Óriási éljenzés közepette jelent meg Jókai a színpadon és ott Temesvár városa nevében, Tedeschy, Tárczay, Baader, Steiner, Eisenstädter urak babérkoszorút adtak át a költőnek. Nagy szenátor pedig ünnepi köszöntővel üdvözölte a költőt Temesvár közönsége és a színészet nevében. Az előadáson óriási sikert arattak Geröfyné, Erdélyi k. a. Prielle k. a. Balogh, Molnár, Barna, urak, Jókai sok éljenzés és ünneplés közepette távozott a színházból.»

Előadás után nagyszámu és előkelő közönség gyűlt egybe a vigadóteremben közös lakomára. Jókait és többi vendégeket lelkesült örömmel fogadták

terembe lépésükkor. Az asztalfőt Jókai Mór, Ormos Zsigmond főispán, Ribáry József min. tan. foglalták el. Mellettük jobbra Khuen gróf, az erdélyrészi közm. egylet elnöke, Jakabffy Pál a színügy-gyámoló egylet alelnöke, ifjabb Ormos Zsigmond kir. tan. és alispán, ifj. Abrányi Kornél orsz. képviselő, Pattyánszky Elek a mérsékelt ellenzék délmagy. pártelnöke, balra Telbisz Károly polgármester, Török János, budapesti államrendőrségi főkapitány, Lázár Ernő orsz. képviselő ülttek. Jelen voltak továbbá: Kollmann Károly kir. adófelügyelő, Bede Gyula kir. ügyész, Krivácsy Elek kir. erdőfelügyelő, Dobó László megyei és Lányi Gusztáv városi főjegyző, Opris Péter távirtda igazgatósági titkár, Karácsonyi István esp. plebános, Hudra, Patzner, Nyári és Olszowszky tanárok, Löwy Mór dr. főrabbi, Janovics Gyula kir. kincstartó ügyész, Breuer Ármin dr. megyei főorvos, Bécsi Gedő kórházi igazg. főorvos, dr. Bider, Rózsa Imre, Kostyál Antal dr., Niamesny Gyula, Várnay Imre, dr. Bartha Ignác, Várnay Ernő, Csurgay Soma, Susich Károly ügyvédek, Bogma István és Nagy László városi tanácsosok, Heinrich Nándor nagybirtokos, Mikolczi Gotthilf Ede, Tárczay Gyula, Baader Henrik, ifj. Elter János, buziási Eisenstädter Ignác, Steiner Ferencz, Mühle Vilmos, Petrovits Milos, Menczer Rezső, Klein Jakab, Pendl, Novotny, Kerner; Babusnik Agoston, városi képviselők, Csapó Géza és Beszenyei Ferencz szolgabírák, dr. Benedek Albert főreáliskolai tanár, Plausits Mátyás, Telbisz Imre és Koza kir. közjegyzők, Vuchetich Ödön ügyvéd, Szöts Lajos, Mayer Károly, Kuchler Gyula, dr. Stefanovits dr. Feiner, Vlahovits Szilárd, Stefanovits Szilárd, Wechselberger, Kaczander, Horváth István stb. végre a következő vidéki hírlapírók: Porzsolt Kálmán, Nagy Sándor, Rózsa Antal, Erődy Dániel, Muray Károly, Kálmán István és a helyi sajtó képviselői, azonkívül nagyszámu közönség Temes, Torontál, Krassóme gyékből és a fiatalság.

A teritékek száma mintegy kétszázra tehető. Lakoma közben a 29. gyalogezred zenekara a következő darabokat játszotta: «Induló», Alom keringő Milöckertől, Nyitány Hunyadi Lászlóból, Erkel Ferencztől, Violotta polka Strausstól. Előjáték Wanda dalmüből Dopplertől, Király induló Hubertől, Troubadur hármas Verditől, Éljen a magyar Galopp Strausstól.

A fényes bankett menüje a következő volt: tokhal tartármártással és majonezzal, vesepecsenye burgonya és szarvasgomba mártással, Mignon cottlett cukorborsóval és karfiollal, pulykapecsenye francia salátával, különféle crème, vegyes gyümölcs, kávé, bor, két-két teritékhez 1 üveg fehér, 1 üveg vörösbor.

A színházi előadás folytán a kedélyek emelkedett hangulatban lévén, csakhamar megeredt a toasztok árja és vége-hossza nem volt kivilágos virradatig. Az első felköszöntőt Ormos főispán mondotta a királyra és a felséges családra. A jelenlevők állva hallgatták végig a rövid szép pohárköszöntőt, melyben szóló különösen őfelsége a nemzeti színészet érdekeiért hozott áldozatairól emlékezett meg. Szavait dörgő «Éljen a király» kiáltások kísérték. Utána Telbisz Károly dr. emelt szót.

Egy mozgalom járta át az országot — mondotta, melynek célja a nemzeti művelődésnek magyar szellemen való terjesztése. Temesvár városa már jó eleve felismerte ennek szükségét. Gondoskodott, hogy magyar szellemi helyőrség állittassék föl nálunk. Már évek előtt társulatok alakultak itt e célra, melyek zajtalanul idegen beavatkozás és segítség nélkül működtek a nemzeti művelődés fejlesztése érdekében. Csakis így lett lehetővé, hogy önerejében jelentékeny segélyben részesithesse a nemzeti művelődés leghatósabb terjesztőjét a magyar szintársulatot. Most hogy országos hírű és nevű vendégeket üdvözölhetünk körünkben, az egész nemzet színe előtt tesszük meg hitvallásunkat, hogy hazafias érzület tekintet-

ben e város, az ország egyetlen városa által sem engedí magát felülmulni. (Viharos éljenzés). A nemzeti színészet állandósításával azon cél lebegett szemünk előtt, hogy nyelvre nézve sem legyünk felülmulva. (Taps). Ezután szóló köszönetét fejezi ki a kormánynak, mert a mai ünnepélyen képviseltette magát és élte, annak képviselőjét, Ribáry József min. tanácsost. (Lelkes éljenzés). Ribáry József min. tanácsos köszönetet mond a rokonszenves üdvözlésért. E rokor szenv, ugymond nem illeti őt, hanem illeti azon nagy államférfiut, kit szerencsénk van Magyarország kormányelnökének tisztelni. (Lelkesült éljenzés). Szóló szükségesnek tartja itt is kijelenteni, amit más diszes helyen is, hól örömmel győződött meg róla, hogy Temesvár város miként tudja méltányolni egy hazafiui tevékenységben gazdag férfiú érdemeit. Már, kijelentette, hogy a miniszterelnök mélyen sajnálja, hogy bokros elfoglaltsága miatt személyesen nem vehet részt a mai ünnepségeken. Rendkívül örvelek, hogy a kormányelnök éppen engem bizott meg ennek kijelentésével, ki a magyar színészet felvirágoztatásán már hosszú évek óta fáradozom. (Viharos éljenzés). Szóló ezután a szintársulat jelenlévő tagjaihoz intézi szavait, figyelmezteti őket, a felelősség nagy súlyára, melyet magukra vállaltak. Ó Argus szemekkel fogja kísérni a szintársulat itteni működését úgy is mint hazafi, úgy is mint a magyar színészegyesület elnöke. Isten áldja Temesvár város közönségét, mely állandósította a magyar színészetet. (Hosszas zajos éljenzés). Ezután Dobó László, megyei főjegyző egy költői lendületű szép beszédben Jókait élte. Jókai nagy figyelemmel és megilletődve hallgatta a felköszöntőt. Mikor Dobó először említette Jókai nevét a jelen voltak mind felálltak ülőhelyükről és állva éljenztek... Tapsolva Jókai köré gyűltek úgy, hogy Dobó csak percek mulva jöhetett ismét szóhoz. A toaszt után újra ismétlődött a meghatóan szép lélekemelő és fontos óváció. Az éljenzések multával Baader

Henrik városi képviselő magyar nyelven, (tudunkkal Baader ez alkalommal használta első ízben nyilvánosan a magyar nyelvet) tartott egy szép beszédet lángoló lelkesedéssel méltatva Ormos főispán működését és a végén örömmel emlité föl, hogy Ormos főispán páratlan igazságszeretetével és finom tapintatával teljesen meghódította mindnyájunk szívét. Leirhatatlan a lelkesedés mit Baader szavai keltek. A fiatalság vállaira emelte az ünnepelt főispánt és viharos éljenzés és tapsokba törtek ki. Ormos főispán meghatottan köszönte meg az óvációt és átadta a szót a koszorus költőnek, Jókai Mórnak, aki a következőket mondotta:

«Magyarország miniszterelnöke pár nap előtt egy disztrakoma alkalmával a magyar nemzeti színművészetet köszönté fel ezekkel a szavakkal: adja Isten, hogy a magyar színművészet nagy feladatainak egy részét, mely még most reánehézől időjártával elveszítse, mely feladat a magyar nemzetiség terjesztése. Nagy szó volt ez egy kormányfő ajkairól. Én e szóhoz kapcsolom mai felköszöntőmet. Volt egyszer Magyarországon egy nagy német város, aminek neve Budapest. Annyira német volt, hogy statutuumaiban meg volt tiltva magyar polgárt a birói székbe beválasztani. A választás különben sem lett volna könnyű, mert egyetlenegy magyar házbirtokos polgár a városban: egy szabómester. A megyeházánál latinul beszéltek, ez volt a nemesség nyelve. S a vidéken sem voltak kedvezőbbek a magyar nemzetiség viszonyai. A nemzeti középosztálynál is német volt a társalgási nyelv s ha valaki egy nemesi családnál magyarul találta megszólítani a házikisasszonyt, azt ügyetlen megbántásnak vették, magyarul csak a cseléddel beszéltek. És ekkor nekiindult lelke sugalltából szive ihletéből egy-egy kisebb csoport, akiket a «nemzet napszamosainak» nevezünk, meghódítani a magyar nemzetiség számára az országot. Legelőször is a magyart magát kellett meghódítani, a mélyen alvót, a magát elhagyottat. És minő

eszközeik voltak a hódításhoz? Kezükben a vándorbot, fejükön a papirkorona, de a fejükön levő papirkoronát ragyogóvá tette a szívükben lakó láng s ahová e vándorbotot letűzték, az ott gyökeret vert és kivirágzott. Mennyi küzdelmükbe került, amíg az ország fővárosába eljuthattak. Többször kiűzve, máskor megtűrve, osztozva dicsőségben és nyomorban. Végre sikerült közadakozásból egy szerény hajlékot emelni a számukra, kívül a hatvani kapun, a török temető helyén, nem ám olyan fényes palotát, mint a temesvári színház, csak egy szerény menedéket. És ennek fenntartására Magyarország nemessége az akkor hivatalos nemzet önmegadóztatás útján hozott össze egy alapot, melynek kamataiból a Nemzeti Színház kapott éppen annyi havi haviventiót, mint amennyiben részesíti Temesvár polgársága az itteni színházat. És ez a szegény muzsák kis temploma meghódította a fővárost magát. Eleinte csak a nótáinkat énekelték, aztán megtanultak benünket ismerni. És aki a magyart megismeri, az a magyart megszereti. És most büszkeséggel mutat mindenki az egész ország fővárosára, a világvárossá törekedőre. És ez mind annak a vándorbotnak a gyümölcse, mely a földbe tűzve gyökeret vert és kivirágzott. Mert ott ahol sziveket lelkeket kell meghódítani, ott nem a hatalom eszközei, hanem a szeretet és szellem adják az erőt a nehéz feladathoz. E feladat nehezedik önökre a temesvári színház művészei és művésznőire.

Ismerjék meg önök helyzetük egész nagyszerűségét. E mai nap méltó, hogy hazánk történelmébe feljegyeztessék, e mai nap egy diadal napja. Mert ha egy vaskezü kormány egy ukázzal elrendeli, hogy felejtse el mindenki az anyanyelvét és beszélje helyette a meghódítóét, ez még mindig csak azt bizonyítja, hogy a hódító van alul. De amikor egy olyan nagyon elvádolt nemzet mellett egy olyan kulturális város, mint Temesvár azzal demonstrál, hogy maga hívja meg, magához a magyar színművészetet, s a

magyar dal és zene számára fényes palotát épít, nem kormány segélyével, hanem saját bőségéből s azt fényes diadallal. E diadalért háládatosnak lenni, az egész nemzet háláját leróni az önök feladata magyar művészársulat. Minden taps, mely e színház termében elcsattan, tulhangzik az ország határán, minden siker, mely itt kivivatik, biznyság arra, hogy Magyarországon minden nemzetiség egy és elválhatatlan ott, hol hazáról, műveltségről, közügyről van szó bármilyen nyelven imádja is Istenét és hazáját. Soha egy nap se feledkezzenek meg önök nagy feladatukról. Aknázzák ki tehetségeiknek minden kincsbányáját, tegyenek félre minden kicsinykedést, a mi más helyzetben e pályakörben otthonos. Az idegent becsüljék meg és tanuljanak tőle, a tapsot se elbizakodással vegyék, hanem biztatásul még jobbat alkotni. Gondoljanak rá, hogyha itten győztök, a nemzet az Olympra vezet föl, ha buktok a trapeji sziklára. Eljen a temesvári szintársulat.

A közönség lelkesedve csoportosult Jókai köré és áhítattal figyelt minden szavára. Olykor-olykor dörgő éljenzésekbe kitörve, vége-hossza nem volt az éljenzésnek, tapsnak, mikor Jókai beszédét befejezte. Ezután Löwy Mór dr. főrabbi városunk egyik fiát Török János budapesti államrendőrségi főkapitányt életi. A terem éljenzéssel hosszasan életi Török Jánost, a fiatalság vállaira emelve körülhordozta Törököt a teremben, ki szívélyesen kocintott tisztelőivel és barátaival. Török főkapitány erre tartalomdus szép beszédben annak a polgárságnak boldogságára emelte poharát, melynek hazafisága előtt meghajolni tanult itteni hivataloskodása közt. Jakabffy Pál, mint a színügy gyámolító egyesület alelnöke és Rózsa Antal hírlapíró Aradról szintén a város közönségét életették. Karácsonyi István esperes plébános a közönség zajos éljenzései között dr. Telbisz Károly polgármesterre üritette poharát. Jókai Mór rövid, de szelídes szavakkal a temesvári hölgyeket életette. A

közönség ismét köréje csoportosult és lelkes éljenzésbe tört ki, amikor szavait bevégezte. Fél egy óra körül a korosabbak eloszlottak és lefeküdtek, a fiatalok azonban együtt maradtak és mulattak kora reggelig.»

«Vasárnap, d. u. 2 órakor Ormos főispán diszebedet adott, melyen a város előkelőségei voltak hivatalosak. A diszebeden Jókai egy táviratot olvasott fel, melyben Tomori Anasztáz, bőkezűségéről ismert hazánkfia (Kunszentmiklósról) a temesvári szinügygyámoló egyletbe 100 frttal alapító tagnak lép be. A távirat felolvasását szünni nem akaró taps és éljenzés fogadta. A terítékhez Mühle Vilmos egy gyönyörű asztaldiszt szolgáltatott virágokból összeállítva, mely finom izléssel gyönyörűen volt elkészítve és Jókai tetszését különösen megnyerte.»

A szintársulat tagjai vasárnap délben Ribáry József miniszteri tanácsosnál és Jókai Mórnál tisztelegnek.

Gróf Khuen és ifjabb Abrányi Kornél délután érkeznek.

Fővárosi és vidéki ujságírók is érkeznek a nevezetes napra. Porzsolt Kálmán a «Nemzet» Hajnal István a «Budapesti Hirlap» Róna Antal «Az Alföld» Muray Károly «Arad és vidéke» tudósítói.

A város diszközgyűlésén Jókai Mór és Ribáry József miniszteri tanácsos is megjelennek. A magas vendégeket Petrovics Milos bizottsági tag üdvözli a város nevében.

Meleg ünneplésben van része Német József püspöknek és Török János főkapitánynak, kik megjelenésükkel emelik a fogadtatás fényét.

Jókai Mór hétfőn délután Degenfeld-Hofburg gróf, Degenfeld grófnő, Ormos főispán és Ribáry miniszteri tanácsos társaságában megtekintik a Városligetet. Itt a 29. gyalogezred hangversenyez a nagy író tiszteletére.

Az első magyar téli színiévad műsora:

Buzavirág, énekes népszínmű. Cornovillei harangok, vig operett, Piros bugyeláris, énekes népszínmű. Az eleven ördög, vig operett, Kis szorakozott, vigjáték, Denise, színmű Dumastól, Nap és Hold, vig operett, Az arany pók, bohózat, Titilla hadnagy, vig operett, Sárga csikó, énekes színmű, Vasgyáros, színmű Ohnnettől, Nap és Hold, vig operett, Csókón szerzett vőlegény, énekes bohózat, Koldudiák, operett, Fekete gyémántok, dráma Jókai Mórtól.

Molnár és gyermeke, színmű, Tündérlak Magyarhonban, énekes színmű. Hercegasszony, vig operett, Tót leány, népszínmű, Vasgyáros, színmű Ohnnettől, Furcsa háboru, vigoperett, Peleskei notárius, bohózat Gáltól, Falu rossza, Tóthtól, Szükség törvényt bont, vigjáték és Miniszter előszobájában, dramolett, Melinda, bohózat, A fekete gyémántok, dráma Jókaitól, Hercegasszony, bohózat, Három pár cipő, énekes életkép, Furcsa háboru, vig operett, Két pisztoly, színmű, Stuart Mária, dráma, Mátyás király kalandja, színmű, Boccaccio, operett, A szökött katona, színmű, A tolonc, színmű. Protekció, vigjáték, Berczik-től, Az eleven ördög, operett, Szép Melozina a tengeri hab-leány, nagy tündéres látványosság, Hamlet, Shakespeare dráma, Kamargo a párisi táncosné, vig operett, A fősvény, Molier vigjáték, Köszörületlen gyémántok, színmű, Koldusdiák, operett, Viola az alföldi harmonia, énekes népszínmű Szigligetitől, Traviata, Verdi opera, Huszárcsiny, énekes színmű, Brankovits György, Protekció, vigjáték, Árendás zsidó, színmű, írta Angyal Ilka, Traviata, Verdi opera, Csicsóné galambom, színmű. Kis menyecske, operett, Fedora, színmű Sardoutól, A cigány, színmű Szigligetitől, A szép Galathea, mithologiai kép és Cox és Box, vigjáték, Az aranyember, dráma Jókaitól. A betyár kendője, színmű, A sabinnók elrablása, bohózat, Lumpacius vagabundus, A kis herceg, operett, A bagdadi hercegnő színmű Dumastól.

November harmadikán Bonnáz Sándor megyéspüspök negyedszázados püspöki jubileuma alkalmából a szintársulat diszelőadást rendez. Előadásra kerül Katona József történelmi drámája: Bánk-Bán.

Gerőfy nagy lendületét megbénítják anyagi gondjai. Régi adósságai miatt sok kellemetlensége van. Decemberig a nyolcezer forintos szubvencionak már háromnegyed részét veszi fel. A városi közgyűlés végre december közepén felbontja a Gerőfyvel kötött három évre szóló szerződést és Gerőfy ellen bünvádi feljelentést tesz.

A színház vezetését öttagu bizottság veszi át. A bizottság tagjai: Baader Henrik, Wimmer József,

Pendl Adám, Nagy László, Pummer Agoston.

A színház művészi vezetésével a bizottság Nagy Vince volt színigazgatót bizza meg és bérbe veszi annak ruhátárát és felszerelését is.

A Gerőfy-társulat tagjaival folytatja az új vezetőség az előadásokat.

Gerőfy nyílt számadással válaszol az ellene elhangzott vádakra. A bevételi és kiadási-nyilvántartás alapján, melynek egyes tételeit Bényei István az Országos Színészövetség delegátusa láttamozta és jóváhagyta, december közepéig 1965 frt. 15 krajcár a deficit. December első tizenkét napjában az összevétel hetven forint.

A bizottság által vezetett «temesvári szintársulat» a következő esztendő március huszadikán fejezi be az évadot.

A Filharmónia hangversennyel egybekötött XIV. alapítási ünnepélyét a Redutban tartja meg. Ugyanott rendezi szilveszteri mulatságát is.

A Temesvarer Gewerbe Liedertafel Frühling Károly karmester vezetésével, a «Königin von England» helyiségében tartja hangversenyét. Közreműködők között van Gróger Gusztáv a kitűnő hangú basszista, ki negyven esztendőn keresztül a dóm és a gyár városi zsinagóga énekkarának tagja. Meghalt 1928-ban.

Walter Gusztáv kamaraénekes Wéber Emillel együtt tartja hangversenyét a Redutban a Filharmónia rendezésében.

Walter Gusztáv kizárólag Schubert dalokból állítja össze műsorát. Wéber Emil Liszt és Chopin műveket játszik.

«Walter Gusztáv énekéről csak ennyit mondhatunk: «Wo Walter singt, dort lass dich nieder...»

A tervbevett Walter-Wéber második hangverseny közbejött akadályok miatt elmarad.

Ney Dávid udvari operaénekes a Filharmónia rendezésében tartja dalestjét december huszonharmadikán Gassner Károly közreműködésével a Viga-

dóban. Löwe balladákat, Freischütz áriát (magyar szöveggel) és Abrányi: «Mikor megyek az oltárhoz esküdni» c. dalt énekli.

Gassner Károly magánszám gyanánt Schubert, Schumann. Liszt kompozíciókat játszik.

A szerb társadalom kitűnőségei az új szerb palotában tartott gyűlésen hívják életre a tíz évvel ezelőtt megszűnt szerb dalárdát. Karmester Dosella Sándor.

Inkább Sidoli cirkusz mint Odry Lehel

A színház ügyével nemcsak a városi közgyűlés, hanem az Országos Színészövetség is foglalkozik. Mindkét illetékes testület közös platformot keres és talál a megoldáshoz. Megállapodnak, hogy az ezer-nyolcszáznyolcvanhat—nyolcvanhetes színiévadra Pozsony városával szövetkeznek.

A magyar színiévad októbertől januárig, a német januártól áprilisig tart.

Kment Miksa, a pozsonyi német színház együttesét irányítja és míg a társulat Temesvárott tartja előadásait, addig Pozsonyban Mosonyi Jakab igazgatása alatt magyar előadások folynak. És megfordítva.

A színiévad megnyitásáig ez év első negyedében még a Nagy Vince vezetése és az öt-tagú bizottság irányítása mellett, a «temesvári szintársulat» játszik.

Április hatodikán Schulz német társulata kezdi meg hat hetes játékciklusát.

A társulat tagjai:

Igazgató Schulz egyben opera és operett karmester. Másod karmester Svoboda, Rendezők Andor és Wiedemann. Énekesnők és primadonnák: Jenny Dora, Leeb Betty, Dürigl k. a., Hausen k. a., Grosszné, Ott k. a., Perle k. a., Corcan k. a., Keller k. a., Cornell k. a., Svobodáné, Hergerné, Müllerné. Urak: Czagal, Gross, Hoffmann, Löwe, Charl, Steinberg, Andor, Schmidl, Wiedeman, Müller, Feuereisen, Bartl, Schmidl, koristák száma tizenhat.

A magyar szintársulat békés és lelkes munkáját mindjárt az ujesztendős első napjaiban botrány bontja meg. Okozója Barna Izidor, a színház huszonhét esztendő téhetséges karmestere. Angolosan távozik. Debrecenbe megy.

«Nagy Vince igazgató azonnal intézkedik, hogy a szökevény karmester visszaálltassék.»

A karmester tagadja bár a szerződéses viszonyt, újabb megegyezés alapján azonban hajlandó visszatérni.

«Barna karmester retur-jeggyel rögtön visszatartatik Temesvárra.»

Gerőfy szinigazgató kártérítési pert indít a város ellen nyolcezerháromszázhetvenhét forint, harminc krajcár erejéig.

A magyar társulat gyakori vendégszerepeltetésel fűszerezi előadásait.

Vizváry Gyula a pesti Nemzeti Színház tagja.

Sólymosy Elek és Margit.

Szatmáry Árpád, Békefy k. a. és a bánsági születésű Kalmár Piroska a vendégek.

A magyar sziniévad kapuzárása és Schulz német társulatának érkezése közötti időben, rendezik meg helyi műkedvelők előadásukat a színházban. Szinrehozzák a «Negyed-mágnások» c. vigjátékot.

Szerepelnek:

Dobó László, Mayer Károly, Horváth Jenő, Prepeliczay Ede, Nagy László, Jakabffy Pál, Somogyi Gyula, Patzner Lajos, Gálffy István, Nagy Lajos, Jakabffy Imre, Pongrácz Miklós, Aladics Bella, Kalmár Etelka, Joanovits Mariska, Kramár Margit

Ez év első negyedében a Redutban megtartott hangversenyek sorából kiemelkedik Remmert Márta zongoraestje. (Műsorán: Wéber, Chopin, Moszkowszky, Schubert-Liszt, Wagner-Liszt, Grieg, Beethoven, Scarlatti, Rubinstein.)

A kölni Heckmann-vonósnégyes kamaraestjét a Vigadóban tartja.

Popper Dávid csellóművész és Riesenauer Alfréd

zongoraművész együttes estje ugyancsak a Vigadóban van.

Mindhárom estén a Redut termét csak részben tölti meg a közönség.

A kölni vonósnégyes társaság (Heckmann Robert első hegedű, Forberg Ottó második hegedű, Th. Allekotte viola, Bellmann cselló) nem elégíti ki a várakozást.

A kamaraestről Gerger Ede beszámolójában a következőket írja:

«Beethoven und Brahms Quartett deren Gruppierung uns auch jetzt noch unverständlich ist. Die ersten Takte wirkten jedoch verblüffend auf uns durch das lose Zusammenspiel und durch das ungünstige Tonausmass, womit die Instrumente wirkten. Nachdem sich aber alsbald auch noch ein ganz unleidliches nicht zu rechtfertigendes Temposchwanken in pendelartig wiederkehrenden Accelerandos, und Ritartandos hinzuetablierte, da war das diesmalige Schicksal einer der herrlichsten Quartett Kompositionen entschieden, sie war nicht in hinzugeweihten Händen. Der zweite Satz büsste seinem tiefen Ernst im verfehltem Rhythmus, die Fuge ihre ganze Mächtigkeit im Tonarmen dahinfluge ein. Brahms Quartett dagegen wurde in allen seinen Schönheiten und genialen Schrollen klargelegt und wäre überhaupt eine tadellose Leistung gewesen, wenn Herr Heckmann die Tonfülle entwickelt hätte, welche die übrigen trefflich behandelten Instrumente gebieterisch zu ihrer Führung erforderten. Gar zu häufig verschwand aber der Ton der ersten Geige so in Piano wie im Forte in den üppi-gen Tonwogen. Schubert D-moll Quartett gegenüber den vorhergehenden Werken auf niedersten Sockel stehend, wurde durch die Art der Ausführung überhaupt nicht gehoben... Demnach sind wir nicht in der Lage dem Heck-

mannischen Quartett jene Bedeutung zuzuerkennen, welche mancherseits hiefür in Anspruch genommen werden will.»

A Heckmann vonósnégyes és Popper-Riesenauer hangversenyt a Filharmónia rendezte.

A Popper hangversenyeszt műsora:

1. Rubinstein: Szonáta op. 18	— — —	Popper-Riesenauer
2. a) Bocherini: Adagio	— — —	Popper-Riesenauer
b) Corelli: Courante	— — —	
c) Popper: Menuett	— — —	
3. a) Liszt: Cantic d'Amur	— — —	Riesenauer
b) Chopin: Nocturno	— — —	
c) Tschajkowsky—Liszt: Polonaise	— — —	
4. a) Schumann: Träumerei	— — —	Popper-Riesenauer
b) Davidoff: Am Springbrunnen	— — —	
c) Popper: Nocturno und Spinnlied	— — —	
5. Liszt: Don Juan Fantasie	— — —	Riesenauer
6. Popper: Spanische Tänze	— — —	Popper-Riesenauer.

«Kis, de annál áhíthatosabb közönség vett részt Popper csellóművész hangversenyén a Redutban. Popper a ma élő virtuozok és művészek között az első helyen áll. Kisérője a weimari zongoraművész Riesenauer Alfréd, a legnevesebb zongoristák egyike, kinek csak egy hibája volt, hogy kíséretében nem alkalmazkodott a piánokhoz.»

Hangverseny után a Filharmónia vendégül látja a két művészt a Szent György-téri «Pilseni» sör-csarnokban.

«A legderüesebb hangulatban töltik az időt a lugosi vonat reggeli indulásáig.»

Míg az itteni hangverseny iránt csak gyenge érdeklődés nyilvánul meg, addig Lugoson három nappal a hangverseny előtt minden jegy elkel. «Ugy érezzük Temesvárnak ezért pirulnia kellene.»

Schulz német színigazgatónak a zenekar tagjaival kötött szerződése husvétkor jár le.

A zenészek a színház kötelékéből kiválnak. Deggenfeld hadtestparancsnok engedélyével a katonazenekar szolgálatja a színházi zenét Heller Vencel katonazenekarmester vezényletével. (Miótán katonazenekart civil karmester nem dirigálhat.)

A német társulat operaegyüttesének vendégei: Stöger Marian, a linzi színház tagja (Faust, Freischütz.)

Dürl operaénekesnő a breslauer opera tagja (Nachtlager, Troubadur).

A német színtársulat előadásait május közepén fejezi be.

A Filharmónia a Redutban rendez zeneestét. Kamaraművek szerepelnek műsoron. Közreműködnek: Novacek Rezső a prágai katonazenekar karmestere. Novacek Márton, Ottokár, Károly, Scharff, Sedlmayer, Hromadka, Gassner.

A Temesvári Dalkör a «Vizkeleti» helyiségében rendez dalestét, Kárrász, az egyesület karmesterének vezetésével. Ez alkalommal lép először nyilvánosság elé a Dalkör vegyeskara. Szerepel: a 29. gyalogezred zenekara, Oberst Irma, Krepsz Irma, Tittel Teréz és Katalin, Sarkady, Toldy, Neubauer urak.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet pünkösd hétfőjén, június tizennegyedikén tartja zászlószentelését a helybeli dalosegyesületek részvételével.

Koszorustányok:

Meder, Matiegka, Gaup, Mészáros, Prochaska, Rödig, Dolweth, Samlik, Nedelkov, Adám, Kratochwill, Baader, Kuterer, Dubenetzky testvérek, Kornya, Grausam, Schmidt, Wessely, Csermák, Reiber, Schor, Lobmayer, Krausz, Heim, Kratochwill, Tedeschi, Drobnjak, Kuterer, Freyler. A Zene- és Dalegylet Pestről negyven darab egyforma napernyőt és szallagot rendelt a koszorustányok részére.

Odry, Lehel pesti operaénekes július ötödikén tartja egyetlen ária és dalestjét a Vigadóban.

A hangversenyen fellép Gyenes László pesti drámai színész, László Árpád a pesti Liszt-akadémia fiatal növendéke. (László Árpád temesvári születésű apja a vármegye tisztviselője.)

Az Odry-estnek erős konkurrensa a Sidoli-cirkusz «és a hangverseny szégyenletesen üres ház előtt zajlott le.»

A közönséget inkább a «Bolta-család és kötél-táncosok produkciója érdekli.»

A hangverseny üres és a Sailermezőt ezrek lépik el.

Előbbi helyen még a kéziadások sem térülnek meg. Utóbbin huszonöt-harminc ezer forint a napi bevétel.

Odry hangverseny szégyenletesen üres ház előtt zajlott le. Míg a Sidoli cirkusz bevétele 25–30.000 frt. addig Odry jótékonycélu hangversenyére még azok sem jöttek el, kiknek a magyar nemzet e nagynevű és világhírű művész-sztárját meg kellett volna hallgatni nemzeti kötelességből. Mert a magyar nemzet büszke lehet az ő Odry Leheljére. Kassner pesti cimbalomművész annyira elragadta a közönséget, hogy Ormos főispán nyílt színen kézfogással gratulált a magyar hangszer nagy művészenek. A 3. apostola a magyar művészeknek, Gyénes László drámai hős, mágikus hatással volt a közönségre annyira, hogy szinte meg sem akart mozdulni a költemény elszavalása után. László Árpád, a pesti Liszt-akadémia fiatal növendéke első fellépte volt ez a szereplés, mely máris a nagynevű művészt hirdette benne városunk fiában. László Árpádot sokáig ünnepelte a közönség, különösen akkor, amikor édesapja homlokon csókolta fiát gratulációképpen.

...amíg tegnapi hangversenyünkön a hangversenyterem üresen állott, addig a Sidoli cirkuszban nem fértek el az emberek és soknak el kellett hagynia a Sailerwieset, mert nem kapott már jegyet. Temesvár előkelő intelligens közönségét inkább érdekli a Bolta család produkciója és a kötél-táncosok, mint a pesti művészek komoly kulturát nyújtó művészete.

Az egyik juliusi estén Leyritz lakatosmester meglepetést szerez a város közönségének. A Tiszti-Kaszinó erkélyére mikrofont szerel fel. Amikor a ka-

tonazenekar esti hangversenyét megkezdi, muzsikától hangos az egész város.

«Még a józsefvárosi spiritusgyárnál is tisztán hallható a zenekar minden egyes hangszere.»

Napokon át a társadalom minden rétegében a Leyritz-féle mikrofonról, az új csodáról beszélnek.

A magyar színház kapunyitásáig, október elsejéig, két hangversenyre figyel fel a közönség. Az egyik Castelli Josefina operaénekesnő estje, melyen Grünwald Adél (zongora) Löwenherz főkántor (ének) Kárrász Rezső (zongora) szerepelnek.

A Filharmónia második hangversenyét ugyancsak a Redutban tartja meg.

Mosonyi Jakab a magyar színiévadot október elsején pénteken kezdi meg.

Bokor József karmester a megnyitó-előadásra ünnepi nyitányt komponál. Szirmay Lajos, Várady Antal prológusát mondja el. Megnyitó darabként a «Kriály házasság» c. vígjáték van műsoron:

A társulat tagjai:

Pajor Emilia, Pálffy Nina, Tarrasovits Margit, Kutossy Janka, Breznay Anna, Sió Irma, Markó Emilia, Ebergényi Amália, Breznai Rozsa, Zajonghy Elemér, Hatvany Ede, Pintér Imre, Gyöngyi Izidor, Breznay Géza, Follinus Aurel, Mezey, Balázs Sándor, Szirmai Imre, Kremer Sándor, Csabay Imre, Szirmay Lajos, Bokor József karmester. Husz tagu kórus, husz tagu zenekar.

A Filharmónia három hangversenye közül, Nachez Tivadar hegedűművésznek december tizennyolcadikán a Tiszti-Kaszinóban megtartott estje bír a szenzáció erejével. Prof. Bruno Schönberger zongoraművész, a zongorakiséret mellett önálló számmal is szerepel.

Műsor:

1. Schumann: —G-moll Sonáta	— — — —	Schönberger
2. Ernst: —Fis-moll Konzert	— — — —	Nachez
3. Raff: Fantasie und Fuge op. 91.	— — — —	Schönberger
4. a) Bach: Preludium	— — — —	} Nachez
b) Schumann: Träumerei	— — — —	
c) Wieuxtemps: Polonaise	— — — —	

5. Chopin: Prelud, Nocturno, Cherzo — — Schönberger
6. Nachez: Romanc, Cigánytánc — — — Nachez

«Nachéz Tivadar a hegedű királya. Poetikus művésze hangszerének. Varázslatos ámulatba ejtette hallgatóságát. Bruno Schönberger méltó partnere. Nachéznak, kire Európa zenevilága büszke lehet.»

A német hegedűkirály hangversenye

Mosonyi magyar társulata a «Tündérlak Magyarhonban»c színművel fejezi be január utolsó napján a szezőnt.

Következő napon Kment Miksa kezdi meg a hatvan előadásra terjedő német színiévadot.

A megnyitóestén «Clara Soreil»-Godinet színműve kerül előadásra.

Kment német társulatának tagjai:

Adler Berta, Adám Elza, Belmont Mária, Delma Teréz, Galster Gusztó, Sollinger Anna, Griebl Mária, Hermance Limka, Herz Adél, Kelli Charlott, Lieberzeit Anna, Majetti Antonia, Mora Fanny, Rodriguez Helén, Svoboda Stefi, Bersbach Fanny, Engelbert Adám, Bernord Richárd, Entresser Károly, Marx Erl, Grundfest Robert, Horn Ernst, Klein Marcel, Klein József, Krieger Ferencz, Lechner Ignác, Lobe Károly, Neumann, Novák Lipót, Rangelt Oltmár, Richard Egmond, Hochel Móríc, Schütte György, Seydl József, Steffter Albert. Tizenkét férfi és ugyanannyi női kardalos.

A német társulat a megnyitó estén, a legmagasabb színvonalu színjátszásról tesz tanuságot.

Kment német társulata még Mosonyi magyar együttesének pompás és komoly nivójánál is magasabbat nyújt.

«... Sie kam, sah und siegte,» die deutsche Theatergesellschaft des Herrn Kment nämlich. Die Situation war keine allzuleichte für dieselbe. Die heurige ungarische Saison war reger und interessanter als das je bisher der Fall war, und die Gesellschaft Mosonyis eine qualitativ recht gute... Temesvar hat seit vielen Jahren keine so ausgezeichnete deutsche Gesellschaft in seinen Mauern gesehen, und müssen jedenfalls:

bis auf Direktor Raymans Zeiten zurückgreifen, um Gleichwertiges zu finden. Vorgestern wurde die deutsche Theater-Saison mit dem burlesken französischen Schwank «Clara Soliel» eröffnet... Der Erfolg war ein durchschlagender... Einen brillanten Erfolg hatte die Operette «Don Cesar»... eine solche Operette wurde in Temesvar noch überhaupt nicht gesehen. Soli, Chöre, Ausstattung, Ensemble und Alles war von überraschender Wirkung.

Kevés kivétellel a német társulat valamennyi előadását táblás ház előtt tartja. Április elején fejezi be vendégjátékát.

Januárban egyetlen hangverseny van, melyet a jö-zsefvárosi Társaskör rendez a «Nestori»-helyiségben. Közreműködnek: Marosffy, Adler, Sarkadi, Freund (vokálnégyes), Titzmann (zongora), Klein (hegedű), Steiner, Sarkadi, Binder (citeratrió), Reiter k. a. és Kubesch (hegedű-zongoraduet), Hromadka (orgona), Frank dr. (ének), Reiter Lujza és Ludmilla, Kárrász, Zemplényi, Steiner, Ridwall, Kubesch (zongoraseptett.)

Abrányi Kornél a megyeháza nagytermében tartja meg tudományos előadását, «Hódítás erőszak nélkül» címen, a Magyar Nyelvtérjesztő Társaság meghívására. Az előadóestén megjelenik Apponyi Albert gróf is Pattyánszky és Steiner urak társaságában.

Egy héttel később, február tizedikén Odkolek Felicia és Bohumilla bárónők, a Redutban rendezik hárfaejtjüket diszes közönség előtt nagy sikerrel.

A szerb dalárda hangversennyel egybekötött Besedáját a Gyárudvarban tartja.

A kórusgyűttes Kubesch karmester vezényletével előadja: Tamo-Tamo, Kítica, Iezerce és Hej trubacu kardalműveket. Stefanovits és Kubesch zongorán előadják Dvorák szláv táncait. Kubesch zongokíséret mellett «U socu mi pesma» című dalt énekl.

Március tizenötödikén a Filharmónia rendezésében tartja kamaraejtjét a kölni Heckmann-vonósnégyes társaság. (Heckmann Theodor első hegedű, Vorberg Ottó második hegedű, Allcotte Theodor viola, Bellmann Richard cselló.)

Műsor:

1. *Sgambatti*: —*Des-dur* koncert op. 17.
2. *Brahms*: —*A-moll* op. 51. vonósnégyes.
3. *Schumann*: —*A-dur* op. 41. vonósnégyes.

A Filharmónia hangversenyestjét a katonazenekar közreműködésével a Redutban tartja március huszonegyedikén. A műsor kiemelkedő számai: Saint-Saens szimfónikus költeménye és német népdalok a XVI. századból.

A Filharmónia rendező Grünfeld Alfréd zongoraestjét a Redutban március huszonkilencedikén. Grünfeld műsorát a következőképpen állítja össze:

1. *Mendelsohn*: —*F-moll* Preludium és Fuga.
2. *Mozart*: —*C-moll* Fantázia.
3. a) *Beethoven*: *Andante* op. 28.
b) *Brahms*: *Capricio*.
4. a) *Schumann*: —*C-moll* Fantázia op. 17.
b) *Chopin*: —*C-moll* *Nocturno* op. 48.
5. a) *Mendelsohn*: *Lieder ohne Worte*.
b) *Moszkowszky*: *Intermezzo*.
c) *Grünfeld*: *Barcarolle* op. 1.
6. a) " *Mazurka* op. 4.
b) " *Magyar rapszódia*.

Március közepén Keglevich gróf, a pesti színház és opera intendánsa Temesvárra érkezik a színház államosítása ügyében. Megbeszélést folytat Telbisz polgármesterrel, Nagy László tanácsnokkal és Baader Henrikkel. Fixfizetéses szinigazgatóként Krecsányi Ignác személyében állapodnak meg.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet április harmadikán a Gyárudvarban megtartott hangversenyén közreműködnek: Fanny Móra, Schütte-Harmsen Gyula operaénekesek és Gassner Károly.

A legnagyobb hangversenyélmény részesévé lesz a közönség április tizenötödikén, a német hegedűkirály Wilhelmj August koncertje kapcsán. A neves német hegedűművész a Filharmónia vendége és annak rendezésében tartja meg egyetlen hegedűestjét a Redutban, Niemann Rudolf zongoraművész közreműködésével.

Wilhelmj, Beethoven: *D-dur* hegedűversenyét, saját átíratában Schubert: *Ave Mária*-ját, Chopin: *Nocturné*-jét és saját szerzeményű *Alla Polacca*-ját játsza. Niemann Rudolf önálló számai: Bach-Taussig: *Toccata és Fuga*, Liszt-Wagner: *Walkür* Parafrazis, Schumann: *Faschingsschwank*, Liszt: *Tarantella*.

Rodriguez Helén operaénekesnő a Redutban rendező bucsuhangversenyét, a Heller Vencel vezetése alatt álló katonazenekar közreműködésével.

A Filharmónia dalestjén Zimay, Debois, Weber, Liszt, Hubay-kórusokat mutat be.

A Redutban rendezik kórusestjüket május közepén a madridi egyetemi énekkarok Don Eugenió Aredondó vezetésével. A madridi főiskolások zenekara spanyol hangszereken mutat be néhány ősrégi nemzeti kompozíciót. Az ének és zenekar, egyetemi egyenruhában jelenik meg a hangversenydobogón.

A helybeli kardalegységek közül, a gyárvárosi Zene és Dalegylet a Gyárudvarban rendezett dalestjén mutatkozik be az egyesület új karmestere Kubesch Nándor.

A Temesvári Dalkör a «Goldenen Löwe»-ben tartja dalestjét.

A szerb dalárda a Pacsirtamezőben rendező Besedáját, melyen Nenádovits és Bozits szerb dalokat énekelnek. Dragutinovits szerb költeményt mond, a kórusgyűlés a «Iadna Draga, Prohob és U boj» című kardalműveket mutatja be.

A pesti Operaház zenészeiből alakult «Waldhorn-Quartett» első estjét a Rudolf-szálló kertjében tartja meg, a gyárvárosi Zene és Dalegylet közreműködésével.

«A pesti Waldhorn-Quartett estjére minden jegy elkelt, zsufolt udvar előtt játszottak a művészek. Az előadott művek komponistái részben az együttes tagjai, kik művészetükön kívül, mint komponisták is nagy sikert arattak. Különösen Scharff ur. Az előadó művészek minden egyes száma maradandó emléket hagyott maga után, különösen Erkel Gyula Szózata,

a Visszhang kompozíció, Scharff quartettek és Richter «Halali» című szerzeménye.

Második estjüket a Gyárudvarban tartják meg, ugyancsak nagy érdeklődés mellett.

Kubesch Nándor karmester vezetése alatt rendezi dalestjét a gyárvárosi szerb dalegylet a Gyárudvarban július huszonötödikén. Az est vendége Deskasev Stefán a zágrábi opera tagja. A vendégénekes a következő műveket énekli: Románc az Aidából, Zaic. Gdesi duso, Ti si moia, Gusle moie című dalokat. A kórusgyűttes Gorejsek szerb népdalait, Bilhar: Tri case és U colo c. kompozícióit énekli. Zmai Iovan Iovanovits egyfelvonásosát Wesenkovit, Petrovits k. a. Bozits G. és Bozits B. adják elő.

Megérdemelt nagy kitüntetés éri Kárrász Rezsőt, a Temesvári Dalkör karmesterét. «Román himnusz» c. kóruskompozícióját hatalmas tömegkórus mutatja be a cernovitzai trónörökös tiszteletére rendezett szerezendő alkalmából.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet alapításának tíz éves fordulóját fényes keretek között, a testvéregyesületek részvételével rendezi meg. Ünnepi beszédet Baader Henrik mond.

A gyárvárosi izr. hitközség új orgonáját szombaton, szeptember harmadikán avatják fel.

«A tegnapi istentiszteleten szerepelt először a gyárvárosi izr. hitközség új orgonája, melyet Hromadka és fia cég szállított. Kubesch Ferdinánd karmester próbálta ki először az új hangszert és annyira zúfolt volt a templom, hogy még nagyünnepben sem gyűlik össze ennyi ember. A hitközség és hallgatóság minden tekintetben meg volt elégedve az új hangszerrel. Sonntag főkántor remek énekszámai már az új orgona kísérte.»

Mosonyi magyar színtársulata október elsején kezdi meg a téli színiévadot. A megnyitóra Nyári József piarista tanár ír prologust és Kovács Lajos mondja el.

Előadásra kerül a «Cigánybáró» operett.

Mosonyi magyar társulatának tagjai:

Pajor Emilia, Fratta Vilma, Cservári Irma, Kantai Teréz, Latabar Anna, Szabó Ilka, Kalmár Piroška, Szép Olga, Bérci Erzsébet, Lénárd Eimlia, Oláhné, Zajonghy Elemér, Nyiregyházi Vilmos, Mátray Lajos, Pintér Imre, Polgár Sándor, Dezséri Gyula, Kovács Lajos, Polgár Károly, Follinus Aurél
Husz tagu kórus. Karmester: Berki.

A néhány nap múlva színrekerülő Milöcker operett (Gasparone) nagy sikert arat.

«Berky karmesteré az érdem, hogy az est fényesen sikerült, de ajánlatos volna, ha a karmester kissé higgadttabban kezelné azt a dirigensi pálcát.»

«A villanyvilágításra berendezett és a villamosvilágítással fényesen kivilágított Redutban» rendezi alapítóünnepélyét a Filharmónia. Az egyesített Filharmónia és katonazenekar Mozárt Don Juanjának nyitányát és Beethoven Eroikáját adja elő. Gassner Károly Hentschelt zongoraversenyét játsza zenekarkísérettel. A Filharmónia kórusgyűttese Schubert és Huber műveket énekel. Löwenherz Ede és Pummer Ágoston zenekarkísérettel az Altniederländischen Volkslieder-gyűjteményből (1626-ból) énekelnek.

A Gewerbe Liedertafel az Angol Királynő helyiségében rendezi dalestjét. Ezen az estén lép először nyilvánosság elé a város egyik legjobb lírai tenorja Friedrich Antal (későbbi doménekes, ki három évtizeden át tagja a dómkorusnak.)

A józsefvárosi Társaskör zeneestjét Reiter Lujza, Gerger, Pollák, Meiszner (Mozart zongoranégyes Szián (ének) Danilovits (hegedű) Karsay (zongora) közreműködésével tartja meg.

A Társaskör második estjén Pajor Emilia, Cservári Irma primadonnák (ének) Sonntag (hegedű) Odor Amália, Rutkay Gizella, Karsay Pista (zongora) Kedacic Viktor (ének, a Fiaker-Liedet énekli hatalmas sikerrel.) működnek közre.

A magyar színtársulat első operaestjén a Stradellát tüzi műsorra. Leonorát Frattáné, Stradellát Zajonghy, Barbarinót Polgár Károly, a többi szerepet Follinus Aurél és Polgár Sándor énekli.

Wilhelmj, a német hegedűkirály mellett, a hegedű egy másik nagynevű művészt állítja hangversenydobogóra a Filharmónia. A Newyorkból elszármazott és Weimárban élő Senkrah Arma huszonhárom éves hegedűművésznő, december harmadikán tartja hegedűestjét a Redulban Grosscurth Emmával (zongora) egyetemben.

Senkrah Arma szász nagyhercegi kamaraművésznőt, Liszt Ferenchez is benső barátság fűzi. Weimárban sokat muzsikálnak együtt. Temesvári hangversenyén nagyszámu, előkelő közönséget ragadtat el játékával.

Műsora:

Brahms: „Sonate” — — — — — Senkrah Arma
 Bach: „Preludium és Fuga —G-moll— — Emma Grosscurth
 Bruch: —G-moll koncert— — — — — Senkrah Arma
 Beethoven: —C-moll varriátiók op. 32, — Emma Grosscurth
 Spohr: „Barcarole” és Zarzycki: „Mazurka” Senkrah Arma
 Chopin: Prelud és Ballada —G-moll— — Emma Grosscurth

... Der Name „Senkrah” mit seiner leise krähenden Cadenz ist nur ein Anagramm ihres wahren Familiennamens Harkness, den wir für unseren Geschmack vorziehen möchten. Indessen nach rechts oder nach links gelesen, Senkrach, oder Harkness — die Violinspielerin selbst wird Jedermann gefallen, sogar ohne Violine. Sie zählt zu den Virtuosinnen die unser Auge bestechen noch bevor sie unser Ohr erobern. Ein lieblicher Blondkopf mit freundlich strahlenden Augen und reinstem angelsächsischem Teint. Im Vortrag Arma Senkrahs spiegelt sich die solide Eleganz ihres Meisters Wieuxtemps...

Senkrah Arma műsorában ugylátszik változás állott be, mert a cikkirő beszámolójában Mendelssohn hegedűversenyt említ. Viszont téved abban, hogy a kitűnő hegedűs Wieuxtemps iskolájából került ki. Hilf. Wieniawszky, Massarttól nyeri zenei kiképezését.

Senkrah Arma szombati hangversenye bebizonyította, hogy még az öt ünneplő külföldi lapok beszámolójánál is többet nyújt. A fiatal amerikai művésznő önmagát multa felül játékban előadásban. A párisi konzervatórium absolvensé, teljesen és tökéletesen méltó arra, hogy Beethovent tolmácsolja a maga egész lelkeségében. Mendelssohn hegedűversenyében bebizonyosodott a Wieuxtemps-növendék zenei intelligenciája, ki Massart párisi zenekonzervatórium rektor vezetése alatt lett kiképezve mű-

vészzé. Játékának tiszta eleganciája, precíz vonóvezetése a teljes lelki harmonia, melyet játékából kiérezni muzsikájának zenei nyelve és díszítése mind az elsőrendű művészt állítja elének. A redut jól látogatott volt.

Komáromi Lajos, a pesti Nemzeti Színház tagja, két estén lép fel vendégként: Delilában és az Elszegényedett Nemesben.

A „Mikádó” c. japán tárgyú operett előadására lázasan készül a színház. A táncbetéteket a pesti opera balettmestere mutatja be. A december tizenötödiki premierre még a díszleteket is Pestről hozzák. A magántáncszámokat Gondósi Irma balettáncosnő lejt.

„Szenzációs előadásban mutatta be szintársulatunk a „Mikádó” japán operett, melynek első része a meglepetés és csodálkozás végeláthatatlan jegyében folyt le. Egy általános „Ach” fogadta a függöny felgördülését, mely a remek díszleteknek szólt. Mindenképpen egy remek estnek voltunk élvezői a „Mikádó” előadásán.”

A gyárvárosi Jogászegylet zenésztjén fellépnek Bach Ferenc járásbíró vezetése alatt, Steiner Ferenc, Mayer Arthur, Szyán Oszkár, Frank János dr. Kedadic Viktor, Ballo Vilmos, Horváth Jenő, Lányi Gusztáv főjegyzőből álló vokálnégyes, továbbá Danilovics számjegyző (hegedűduett) Pajorné (ének) Karsay (zongora) Bessenyei Ferenc szavalat.

A Nyomdász-egylet a gyárvárosi Tigris helyiségében rendez zeneestét. Műsoron: férfikar, vegyeskar, vokálnégyes, az egyesület zenekara, magánének és zongoraszámok.

A józsefvárosi Társaskör az Arany Oroszlánban tartja hangversenyét. Közreműködnek: a katonazenekar, Cserváriy k. a. (ének) Danilovics Sándor (hegedű) Horwatla Géza, Ruttkay Gizella, Gassner Károly (zongora). Utóbbi Hentschelt versenyművét játsza zenekarkiséréttel. Hromadka Agost (orgona) Pajorné, Zajonghy, Polgár Károly (részletek a Troubadourból ének, zenekarkiséréttel.)

A Temesvári Dalkör az Arany Oroszlánban tartja karácsony másodnapján dalestjét, melyen Odor és Toldy (hegedű) Oberst k. a. (ének) Odorné (zongora) és az egyesület férfikara szerepel.

A Gewerbe Liedertafel ugyanakkor az Angol Királynőben tartja dalestjét. Műsorán kizárólag zenei humoreszkek szerepelnek.

A Filharmónia a Redutban, a gyárvárosi Zene és Dalegylet a Gyárudvarban rendez szilveszteri dalestet.

Schulz színigazgató, ki néhány évvel ezelőtt a temesvári német színház élén állott, legutóbb laibachi színigazgató. Sorsa ott jobbrafordult és rendezett anyagi viszonyok között él. Ott is utoléri a végzet, színháza porrá ég.

A Filharmónia XV. évi rendes közgyűlésén be-mutatott vagyonátlag szerint készpénzvagyona 4908 forint 19 krajcár.

A Temesvári Dalkör Bogma István védnök elnöklele alatt megtartott rendkívüli közgyűlésén Bach járásbíróvá választja elnökké. Egyesületi helyiségét a Vogel Straussból, a Goldenen Löwébe helyezi. A Dalkörbe olvad a Temesvarer Lese és Geselligkeitsverein.

Krecsányi Ignác

Mosonyi Jakab igazgatása alatt működő temesvári színtársulat január végén fejezi be a színiévadot. Az esztendő első hónapjában fokozottabb lendületet visz előadásaiába, mintha ezzel is emlékeztetné akarná tenni a magyar színészet egyik lezáródó korszakát. Mert ami ezután következik, az már a magyar színiéjátás dicsőségét jelenti a bánsági metropolisban.

Tiszta, komoly, becsületes színpadi kultúra vonul a színházba Krecsányi Ignáccal. És ez a komoly kultúra, a város társadalmának minden rétegét nemzetiségi megkülönböztetés nélkül rabul ejti.

A táblás nézőtér már nem tartozik a ritkaságok

közé a Krecsányi által megteremtett új korszakban. Ez bizonyossága annak, hogy a színház nem egyedül a szórakozás helye.

Krecsányi Ignác a legnemesebb értelemben Thália templomának kapuit nyitja meg, ahol a művészetek oltárán mutatnak be áldozatot.

A közönség hálás ezért Krecsányinak és érdeklődésével és ragaszkodásával fizet vissza.

A város ezernyolcszáznyolcvannyolc február huszonhetedikén köti meg szerződését Krecsányival. Nagy László városi tanácsos júniusban állapodik meg Pesten Krecsányi és Kment igazgatókkal a színiévad beosztásáról illetőleg. A városi tanácsnok és a két színigazgató között történt megállapodás alapján, Krecsányi a magyar színiévadot október elsején nyitja meg négy és fél havi időtartamra. Kment német társulata február tizenötől, virágvasárnapig köteles játszani.

A négy és fél hónapos magyar színiévadot a város hétézerháromszázhusz forint szubvencióval támogatja. A német társulatnak a hat hetes szezonra ezerhatszáz forintot folyósít szubvenció címén.

Mosonyi Jakab igazgatása alatt működő temesvári színtársulatnak az évadzárás hónapjában két neves vendége van: Helvey Laura, Komáromy Mariska.

Helvey—Urváry Laura, a pesti Nemzeti Színház drámai hősnője, kit a pesti közönség az «istenfi Laura» néven becéz, három estén át vendége a színháznak.

A neves művésznő fogadtatása ünnepélyes. Az állomáson Ormos alispán és Nagy városi tanácsos fogadják. Helvey Laura régi kedves barátainál, a Kostyál családnál száll meg. «Vele együtt érkezik őt láda toalettje is.»

Helvey Laura a pesti expressel városunkba érkezett. Az állomáson Ormos alispán és Nagy városi tanácsos fogadták a művésznőt, ki innen egyenesen a Kostyál családnál száll meg. Vele együtt érkezett őt láda toalettje is. Amint a művésznő

barátaikhoz megérkezett az üdvözlések után, mindenkinek át nyújtotta apró ajándékait és a fényképeket, melyeket a Mühle- és Uhrmann-féle kirakatban helyeztek el. Ezután az egyik kalapskatulyából elővette kötését és kedélyes társalgás közben kötögetett.

Első estén a «Fedora» címszerepében lép fel.

Helvey Laura jellepte első ízben a «Fedora»-ban nagy sikert ért el. Valóban reá illik az elnevezés, ahogyan őt a fővárosban nevezik: «Die göttliche Laura».

Ujabb és foróbb sikert arat az «Odette»-ben, és a «Denise»-ben bucsuzik.

Komáromi Mariska, a pesti opera tagja, ugyancsak három estén át arat óriási sikert.

A «Zsellérlány» c. színművel zárul az évad, s vele együtt a magyar színészet egyik korszaka.

Az őszi magyar színiszezónt már Krecsányi Ignác nyitja meg.

Mosonyiék távozását követő napon, február elején már Kment német társulata játszik a színházban.

A társulat tagjai:

Ádám Eliz, Banciu Nina, Klarman Amanda, Delman Teréz, Gaston Ludmilla, Krausz Josefin, Krausz Paula, Kühn Adél, Lieberzeit Anna, Münk Betty, Mesch Mária, Rasch Teréz, Pistor Karolin, Peschke Josefin, Rauschka Mária, Spitzer Emma, Telmár Gusztó, Telona Josefin, Virág Angéla, Welser Emilia, Amenth Artur, Besée Frigyes, Bartl Oswald, Entresser Károly, Gilzinger József, Karban Károly, Krieger Ferenc, Lechner Ignác, Lechner Zsigmond, Matscheg Antal, Moser József, Rasch Gyula, Oesterreicher Károly, Schaffer Adolf, Schweitzer Viktor, Seydl József, Strebinger Gyula, Werbezirk Ignác, Styx Károly első karmester, Korolány és Unger második karmester.

Közülük többen előkelő színházak kötelekéhez tartoztak: Virág Angéla a bécsi Károly színház, Münk Betty a prágai német színház, Klarman Amanda a grázi, Gaston Ludmilla és Krausz k. a. a linzi, Mesch k. a. a pesti német színház, Kühn Adél a weimari, Rasch a meiningeni, Karban a berlini, Amenth Arthur a prágai német színház, Besée Frigyes a dresdai, Moser József és Gilzinger József a hamburgi színháznak voltak művészei.

A német színház első vendége Maurice Morisson, a hírneves Schakespeare-színész. Morisson ro-

mán származású és a klasszikus színműirodalom egyik legjelesebb interpretátora.

Három Schakespeare-darabban (Hamlet, Othello, König Richard der dritte) és Dumas: Leidenschaft und Genie c. színművében lép fel esténként zsufolt ház előtt.

Márciusban Róbert Imre vendégjátéka áll az érdeklődés középpontjában.

A zeneélet meglehetősen élénk dacára, hogy különösebb eseménye nincsen.

A kórusgyűttesek és különféle egyesületek hangversenyrendezvényein kívül, alig van említésreméltó koncertest.

Az év elején a magyar operatársulat három tagja: Zajonghy, Dezséry, Polgár jelennek meg a hangversenydobogón.

A franciaklub a Tiszti-Kaszinóban rendez zeneestét, Kárrász, Weiss, Pickné (zongora) Nyágul F. (hegedű) Geisvillier és Tauber (szavaltat) közreműködésével.

Az Arany Oroszlánban rendezett hangverseny bevételét a jegyzők árvaháza javára fordítják. Közreműködnek: Ruttkay Gizella, Gassner Károly, Karsay István, (zongora) Lányi Gusztáv, Danilovits Sándor (hegedű) Virág k. a., Entresser Károly (ének) Bessenyei Ferenc (szavaltat.)

A józsefvárosi Társaskör zeneestjén az Arany Oroszlánban, Nagy fuvolaművész is közreműködik.

A Tiszti Kaszinóban a tisztikar rendez hangversenyt a Vöröskereszt javára, Malterna urhölgy, Klein, Stare, Láng urak, Löwenherz Ede főkantor, Rubinstein, Pejákovits főhadnagyok közreműködésével.

Március elején rendez meg hangversenyét a szerb dalárda a Gyárudvarban. Az est műsorán a szerb dalárda Kárrász karmester vezetésével (Poputnica, Pod prozorom, Hajdmo braco c. kompozíciók) Ilics Milica és Bozits György (Oj slavoju c. énekduett)

Nyágul (hegedű) Stefánovits Koszta (Rastanac c. műdal) szerepelnek.

Binder József citeratanárnak a Redutban megtartott hangversenyén közreműködnek: Klein Hermin, Mayer Karolin, Hrafl Vilma, Piffi Paula, Mislóvicsek Katalin, Ott Antonia, Müller Róza, Heimann Gizella, Kecskeméti Sándor, ifj. Tornócy Gyula, Matscheg Antal.

A Filharmóniának a Redutban rendezett dalestjén kívül Nagy Jakab a színházban rendez önálló estét a következő műsorral:

Varriacók és Introdukciók Weber gondolatai felett komponálta és előadja a szerző. Magyar dalok és csárdások feletti fantázia komponálta és előadja a szerző, a kis pástorfurulyán. „Cum fluera pastoris cand perde oile”, „Cum tresare la resutul fluerului seu” román pástordalok. Magyar dal és csárdás fantáziák előadja a szerző.

A Gewerbe Liederkranz az Angol Királynőben tartja meg dalestjét.

A Temesvári Dalkör dalestjén a zombolyai daldárda háromszoros vokálnégyese is közreműködik Gokler Antal vezetése alatt. (Gokler Antal első temesvári szereplése.) Az estén fellépnek: Obert k. a., Toldy, Croglét, Marosfy, Hrafl k. a., valamint a gyárvárosi Zene és Dalegylet.

Májusban dalestét rendez a Filharmónia a Redutban, a Temesvári Dalkör a Kun-féle helyiségben, a gyárvárosi Zene és Dalegylet a Gyárudvarban.

Juliusban az Iparos Dalkör az Angol Királynő «villanyosan kivilágított kerthelyiségében» tart dalestét Ádám Ferenc karmester vezetésével.

A színházban szeptember elején lázasan folynak a villanyszerelési munkálatok. Miután a belügyminiszterium jóváhagyta a városi törvényhatósági bizottságnak a színház villanyvilágítás tárgyában hozott határozatát, Krecsányi társulata «már villanyosvilágítás mellett tartja előadásait». Szeptember huszonnyolcadikán eszközölt próbavilágítás, fényesen sikerül.

A színház villanyos világítása. Színházunkat tegnap délután kísérletképp teljesen kivilágították a villanyos fényvel. A kísérlet fényesen sikerült. A színpad és a nézőtér összesen 470 villanyoslámpával — 100 a nézőtérén és 370 a színpadon — volt kivilágítva. Minden második földszinti és első emeleti páholy fölött háromkaru lámpa van alkalmazva, melyből 3—3 láng löveli ki fénysugarait. A nagy csillár óvatosságból nagy izzólámpával van ellátva, mely csak akkor fog funkcionálni, ha a színházvilágítási szerkezet nélkül elromolna. A tegnapi próba meggyőzte ugyan a közönséget, hogy a szerkezet megromlásától nem lehet tartani, a színi bizottság mégis elhalározta, hogy a légszuszívógépi vezetéket még három hónapig benn hagyja a színházban, amíg ugyanis kétségtelen bizonyítékai lesznek a villanyosvilágítás zavartalan működésének. Nyílt jelenésnél a nézőtérén lévő izzólámpákat eloltják s mégis — amint ez a tegnapi próbából kitűnt — szép világosság lesz a karzat legutolsó zugában is.

Krecsányi Ignác első estén, bérletszünetben játszik. A tulajdonképpeni megnyitó másnap, október elsején, hétfőn este van. A közönség rendkívüli rokonszenvvel fogadta Krecsányit és már a megnyitóestén a közönség és színészek kölcsönösen meghódítják egymást.

Kedd, okt. 2. Az első színházi előadás. Ha hinnénk az előjelekben akkor a szombati előadás után, a most megkezdett színiidénynek, a legszebb lefolyást mernők jósolni. Az utolsó zugig megtelt a színház, fényes közönséggel mely rokonszenvvel kísérte a színészek szereplését: mind a kettő nagyon jó omen. De nem hiszünk az előjelekben már csak azért sem, mert Krecsányi Ignác társulata olyan, hogy kedvezőtlenebb viszonyok között is sikerrel oldhatná meg feladatát. Nincs szükség előjelekre ott, ahol ennyi tehetség, szorgalom, iparkodás és nemes buzgalom van együtt. Az együttjáték jó rendezői kézre vall... Annyi kitűnt ebből az előadásból, hogy van egy külön primadonnánk (Somlóné-Vadnay Vilma). Van a társulatnak három elsőrendű komikusa (Tollagy, Réthey, Nyilassy), kiváló jellemszínésze (Balassa), jó tenoristája (Zajonghy), derék ének és jeles zenekara.

A bérletszünetben megtartott bemutatkozóestén «Pünkösdi Flórencben» c. operett van műsoron: Somlóné Vadnay Vilma, Frank Boriska, Nyilassy Mátyás, Tollagy Adolf, Kiss Mihály, Zajonghy Elemér, Balassa Jenő, Réthey-vel a főszerepekben.

Az október elsejei megnyitón «Nebántsvirág» c.

operett van műsorán.

Második estén a «Cigánybáró» kerül színre.

A színház műsorán az első hónapban a következő darabok szerepelnek:

Faust és Margaretha, operett. (a Faust opera paródiája) - Nebántsvirág, operett. - Pütkösd Florenczben, operett. - Rip van Winkle, operett. - Pütkösd Florenczben, operett. - Tiszturak a zárdában, operett. - Paraszt kisasszony, dalos népszínmű. - Koldusdiák, operett. - A királyfogás, operett. - A cigány mint földesúr és A kis árva, dalos színmű. - A szoknyás hadnagy, operett (először). - Pütkösd Florenczben, operett. - A Cornevillei harangok, operett. - Boccaccio, operett. - Falu rossza, énekes népszínmű. - Nap és hold, operett. - Mikádo, vagy Titipu városa, operett. - A két drótosót, vagy Kruponyacsek Marcsi fursangjai. - A kis herceg, operett. - A királyné csipkékendője, operett. - Lumpácius Vagabundus, vagy A három jómadár, operett. - Szép Helena, operett. - A két savoyard lány, énekes színmű. - Üdvöske, operett. - Lili, operett. - A kékszakátu herceg, operett. - Bánk-Bán, történelmi tragédia. - Giroflé-Giroflá, operett. - Dezentor, látványosság dalokkal táncokkal.

A társulat tagjai: Benkő Jolán, Krecsányiné-Kiss Vera, Frank Boris, Lehmann Lina, Czagunya Emma, Vadnai Vilma, Szerémi Gizella, Linzenmayer nővérek, Göncy Teréz, Serfőzy Etelka, Réthey Lajos, Kiss Mihály, Zajonghy Elemér, Tordai Károly, Balassa Jenő, Nyilasy Mátyás, Czakó Vilmos, Peterdi Sándor, Végh István, Szabó Antal, Vécsei Géza, Temesvári Zoltán, Antalfy Antal, Fekete Adolf, Somló Sándor, Óváry Jenő, Bognár János, Kádas Imre, Tollagi Adolf, Ligeti Vilmos, Sólyom Lajos, Tischler Béla, Vértesy Andor. Karnagy: Delin Henrik.

Breinfolk Gizella, a dortmundi operaház tagja, Breinfolk Ferenc nyug. póstaigazgatósági titkár leánya a Filharmónia rendezésében tartja meg ária és dalestjét a Redutban. Közreműködik Chován Zsigmond «hegedűmagánnyal.»

A Dalkör estjén «az Arany Oroszlán helyisége kicsinek bizonyult és a dalárok kiszorultak a kertbe.»

Heller Vencel karmestersége alatt a 29 gyalogezred zenekara két zenekariestét rendez a Vigadóban.

Az első estén: Schubert C-dur Szimfónia, Liszt: Magyar rapszódia, Goldmark: Sába királynő és Lohengrin előjáték van műsorán. Közreműködnek: Gassner Károly (Beethoven G-dur Sonáta zongora) Löwenherz Ede (ének).

A második estén Gassner Károly Beethoven zongoraversenyét játsza zenekarkiséréttel, Löwenherz Ede Rubinstein és Gounod műveiből énekel «az ő közt ismert gyönyörű hangján.»

A Filharmónia az év folyamán három hangversenyt rendez a katonazenekar közreműködésével a Redutban.

Ebben az esztendőben alapítja Wegenstein Lipót orgona és harmóniumépítő gyárát. A bánsági hangszerkészítőiparnak ez időben százados múltja van már Welder Ferenc Antal, már ezerhétsháznyolcvan táján foglalkozik orgonakészítéssel. Temesvári műhelyében több hangszer épül.

Papp Gábor temesvári zongoragyáros Forte-piánója ezernyolcszáznegyvenkettőben kerül először hangversenydobogóra. Hromadka Ágoston szobaorgonája, a közelmúltban állott az érdeklődés középpontjában.

Wegenstein Lipót orgonaműhelye öt év múlva ezernyolcszázkilencvenháromban, gyárrá alakul át, melyben 13 esztendő alatt kétszázharminc orgona készül. A gyár első opusza a vizesdai róm. kath. templom orgonája. A századik orgona a temesvári róm. kath. püspöki székesegyház három manuálós, villamos fuvóberendezésű remekmű. A kétszázharmincadik alkotás, a bucaresti szent József székesegyház ugyancsak három manuálós orgonája. Ezerkilencszázharmincban készült.

A Wegenstein Lipót és Fia cég építette a temesvári Notre Damei, a bel és gyárvárosi róm. kath. plébániatemplom, a belvárosi zsinagóga, a református imaház, az esztergomi belvárosi plébániatemplom, a pancsovai és resicai evangélikus és a lugosi református imaház, a verseci szent Gellért, a radnai ferenc

rendi, nagybecskereki róm. kath. templom, a Makkó és resicai zsinagóga, a Budapesti Jézus Szent Szíve temploma, a Szeged és szabadkai zsinagóga orgonáját.

A brassói róm. kath. templom orgonája a Wegenstein orgonagyár egyik legszebb alkotása.

A cég tulajdonosa ezidőszerint Wegenstein Richárd. A vállalat európai hírnévű.

A Filharmóniának ebben az esztendőben hetvenkét működő, száznegyven pártoló, öt disztagja van. Elnök: Pummer Ágoston, titkár: Weldin József dr. karmesterek: Novacsek Márton, Speer Vilmos, Gassner Károly. Választmányi tagok: Laky Mátyás, Löwenherz Ede, Strasser Albert, Wolafka Antal, Varga Lőrinc. Levéltáros: Ruschil Ferenc, pénztáros: Ruschil Jeromos.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet működő tagjainak száma negyvenkettő. Az egyesületnek százhusz pártoló és két disztagja van. Elnök: Baader Henrik, alelnök: Leth Lipót, titkár: Kremmling Károly, egyesületi szónok: Kindkowszky ujságíró, karnagy: Kubesch Nándor.

A Temesvári Dalkörnek hatvannégy működő, háromszáztizennyolc pártoló, két disztagja van. (Huber Károly, Wusching Konrád.) Vezetőség: Bogmár István védnök, Schaffer Károly elnök, Ponta Száva alelnök, Toldy Lajos titkár, Bohn Miklós, levéltáros, Maximovics Belisár pénztáros, Vodál Antal ellenőr, karnagy: Kárrász Rezső.

A vidéki színészek közül Réthy Laurának, a kolozsvári Nemzeti Színház primadonnájának van a legnagyobb fizetése. Évi jövedelme meghaladja a hétézer forintot.

Pajor Emilia, a temesvári színház primadonnájának jövedelme évi hatezer forint.

A budapesti színház erőit a következő táblázat szerint fizeti: Turolla k. a. 24.000, Perotti 18.000, Broulik 16.000, Blaha 12.000, Szigety 10.000, Pálmay 9000, Ujházi 8000, Ráday és Nagy 7000, Hegyi k. a. 6000 frt. évi fizetést kap. Priellené, a Nemzeti Színház

örökös tagjának 6000 forint jár életfogytiglan. Helvey k. a. jövedelme évi 6000 forint.

Blaha Lujza a kisbecskereki svábok között, — Hubay Jenő a varjasi nagykorcsmában

Az ezernyolcszáznyolcvankilences esztendő a színházi szenzációk éve.

Krecsányi társulata bemutatja Madách: Ember tragédiáját Erkel zenéjével.

Kment német társulata a hálhetes színiévad alatt az énekesszínpad aranykorát teremti meg.

Krecsányinak köszönheti a temesvári közönség azt a legmagasabbrendű művészetet, melyet Márkus Emilia és Jászai Mari képvisel.

Blaha Lujza Aradi Gerő társulatának vendégként lép fel a temesvári színpadon.

Pálmay Ilka pedig nyolc estén át szerez felejtetetlen gyönyörűséget a temesvári közönségnek.

Az Ember tragédiájának bemutatója, január kilenc szerdán este van. Adám: Somló Károly, Éva: Szerény Giza, Lucifer: Peterdi Sándor. A többi szerepben: Krecsányiné Kis Vera, Czanyuga Emma, Bodnár, Kalmár, Linzenmayer nővérek, Réthey Lajos, Tollagi Adolf, Nyilasy Mátyás lépnek fel.

Márkus Emilia január huszonkilencedikén Du-mas: Francillon c. darabjában és következő estén a Vasgyáros főszerepében lép fel.

Jászai Mari február ötödikén kezdi meg vendégjátékát Dóczy: Szécsi Mária c. színművében. Második estén ugyancsak a Szécsi Mária van műsoron. Harmadik estén Lecouvreur Adrienne c. francia drámájában, a negyedik estén Grillparzer: Medea c. tragédiájában, ötödik estén Schiller szomorujátékában Stuart Máriaiban lép fel. Bucsuestjén Viktor Hugó: Borgia Lukrétia c. drámája van műsoron.

Két nap múlva bucsuzik Krecsányi magyar társulata.

«A magyar színészet bucsuelőadásán megnyilvánult hatalmas ünneplés mutatja azt, hogy a közönség Krecsányit és társulatát örökre szívébe zárta.»

Kiment német társulata február tizenhatodikán tartja megnyitőelőadását «Die berühmte Frein» c. vígjátékkal.

Néhány nap múlva Tyroll Rudolf, a bécsi udvari színház tagja szerez dicsőséget négy estén át a német színháznak. A Jurfix c. vígjátékban, Zwei Taube c. színműben, Die Randzau és Der Hypohonder vígjátékokban arat kivételes sikert.

Hosszu idő után csendül fel újra a temesvári színpadon az első operamelódia.

Kiment német operaegyüttese öt hét alatt tizenkilenc dalművet ad elő. A ciklust Donizetti: Lammermoori Luciájával nyitja meg. A befejezőestén Freischütz van műsoron.

Az operaelőadások nagy érdeklődést váltanak ki. Hartl Albert karmester gondoskodik az előadások magas színvonaláról.

«A Troubadur» előadására minden jegy elővételben kelt el. Bauer-Hellmer (Leonora) Kromer (Luna gróf) Havlicsek k. a. (Azucena) Gelsinger (Fernando) oszloznak a siker oroslánrészében. A közönség melegen ünnepelte Hartl karmestert és Supancsics hárfást, ki melegen kezelte hangszerét.»

Az opera műsorán szerepel: Márta, Faust, Rigolettó, Don Juan, Traviata, Die lustigen Weiber.

A Jüdinben Krause, a teplici opera hőstenorja énekli Eleazárt.

Walter Nina, Walter Gusztáv neves operaénekes leánya, ki a bécsi opera tagja, a Trompeter von Säckingenben és a Lukrécia Borgiában vendégszerepel.

Walter Nina k. a. a bécsi opera tagja »Der Trompeter von Säckingen» operában vendégszerepelt. . . . wahrhaft glänzend inauguriert, obzwar diese Rolle ihrer Individualität weder musikalisch, noch schauspielerisch nahe liegt. . . . Der kräftige,

klungvolle Sopran der schönen Sängerin kommt bei ihrer brillanten Schule (sie ist die Tochter des berühmten Liedersängers Gustav Walter) künstlerisch vollendet zur Geltung, was aber ihren Leistungen so unwiderstehlichen Reiz verleiht, ist das künstlerische Verschmelzen von Gesang und Spiel ihre hervorragende Darstellungsgabe . . .

Az évadzáró operaestet követő napon, előkelő vendége van a német színház prózai társulatának. Albrecht Hermin, férjezett Nyáry grófnő, az ünnepele bécsi drámai hősnő Grillparzer szomorujátékánál: («Des Meeres und der Liebe Wellen») főszerepét alakítja. Második és egyben bucsuestjén Sardou Fedorájában lép fel.

A német társulat április közepén bucsuzik «Das Geheimniss der Hausmeisterin» c. vígjátékban.

A kardalegyesületek rendezvényei foglalják le április hátralévő napjait. Gewerbe Liederkranz, Gyár városi Zene és Dalegyület, Gewerbeharmonie rendezik meg szokásos husvét-i dalestjüket.

Ney Dávid operaénekes a Vigadóban rendezett ária és dalestjén Bartl Leona és Gassner Károly is közreműködnek. Ney Dávid, Löwe balladájában «teljes művészetét juttatta érvényre.» Bartl Leonával a Hugentották duettjét énekli.

A Königin von Englandban orfeumelőadás van. A Grüne igazgatása alatt álló «Rosen und Singspiel-Gesellschaft» esténként táblás ház előtt mutatja le műsorát.

Az ezernyolcszáznyolcvannyolc-nyolcvankilences iskolaévben lesz kötelező a magyar nyelv tanítása. Marx Antal tanfelügyelő előterjesztésére több pedagógus «a magyar nyelv tanítása körül szerzett érdemei elismerésül a miniszterium részéről elismerésben részesül.»

Aradi Gerő társulatának néhánynapos vendégjátékából három est Blaha Lujza ünneplésére és felmagasztaltására jut.

Első estén a Suhanc c. operett kerül színre.

«A felemelt helyárak dacára, minden jegy délig elfogyott.»

«Blaha Lujza tegnapi szereplése az istenítés és imádásig fokozta a közönség csodálatát. Ilyen énekesi és színészi művészet még nem esett színházunk falai között, mint amelyet Blaha adott a «Suhanc» operett címszerepében.»

Ugyanaznap délutánján már a második est jegyei is elkkelnek.

Blaha Lujza a «Parasztkisasszony» Jolán szerepében eksztázisba hajtja közönségét. Az «Ingyen-élők» c. énekes jellemkép Sári szerepében bucsuzik az «ünnepelt és kedvenc csalogány.»

«A közönség virágerdővel és tapsvinarral fogadta a művésznőt a zenekar pedig egy remekbe foglalt virágvázáat nyújtott át, az ötvösművészet remekét.»

Blaha Lujza temesvári tartózkodásakor vasárnap délután Kisbecskerekre rándult meghitt társaságával. Hosszabb ideig elszórakozott a korezmában táncoló lányokkal, legényekkel. A kirándulás csak másodsorban volt «szórakozás.» Küszöbön állott ugyanis a pesti Népszínházban a «Náni» bemutatója Blahával a címszerepben. Ennek a szerepnek alakításához volt szüksége Blaha Lujzának a sváb néplélek és népiszokások megismerésére.

Am verflossenen Sonntag kam eine zahlreiche elegante Gesellschaft nach dem anmuthigen Neste Kleinbecskerek gefahren direct vor das Dorfwirtshaus hin wo die Burschen ihre Mädeln im Tanze schwenkten. Bei der Ankunft der Fremden verstumpften die schmetternde Trompeten, die Paaren lösten sich und schauten die Ankömmlinge an. Eine Dame aus der Gesellschaft, eine reizende Frau fragte in jenem anheimelnden gebrochenen Deutsch, das die Kernmagyarinen charakterisirt „Jo, was machst ihr denn ta?“ Statt einer Antwort folgte eine Gegenfrage „Wer seids denn es?“ Und da antwortet die schöne Frau „I pin tie Baronin Splényi Odön“ Diese Vorstellung hatte nicht den geringsten Erfolg. Der Name unseres verehrten Herrn Detektivchefs, war den biedern Schwaben ein spanisches Dorf. Erst als die Künstlerin fortfuhr: „Ti Placha pin i aa“ da verzogen sich einige Gessichter zu breitem lächeln, der Name der grossen Schaulspielerin, welche damals in Gross-Becskerek gastirte, hatte selbst bei dem Klekkern die selbe Wirkung

wie bei jenigen die sich an der Kunst der Blaha ständig erfreuen dürfen. Und nun ging auf das spezielle begehren des berühmten Gastes der Tanz von vorne an. Die Lisi und die Kati, die Rosi und die Mari, die Susi und die Tinsche Alle überboten einander um der Blaha eine recht gute Meinung von den Schwäbinnen beizubringen. Alle bemühten sich der Künstlerin zu zeigen wie eine Schwäbin sich kleidet und frisirt wie sie geht und steht und tanzt und jede war glücklich zu hören, dass sie es sein sollte die von der Blaha kopiert und auf die Bühne werde gebracht werden. Und in der That war der Klekker Ausflug der Blaha eine Studienreise. Das Preissgekrönte Stück vom Volkstheater heisst nämlich „Nani“ und hat ein naives Schwabenmädchen zur H-ldin. Frau Blaha wird diese Nani kreiren und ihren Studien nach zu urtheilen wird dieses Schwabenmädchen wieder einmal den Kopf verdrehen und einen glücklichen Auto: machen.

Bladaia Irén a párisi vigopera primadonnája, László Árpád temesvári születésű zongoraművésszel együttes hangversenyt rendez a Redutban.

Bladaia Irén a párisi vigopera primadonnája e hó 26-án a redutban hangversenyezett László Árpád zongoraművésszel egyetemben. Az énekesnő művészete oly tökéletes, hogy mi nem irhatunk róla újat. Elegendő az a sok dicséret, mellyel a külföldi lapok őt elhalmozták. Dalaival és áriáival óriási sikert aratott. László Árpád Beehoven Szonátáját és Liszt —D-moll rapszodáját játszotta nagy művészettel.

Bladaia Irén nagy sikere folytán, ki zsufolt ház előtt énekelt, szeptember második felében újra hangversenyt rendez városunkban.

A Filharmónia dalestjén Breinfolk Gizella operanékesnő is közreműködik.

A Gyárudvarban tartja dalestjét a gyárvárosi Zene és Dalegylet és a Gewerbe-Liedertafel.

Előbbi dalestjén Hegyesy Pál tenorista lép fel.

Krecsányi Ignác társulata október ötödikén tart megnyitóelőadást. Várady Antal: Temesvár Génuszta c. zenés, élőképes drámai prologot, a «Cigánybáró» operett előadása követi.

A szintársulat tagjai:

Cserémy Gizella, Pajor Emília, Czanyuga Emma, Csillag Amália, Kárpáthy Katalin, Tárnoki Gizella, Pataky Irma, Krecsányi Vera, Litzmayer testvérek, Gonda Roza, Berký Ferenc, Pe

terdy Sándor, Komjáthy János, Kiss Mihály, Németh János, Antaf Imre, Hatvany Károly, Szilágyi Vilmos, Hevessy Gábor, Andorfy Péter, Tollagi Adolf, Tischler Béla, Kovács Mihály, Végh István. Huszonnégytagú kórus, huszonegy tagú zenekar. Karmester: Znojewsky.

A megnyitőelőadást követő negyedik napon a «Holmann meséi» c. operettnek már alig van közönsége. Ezután már szinte sorozatosan üres házak előtt játszik a társulat.

Krecsányit kikezdi a balszerencse. Oriási akaratereje, küldetésének fontossága, megbirkózik a balszerencse rémével.

Az üres házak láttára nem esik kétségbe, hanem beéri az erkölcsi sikerrel. November végén Pálmay Ilka vendége Krecsányi Ignácnak.

Nyolc estén zsufolt házat vonz Pálmay Ilka. «Annyi bevétele nem volt még a színháznak, még a pótiszékeket is felülfizették.»

«Pálmay Ilka holnap este érkezik városunkba. A kis aranyos, mint a jótékonyság angyala szerepel a főváros emlékezetében. Ötletes humora és kedves gyermekesen egyszerű modora felejthetlenné teszi a nagy művésznőt, ki mindenképpen megérdemli azt a becézést, ahogyan kollégái nevezik: «a kis aranyos»-nak. Amerikába indul a dollár hazájába azért, hogy aranyat hozzon hazája szegényei és nélkülözői számára.»

Pálmay Ilka november huszonhat, kedden este érkezik.

«Tegnap este érkezett a pesti gyorssal Pálmay Ilka művésznő, kit a Pálmay deputáció tagjai fogadtak az állomáson és Nagy László városi tanácsos köszöntött a város nevében. Jakabfy főbíró pedig rövid üdvözlő beszéd kíséretében remek csokrot nyújtott át és virágos kocsiban kísérte Pálmay Ilkát Kóronaherceg szállóbeli lakására.»

Offenbach: Párisi élet c. operettjében kezdi meg Pálmay Ilka vendégszínházának sorozatát.

«Az érdeklődés olyan nagy volt, hogy a zenészek

csak összeszorult helyzetben tudtak dolgozni.»

«Pálmay temesvári első fellépte Offenbach operettjében «A párisi életben» történt. Pálmay Ilka oly tüneményes és felejthetetlen volt szerepében, hogy a kritikus nem talál megfelelő kifejezést és szót, hogy Pálmay Ilka művészetét kellőképpen bírálhassa. Egyszóval Pálmay az igazi és egyedüli operett diva, kit Offenbach operettjeihez elképzelt. A temperamentumos szubrett nagy ünneplésben részesült és oly nagy volt az érdeklődés, hogy még a zenekari helyek is mind el voltak foglalva s így a zenészek csak összeszorult helyzetben tudtak dolgozni. Ilyen zsufolt ház nem volt a temesvári színházban, mint ezen az estén és annyi bevétele sem volt még a színháznak, mert még a pótiszékeket is felülfizették. A párisi életben egy keztyűsnő szerepét játszotta Pálmay a legnagyobb eleganciával, gráciával, sikkal és tökéletességgel.»

«Pálmay Ilka második fellépte a «Nebántsvirágban» nemcsak játék, hanem énekbelileg is oly élvezetet nyújtott, amilyen csemege fülünknek még nem jutott. Minden egyes énekszámát meg kellett ismételnie.»

«Pálmay Ilka harmadik fellépte a «Kertészleányban» felejthetetlen élmény volt.»

«Pálmay Ilka tegnap lépett fel a «Gerolsteini nagyhercegnő» c. operettben olyan sikerrel, amelyet operett ezen a színpadon még nem aratott.»

«Pálmay Ilka tegnap mint Boccacio mutatkozott be a közönségnek és úgy toalettjei mint éneke és játéka megigézte a közönséget.»

«Pálmay Ilka tegnap este lépett fel a legbájosabb szerepében a «Vadgalambban», mely szerepet a kis gyermekkortól kezdődőleg fokozatosan a 17 éves korig alakította a legnagyobb művészzel. A művésznő, Temesvár rajongásig szeretett kedvence lett.»

Pálmay Ilka bucsuja már szombat este történt, mert a művésznő hirtelen rosszul lett és nem tartotta meg a vasárnapra tervezett bucsuelőadást a

«Magdolna» fővárosi életképben. Szombaton bucsuzott a «Csókon szerzett völegényben pedig vasárnapra már az egész színház ki volt árusítva.

A Krecsányi-társulat december tizenegyedikén tizenötödikre az első dalművet, Verdi Traviatáját, Kopácsi Juliskával a főszerepben.

Varjas község nagy fiának Huber Károlynak, emlékét márványba vésette. Az emléktáblát fényes ünnepségek között avatják fel.

Miután az ünnepségen Hubay Jenő, Varjas nagy szülöttjének fia nem jelenhet meg, Varjas község elöljáróságának megígéri, hogy Bánság egyik városában jótékonycélu hangversenyt rendez Varjas javára.

Varjas elöljárósága arra kéri a világhírű Hubay Jenőt, tartaná meg hangversenyét Varjason.

E hó közepén történt Varjas községben Huber emléktábla leleplezés, mely ünnepségre Hubay Jenőt is meghívták, ki hangversenyei miatt nem vehetett részt az ünnepségeken. Irt azonban Varjas elöljáróságának, hogy Bánság egy városában jótékonycélu hangversenyt rendezne. Erre Varjas község megkérte, tartaná náluk a hangversenyt és Hubay beleegyezett. A „Casino“ nagyterme gyönyörűen feldíszítve és rendbehozva, az egész község ünnepi díszben várta a nagy művészt ki október 26-ára jelezte hangversenyét. Ilyen esemény még egyetlen bánsági faluban sem akadt. Hubay Pestről hozta magával, zongorakisérőjét, Bodó Alajos zeneakadémikust. A jelenlévők körülbelül kétszázötvenen voltak.

Hubay Jenőt, a világhírű művészt Varjas egész lakossága fogadja. A község elöljáróság ünnepi díszölt és hivatalosan fogadják Varjas és az egész Bánság büszkeségének világhírű fiát, Hubay Jenőt. A fogadtatáson résztvevő községtanács tagjai: Steiner Mihály, Elsner József, Steinhart Péter, Kelemen Mihály, Zellner Jakab.

Hubay hangversenyét a «Cafe Schinur»-ban tartja október hó huszonhatodikán.

Műsor:

1. Bach: Chacon	— — — — —	Hubay
2. Chopin: Ballada op. 32	— — — — —	Hubay-Bodó

3. a) Bach: Air	— — — — —	} Hubay-Bodó
b) Wieniawsky: Kutawiak	— — — — —	
4. Bodó: Románz, Caprice	— — — — —	Bodó
5. Massenet-Hubay: Crepuscule	— — — — —	Hubay-Bodó
6. Liszt: VIII. rapszódia	— — — — —	Bodó
7. Hubay: Magyar dalok	— — — — —	Hubay-Bodó

A Filharmónia rendezésében tartja meg november huszonegyedikén zongoraestjét Gulyás Gizella zongoraművésznő.

Műsor:

- Bach: —C-moll orgonafuga
 Schumann: Nachtstück
 Chopin: —H-moll scherzo
 Schumann: Carneval
 Tschajkowszky: Tarantella
 Jankó: Naila keringő.

«Gulyás Gizella hangversenye a redutban zsufozott ház előtt zajlott le. A fiatal zongoraművésznő Jankó-iskolájának büszkesége, ki minden tekintetben bámulatba ejt és csodálatra ragad. Hangversenyét egy egészen új strukturájú hangszeren adta le.»

A Filharmónia alapításának XVIII. évfordulója alkalmából nagyszabású hangversenyt rendez a Redutban a katonazenekar közreműködésével. Fellépnek: Müller-Birly Katinka, Bartl Alajosné, Maresch Hermin.

A színházban három estén át, előadás előtt, egy amerikai néger hangszeres-kvintett lép fel, Joel klarinetművész közreműködésével.

«Krecsányinál interveniálnak, hogy a vad horda vendégszereplését szüntesse be.»

Félszázaddal ezelőtt a «dzsessz» előhírnökeit ki-parancsolták a városból.

«A vad horda tingli-tangliján megbotránkozott a közönség.»

A városunkban vendégszereplő négetársulat produkciója nem más mint közönséges „tingli-tangli“ kik még merészen állítják, hogy királyok és fejedelmek előtt produkáltak magukat. Lehet a saját hazájuk vad törzsei előtt. Nálunk azonban ezt elhinni mit a királyokról mondtak, felségsértés volna. Krecsányi szinigazgatónál inter-

veniáltak, hogy zárja le a vad horda vendégszereplését, mit az igazgató azonnal meg is tett és a négerek műsora helyett vasárnapra a „Csikós-t” Szigligetitől és hétfőre a „Könyvtáros-t” Mosertől tette műsorra.

«Igazházi egy kedves jó atya» száz éves jubileuma

Az ujesztendő első napjaiban Prielle Kornélia vendéjátéka rázza föl a közönséget letargiájából. A közönség közönye nemcsak a színház iránt nyílvánul meg, hanem megvonja érdeklődését a hangversenyektől is.

Ez az érthetetlen magatartás megbénítja a zene és dalkultúregyesületek működését is.

Az az épületes versengés, amely a kardalegysületek hangverseny és dalestélyrendezvényei kapcsán kifejlődött, szinte máról-holnapra megszűnik.

A Filharmónia már nem is gondolhat hirneves művészek felléptetésére.

Krecsányi szívósan küzd és harcba száll a közönség ellen. A lankadó érdeklődés oacára is, Krecsányi előadásai színvonalban mind emelkedőbbek.

Kiment kényelmesebb. Nem szívügye a temesvári színház és úgy találja, hogy üres nézőtér kedvéért, nem érdemes Pozsonyból Temesvárra jönni. Szerződését felbontja és a sziniévad befejezésével végleg távozik Temesvárról.

Prielle Kornélia a «Szendervári Camilla» c. szomorujátékban kezdi meg vendéjátékát és néhány estén át zsufolt ház előtt játszik.

Krecsányiék január huszonkilencedikén az «Ilikó» c. dráma bemutatása után távoznak Temesvárról.

Három nap mulva a Kment-Berla igazgatása alatt álló német társulat kezdi meg szerepléseit. A szokásos prologust, a «Dummer August» c. bohózat helyettesíti.

Március végén Ernst Hartmann, a bécsi udvari

színház tagja, vendége a német színháznak, amely április elsején fejezi be szezonját.

Október negyedikéig, a Krecsányi-társulat érkezéséig ebben az esztendőben a színházra teljes némaság borul.

A hangversenyek sorát január közepén az izraelita nőegylet nyitja meg a Redutban rendezett koncerttel. Közreműködnek: Michael k. a. (zongora) Uhrmann Alfréd (hegedű, Beriot hegedűverseny) Fischl k. a. Novacsek, Strasser (zongoratrio) Breinfolk Gizella (ének) Gassner Károly (zongora) Marsits Rozina (felolvasás.)

Február huszonnegyedikén Bulss Pál kamaraénekes, operabariton Zésch Erzsébet zongoraművésznővel együtt tartja hangversenyét a Redutban. A műsor első számaként Zésch Erzsébet, Bach-Liszt: Preludium és fugáját játsza. Az est folyamán Chopin, Godárd, Rubinstein, Liszt, Riemann műveiből játszik. Bulss kamaraénekes, nagyobbreszt balladákából állítja össze műsorát.

«Bulss Pál hangverseny telt ház és lelkes közönség előtt zajlott le. Az énekes minden tekintetben a művészet legtökéletesebb tulajdonosa. Zésch Erzsébet k. a. mint zongoraművésznő az ifju generáció legtökéletesebb művésze.»

A Filharmónia a Redutban rendez dalestét, a Gyárudvarban pedig Tollinger csellóművész hangversenyez a szerb dalárda közreműködésével. Nagy sikert arat az «Improvizációk szerb melódiák fölött» című saját szerzeményével.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet, augusztus kilencedikén a Gyárudvarban rendezett dalestjén látja vendégül Back Adolf tizenegy esztendőös hegedűművészt.

A Dalkör szeptember nyolcadikán a józsefvárosi Böck-féle kerthelyiségben tart dalestét.

Strampfer Frigyes egykori temesvári színigazgató, Grácban tüdőbénulásban hal meg.

I. Ferenc József névnapja alkalmából díszelő-

adással nyitja meg Krecsányi az új téli színiévadot október negyedikén. Műsoron három egyfelvonásos. (Lánykérő, Virágfakadás, A szép Galathea.)

A színtársulat tagjai az ezernyolcszázkilencven, kilencvenegy színiévadban: Kopácsy-Karcagné, Ligeti Mária, Sipós Lina, Ledovsky Mária, Krecsányi-Kiss Vera, Závodsky Teréz, Lázár Margit, Árpássy-Kissné, Jakabfy Aranka, Kállay Julia, Lützenmayer Szidonia és Lützenmayer Leopoldina, Németh János, Komjáthy János, Kazalitzky Antal, Kiss Mihály, Csizsér Kálmán, Csizsér Ferenc, Vendrey Kálmán, Tisztay Max, Sándor Emil, Fenyéri Móric, Déri Béla, Szerdahelyi Ferenc, Bogár János. Huszonnégy tagú kórus.

A Filharmónia október tizenegyedik dalestjén Strasser Ernő budapesti hegedűművész is közreműködik.

Alapításának XIX. évfordulóját is hangversenyyel ünnepli meg a Filharmónia. Műsoron szerepel Gádé: Erlikönigstochter c. balladája, zenekar, kórus és magánénekekkel. Novacek vezényel. A zenekart a 29. gyalogezred szolgáltatja.

Krecsányi társulata október huszonötödikén méltó keretek között ünnepli a magyar színészet száz éves fennállását.

... Első képen Kazalitzky színész az első magyar színdirektort Kelemen Lászlót kreálta, amint egy óriási foliáns előtt ülve kézbe temetett fejjel önmagával viaskodik, hogy megalapítsa e és teljesítse e régi vágyát a magyar színészet megteremtését? Több tabló és beszédes kép beállítása után, mely Krecsányi igazgató kiváló tudását bizonyítja, következett a darab mellyel száz év előtt Budán megnyitották az első magyar színházat Paulai Ede igazgatása alatt, ki maga állította össze és alkalmazta színpadra az első magyar darabot „Igazházy egy keves jó atya” címen. Krecsányit sokáig és sokat ünnepekte a közönség a gyönyörű rendezésért mellyel a száz éves jubileum alkalmával városunk közönségét meglepte.”

November tizenegyedikén, pénteken kerül színi-re első ízben Ibsen: «Norá»-ja. Lázár Margit, Komjáthy János, Závodsky Teréz, Kazalitzky Antal, Sándor Emilrel a főszerepekben.

Zászlószentelés

Krecsányi január huszadikán fejezi be a színiévadot. Bucsuestén a «Színitanoda» c. színmű kerül előadásra.

A magyar társulat évadjának utolsó hetében, Jászai Mari vendéggjátékát hirdeti. A vendégszereplés elmarad, miután Beniczky Ferenc, a Nemzeti Színház igazgatója, a színház szabályaira való hivatkozással, mely szerint október elsejétől május harmincegyedikéig a Nemzeti Színház tagjai vendégszereplést nem vállalhatnak, Jászai Marinak a vendéggjátékra engedélyt nem ad.

Még Telbisz dr. polgármester intervenciójára sem változtat álláspontján Beniczky igazgató.

Krecsányi már januárban kezdi meg a pozsonyi magyar színiévadot. Társulatának egy részével, Bécsben vendégszerepel.

Raul Manó, nagyműveltségű és rendkívül rokkorszerkes egyénisége, a német színészet iránt újból felkelti az érdeklődést. A közönség visszatér a színházba és a színügy lelkes támogatója lesz ismét.

A német társulat kitűnő erőkből tevődik össze és előadásainak színvonala, a Krecsányi-előadásokkal egyenlő.

A német társulat tagjai: Rudolf Retsch és August Veidt rendezők, Theodor Steiner titkár, első karmester Unger Móric, második karmester és zeneigazgató Schablin Alfred, másodtitkár Mentzl Anna. Színészek: Jerg Hansl, Lisa Schlee, Helene Falkenstein, Sigl Maria, Leonardi Anna, Raul Kati, Rücker Herma, Trenner Anna, Dowsky Beatrix, Kravcs Józsa, Retsch Zsófi, Telona Josefín. Férfiak: Bauer Wilhelm, Femminger Károly, Mailer Károly, Mahr Ernő, Retsch Rudolf, Holm Hans, Knaack Gyula, Raul Adolf, Steinar Theodor, Rttler Rudolf, Kobler Jak, Friedheim Károly, Maran Gusztáv, Hans Rieger. Huszonnyolc tagú kórus és huszonnyolc tagú zenekar.

Raul Manó «Die Ehre» c. színművel nyitja meg az évadot és a «Blitzmädel» c. operettel fejezi be március huszonhatodikán.

Ezernyolcszázkilencvenegyben is, az izraelita Nőegylet rendezi az első hangversenyt. Strasser Ernő

hegedűművész az est vendége. Ritternével szövetkezve Mendelssohn E-moll koncertjét játssza. Szerepelnek Dobó Ilonka (szavalt) Keleti Ilonka (ének).

Március nyolcadikán nagy tömeg várja az állomáson Reményi Ede kitűnő magyar hegedűművészt. A délutáni gyorssal érkező Reményit a Filharmónia képviselőjében Weldin József dr. báró Kemény, Ujfalussy és Kajetán urak fogadják. Weldin dr. köszönti Reményi Edét.

Ugyanaznap este a Redutban tartja hangversenyét Rerényi. Műsorán: Mendelssohn hegedűverseny több Paganini kompozíció és saját szerzeményű Habanérája szerepel. Zongorán Bodó Alajos kíséri, ki magánszám gyanánt, Liszt: Rákóczi indulóját játssza.

Hangverseny után a művész tiszteletére ünnepi vacsorát rendez a Filharmónia, melyen Gokler Antal mond pohárköszöntőt.

«A temesi román előkelőség» a Redutban rendezte hangversennyel egybekötött bálját. Közreműködik a 61. gyalogezred zenekara, román vokálnégyes és Lazarov vingai ügyvéd felesége több zongoraszámmal.

A Filharmónia rendezésében tartja egyetlen estjét a bécsi «Udel» vokálnégyes (Tagjai: Franz Soman Landesrath, Carl Udel Prof. am Conservatorium Wien, Hörbiden Landescassendirektor, Eugen Weiss Opersänger). Zongorakisérőjük Carl Frühaus Tonkünstler.

A világhírű bécsi humoros Udel-négyes műsora:

Das Herzklopfen, Kremsertöl. — Am Grenzwall, Kochtöl. — O das ist gut, Udeltöl. — Solovortrag, Udel. — Ein jour fixe, Weinbergertöl. — Die Historia vom Kuss, Maiertöl. — Die da, Schöffertöl. — Moderne Wanderlust, Gernertöl. — Solovortrag, Udel. — Der Freischütz, Resmayrtöl.

A «Segítő Boldogasszony» jótékonycéluó műkedvelő előadást rendez március harmincegyedikén.

«Allegorikus néma képletekkel hét csoportban: Jótékonyág, Virágfakadás, Jákob álma, A pünkösdi királynő, Mamas Augen, Táncóra a grófi kastélyban. II. Rákóczi Ferenc Tokaj alatt kerül bemutatásra.»

A Filharmónia, ezernyolcszázkilencven szeptember huszonharmadikán Dessewffy Sándor csanádi püspöknek rezidenciájába vonulásakor, tiszteletére szerezendőt ad.

A főpásztor, ki maga is lelkes zenerajongó és többek között az összes nemzetek himnuszait gyűjtötte össze és bocsájtotta sajtó alá, a Filharmóniát e figyelemért Mendelssohn: Paulus oratóriumának teljes anyagával ajándékozta meg.

A Filharmónia április tizenkettedikén mutatja be az oratóriumot, a 29. gyalog ezred zenekarának közreműködésével. Az oratorium magánének részeit: Springer—Trouschil urnő, Maresch k. a. Kubesch Nándor dómorgonista, Pummer Agoston, Luif Mátyás vállalják. Novacsek Márton vezényel.

Az oratórium második előadása április huszonötödikén van.

Allesch passiótársulata napok óta zsufolt házak mellett mutatja be «Das grosse Versöhnungsoffer am Golgotha» c. passiót a színházban.

Junius huszonegy és huszonkettedikén, nagy színházi eseménye van Temesvárnak. Evva Lajos szinigazgató népszínházi társulata bemutatja a «Tékozló fiu» c. zenés némajátékot. A darab Párisban kétszáz előadást ért meg és Európa minden nagyobb városában egészen kivételes diadalt aratott.

A zenés némajátékot Rákosi Szidi hozta Magyarországra és sógora Evva szinigazgató színházában került először bemutatásra Pesten Rákosi Szidi betanításában.

A nyolc felvonásból álló zenésnémajátékot Erkel Elek (a nagy Erkel Ferenc második fia) a Népszínház karnagya vezényli. Zongorázik Szabados Béla.

«A «Tékozló fiu» remek kiállításban került színre, melyben különösen Rákosi Szidi, a Nemzeti Színház tagja, mint Pierot anyja, Csongori Mariska a Tékozló fiu, Horváth Vince az öreg Pierot szerepében nyujtanak felejthetetlen alakítást. Az együttes innen Münchenbe megy.»

A Dalkör a Vogel Strausban, a Szerb Dalárda a Gyárudvarban rendez nyári dalestet. Utóbbi rendezvényén Deskaseff operaénekes is fellép.

A budapesti opera és Népszínház tagjaiból alakult együttesnek a színházban rendezett estjén fellépnek: Veres Sándor az opera baritonistája, Veresné-Molnár Erzsébet operaénekesnő, Kun László az opera cimbalomművésze, Szirmay Imre a Népszínház komikus és Solymosy Sándor a Népszínház énekes-kómikusa.

A bányászati zeneélet élharcosa a Filharmónia, augusztus tizenötödikén, fennállása huszadik évében rendez meg zászlószentelési ünnepélyét.

A Filharmónia zászlószentelését a temesvári Ipar és Gazdasági kiállítás alkalmával tartja meg.

Az egyesületnek ugyan eddig is volt már dalos-zászlója. Évekkel ezelőtt a Männergessangverein lobogója került a Filharmónia birtokába a fuzió kapcsán, melyet sajátjának mondhatott.

Az ünnepségek előkészítésére az egyesület központi bizottságot választ Petheő János pósta és távirtdaigazgatóval az élen. A bizottság alelnökei: Pummer Ágoston, Laky Mátyás dr., Strasser Albert, Bach Ferenc. Titkárok: Weldin József, dr., Gokler Antal, Wolafka Antal, Neubauer Vilmos. A rendezőbizottság elnökei: Lui Nándor, Wolafka Antal, Jaensch Gusztáv, Heim Miklós.

Az ünnepélyen részt vesz Bethlen András gróf földművelésügyi miniszter is.

A kiállítás kapcsán rendezendő dalosversenyen, augusztus 14-én a következő egyesületek vesznek részt: Budai Dalárda, Egyetértés Budapest, Debreceni Dalárda, Egri Dalkör, Fehértemplomi Férfidalárda, Karánsebesi Iparosdalkör, Lugosi Zene- és Dalegylet, Lugosi Magyar Dalárda, Nagyszebeni Magyar Dalkör, Nagyszentmiklósi Dalárda, Oravicai Zene- és Dalegylet, Orsovai Férfidalárda, Szegedi Dalárda, Resicai Dalkör, Szegedi Polgári Dalárda, Steierdorfi Férfidalárda, Temesvár Gyárcárosi Zene- és Dalegylet, Temesvári Dalkör, Temesvári Iparösszhang, Temesvári Tipográfia, Verseci Férfidalárda, Verseci Iparösszhang és Temesvári Filharmónia.

Pénteken, augusztus 14-én: A Dömbön megtartott ünnepi mise után, melyet Dessewffy püspök mondott, az előbb említett dalárdák monstre korusa, Beethoven »Isten dicsőségét« énekelte a dómtéren. A Filharmónia zászlójának szentelése után, az összkar a Szózatot énekelte el. Az országos dalosünnepséggel kapcsolatban, augusztus 15-én szombaton este 6 órakor, a tűzérkaszárnyában ünnepi hangverseny volt. Műsor: Mihálovits időn »Király hymnus« monstrekar zenekari kísérettel. Szőnyi Tivadar: »Elj őseink házája« Egyetértés, Budapest. Storch: »Willkommen an den Frühling« Fehértemplomi Férfidalárda. Wusching: »Elbusulom« Lugosi Iparösszhang. Huber Károly: »Csatadal« Lugosi Zene- és Dalegylet. Kárász: »Egyetértés« Resicai Dalárda. Gaál Ferenc: »Imádságom« Szegedi Dalárda. Zichy: »Szerenád« teljes zenekarikiséréttel, előadja a monstrekar. Schuppert: »Bergmanns Einfahrt« Steierdorfi Férfidalárda. Wusching: »Hej ha nekem« Temesvári Dalkör. Kárász: »Séler Kriegstied« Temesvár Gyárcárosi Zene- és Dalegylet. »Gruss an Südungarn« Temesvári Tipográfia. Zsák: »Virágnak mondanlak« Verseci Férfidalárda. Friz Venzel: »Gottes schöne Welt« Verseci Iparösszhang. A Filharmónia új zászlója a közeljövőben a Mühle-féle virágkereskedés kirakatában tekinthető meg. A temesvári hölgyek által adományozott díszszalag Misztarka György kassai műhímző intézetében készült, a következő felirással: A Temesvári Zenekedvelő Egyesületnek Temesvár Hölgyei 1891 augusztus 15.

Kedd, augusztus 18. A Filharmónia zászlószentelése. Pompás időben és díszes külségek között, sok ezrek részvétele mellett ment végbe a Filharmónia zászlószentelési ünnepsége szombaton. Az ünnepséget ismerkedési est vezette be pénteken, mely a kiállítás csárdájában folyt le. Szombaton reggel 7 órakor a Vigadó nagytermében Novacsek karnagy a 29. gy. ezred zenekarának részvétele mellett összpróbát tartott. Közben a következő koszoruspárok gyülekeztek: Arányi Margit, Abt Etel, Csermák Anna, Dobján Laura, Habekost Bertu, Heimann Gizella, Hirschmann Ilona és Irén, John Vilma, Kopecsnik Teréz, Kirvay Irén, Kárász Olga, Krivácsi Margit, Löwenbach Erzsébet, Lorenz Irma, Leyritz Irén, Mágori Vilma, Meissner Matild, Michael Ilka, Morán Ilona, Maresch Adél, Mischliwecsek Katalin, Nenád Mária, Novacsek Olga, Pucher Róza, Pottyondy testvérek, Prochászka Róza, Reitz Valéria, Szántó Ilona, Szőlősy Ida, Schudava Viktória, Sándy Mariska, Schmelz Zsófia, Vanderlik Irma, Zsigmond Ilona. A koszorus leányokon kivétel nélkül fehér ruha volt és kezükben virággal díszített pálmalegyezőt tartottak. A hölgyeket reggel 8 órakor Petheő János postaigazgató mutatta be Bissingen Rezső grófné, szül. Mocsonyi Georginának. A dalosegyesületek beálltak a menetbe, amelyben a fent említett egyesületeken kívül részt vettek még: Lip-pai Dalkör, Németszamorai Dalárda, Pancsovai Dalárda. Az

egyesületek sorát a Budai Dalárda nyitotta meg és a Filharmonia zárta le melynek új lobogóját Pápaffy Szóvár vitte. A menet 9 órakor a józsefvárosi tűzoltó zenekar hangjai mellett indult meg. A zenekar után a dalosegységek, koszorúslányok, majd diszhintóban Petheő János királyi tanácsossal Bissingen grófnő, a második kocsiiban Schlager Adél asszony Pummer Agostonnal. A nagymisé és zászlószentelést Dessewffy Sándor püspök végezte, ki Várady Árpád dr. püspüki titkárral érkezett főpapi díszben. A zászlóanya az imaszámolyos díszszékben foglalt helyet. A főpapság részéről jelen volt: Németh József felsz. püspök, Dobó, Spáth dr., Dollenz, Gettmann és Wolaffka dr. kanonokok, Kovács Sándor dr. teológiai tanár és a segédkező papság, Bethlen András gróf, miniszter mellett Molnár Viktor főispán ült. A fenntartott helyeket elfoglalták Bissingen Rezső gróf, Ambrózy Béla báró Petheő János kir. tan., Prohaszka őrnagy, Horváth Jenő táblai tanácselnök, Telbisz Károly dr. polgármester, Eisenstädter kamaraelnök, Geml főjegyző, Bandi főkapitány, Litsek Béla alispán, Mayer Károly főjegyző. A korus Spehr egyik miséjét énekelt. Az ünnepi szentbeszédet Wolaffka Nándor kanonok, miniszteri tanácsos mondta. Nagymisé után a püspök a zászlót beszentelte és annak rudjába beverte az első zászlószegyet. Délután két órakor diszlakoma volt a kiállításterületén melyen a fennti előkelőségek is megjelentek. Az első pohárköszöntőt Petheő János a központi bizottság elnöke mondta. Beszéltek még Strasser Albert, Telbisz polgármester, Wolaffka kanonok majd Bethlen gróf miniszter emlékedett szövegre. Beszéltek még Gokler Antal, Bolla tanár és Prohaszka őrnagy.

Délután hat órakor az Erdélyi kaszánya feldíszített lovardájában diszhangverseny, este kilenc órakor zártkörű bál a városi Vigadóban. Augusztus tizenhatodikán kirándulás Baziáson át Orsovára, Ada Kaleh és Herkulesfürdőre.

A felszentelt zászló, mely izléses és finom kivitelű himzésével általános tetszést aratott, Oberbauer A. utóda budapesti cég üzletéből került ki. A sötétpiros, nehéz selyembáronyból készült zászló 120 cm. széles és 120 cm. hosszú, egyik oldalán mutatja az orgona előtt ülő szent Ceciliát selyemhímzésű kivitelben, cserkoszoru és lyrával, ezen felirattal: «Temesvári zenekevelő egyesület 1871—1891» (az alapító és zászlószentelő év); a másik oldalán a lyrát és tölgyfakoszorút az egyesület akkori szövegű jelképével.

Dalban élet, bu s örömben,
Teljes összhangzat legyen,
Jeligének ez s hozzá híven
Kéblőnk dalra ébredjen*.

mindkét oldalon a sarkok aranyhímzéssel, a szegéllyel pedig arany paszománttal és rojtokkal vannak díszítve. A zászlónyel részben selyembáronnyal van bevonva, részben pedig fénymázolt.

A zászlóanya részéről ajándékozott s két részből álló fehér selyemszallag arany és selyemhímzésben a következő felirattal: «Gróf Bissingen Rezsőné szül. Mocsonyi Georgina», ez alatt a Bissingen és Mocsonyi családok címerei, továbbá: «Temesvár 1891. aug. 15-én», alatta Temesvár szab. kir. város címere.

A «Debreceni dalárda» megajándékozta az egyesületet egy vörös színű zászlószallaggal, rajta «A debreceni dalárda 1891. aug. 15-én, a temesvári zenekevelő egyesületnek» felirattal és egy babékoszoruval.

Krecsányi a magyar színiévadot október harmadikán nyitja meg «IV. László» c. tragédiával.

A színtársulat tagjai: Hantekler Mariska, Lászyiné. Ledovszky Maris, Krecsányiné-Kiss Vera, Haraszi Hermin, Kantay Teréz, Lénárd Emilia, Várhidy Rózsi, Hevesy Janka, Petrik Agnes, Krecsányi Ignác, igazgató, Németh János rendező, Komjáthy János, Kozalitzky Antal, Kiss Mihály, Follinus Aurél, Gyöngyi Izsó, Kovács Mihály, Giréthy Károly, Sándor Emil, Fűredy József, Déri Béla, Kassay Károly, Bogárnár János. Karmester: Fodor Bernát, zeneigazgató: Dittmann Gyula.

Az idei szezonban a Márta c. operával próbálkozott meg az együttes sikeresen.

A józsefvárosi Goldenen Löwenben van a Tipográfia dalegylet első nyilvános szereplése.

Ugyancsak első ízben jelenik meg a hangversenydobogón a Román Dalárda Adám karmester vezérése alatt.

Kiss Mihályt, a Krecsányi társulat kitűnő bari-

tonistáját a pesti Nemzeti Színház szerződteti.

A csüggedést és kétségbeesést nem ismerő Kre-
csányi Ignác nagyszerű színházi politikáját igazolja
az idei esztendő.

Amikor a közönség az elmúlt esztendőben a szin-
háztól elfordult és nem kellett sem a magyar, sem
a német színpadi kultúra, Krecsányi a magas szín-
vonalu előadásokból semmit sem engedett, mert tud-
ta, hogy csakis komoly előadásokkal hódíthatja vis-
sza a közönséget, ami egy év múlva be is következik.
A közönség újra színházrajongóvá nevelődik és es-
ténként megtölti a színházat.

Krecsányi győzelme Temesvár közönsége fölött
jótékonyan hat a német színházra is, melynek elő-
adásait most már ugyancsak lelkesen pártfogolja a
közönség.

Donáth Johanna a tizenhat- éves temesvári hangfenomén

A hangversenyélet már lüktetőbb.

Nemcsak mindkét színháznak van bő aratása,
hanem a koncertterem is megtelik közönséggel.

Az ezernyolcszázkilencvenkettős év első hang-
versenyét Blau Gyula pesti hegedűművész és hangver-
senymester tartja a színházban.

Tarnay Alajos helyett a hangversenypódiumon
Gassner Károly jelenik meg, mert Tarnay az utolsó
pillanatban megbetegszik.

Blau Gyula, Singer: Preludjót, Wieniawszky: Le-
gendáját, Barzini: Hexentanzát, Paganini: Mózes fan-
táziáját játsza.

Ugyancsak januárban, rendező jótékonycélu hang-
versenyét a Temesvári Műkedvelő Egyesület a kato-
nazenekar, Scharff, Kajétán, Novacsek, Uhrmann Al-
fréd, John, Oswald János, Materna, Keleti Ilonka
k. a. közreműködésével.

Krecsányi társulata a «Fenelányok» c. énekes
előképpel fejezi be évadját.

Raul Manó német társulata február másodikán
kezdi meg előadásait «Die Grosstadiluft» c. vigjáték-
kal táblás ház előtt.

*A német társulat tagjai: Theodor Steinar és Rudolf
Retsch rendezők, Findeisen Gyula első kermester, Franz Schu-
bert Harfe-Kapellmeister, Garry Fredland zeneigazgató, Leon
Werbezirk tilkár. Käthe Paul, Alice Farkas, Aurelia Noel,
Melanie Schütze, Asztalerné, Hansi Jerg, Anna Leonardi, Annie
Trenner, Hermine Kadle, Lili Meiszner, Josefina Krausz, Sofie
Retsch, Irma Stumpf, Ilona Malten, Josefina Telona, Josefina
Jenzella, Marie Schmidt, Johanna Selhofer, Cilli Wallner, Julie
Knoller. Férfiak: Franz Gussallievitz, Aitner Vilmos, Johann
Schukowsky, Alfred Drucker, Luis Greven, Josef Seibert, Anton
Swoboda, Rudolf Rauch, Emerich Ernsthaf, Max Grossmann,
Karl Nowotny, Jak Kobler, Rudolf Schülckraut, Karl Mahr,
Franz Rieger, Franz Meuzl, Luis Rafael.*

A megnyitóelőadást követő harmadik napon, a
Troubadur előadásával felejthetetlen estét szerez a
német társulat.

*Az első opera előadás Verdi Trubadourja volt, melyhez
hasonlót színpadunk nem igen mutathat fel a közelmúltban.
Leonora szerepében Farkas Alise énekművészetét ragyogtatta.
Gussallievitz mint Manrico remek tenorjával hódított. Karl Aitner
mint Luna gróf olyan hatalmas bariton ura, mely minden világ-
városi színpadnak díszére válna. Schütze Mária mint Azucena
meleg alhangjával ejtette csodálatba a közönséget. Theodor
Rick mély basszusa felejthetetlen élmény marad Fernando szere-
pében. Findeisen Gyula karmester mindenképpen dicsősége taratott
egy a kórusokkal, mint a zenekarral.*

A német színtársulat operarepertoárján, Faust,
Hugenották, Wilhelm Tell, Lohengrin, Mártha, Luc-
rétia Borgia, Freischütz, Róbert der Teufel szerepel.

Ezek az előadások meg sem közelítik a Trouba-
dur színvonalát.

«Faustban a kórusok mindenképpen készület-
lenül állottak a színpadra és ez az állapot nagyon
befolyásolta a főszereplők igyekezetét.»

«Robert der Teufel» opera előadása a szezon
leggyengébb előadása volt. Kórus és zenekar nem ta-
lálkoztak, minek következtében egy eddig még nem
tapasztalt zürzavar volt.»

Viszont sok gonddal készítik elő Mascagni «Cavalleria rusticana» (Parasztbecsület) egyfelvonásos operájának premierjét.

Mascagni dalművének bemutatóján zsufolásig telik meg a színház és a darab rendkívüli sikert arat március harmincegyedikén.

«A «Cavalleria Rusticana» Mascagni operájának első előadásán minden jegy elkelt. Az egyfelvonásos opera minden tekintetben kielégítette városunk zeneértő és zenekedvelő közönségének igényét. A darab rendkívüli sikert aratott ugyiszintén Findeisen karmester, ki energikus kézzel tartotta a kórust, zenekart, szolistákat. Az Intermezzo különösen nagy és hatalmas sikert aratott és sokáig ünnepelték a karmestert. A szolisták közül Farkas k. a. mint «Santuzza» Gussaliewitz, Aitner, Jerg és Schütze arattak sikert.»

Koczalszky Raoul hét esztendő zongoraművész estje a Redutban, a tavaszi hangversenyévad legnagyobb eseménye.

A Filharmónia rendezésében március huszonnyolcadikán megtartott hangversenyt műsora:

bach: Gavott —G-moll. Beethoven: Sonata op. 53. Godard: Mazurka —B-dur. Rubinstein: Romanz op. 44. Koczalszky: Walzer op. 42, Mazurka op. 40. Chopin: Prelud, Walzer, Noctur. Tschaikowszky: Barcarolla. Padarewszky: Au Soir. Liszt: XIII. Rapszodia.

Koczalszkynek óriási sikere van.

Raoul Koczalszky a hét éves zongoraművész, ki már több kitüntetés tulajdonosa, egész repertoárját kívülről játszotta. Az octávokat kis keze miatt két kézzel játszotta és oly ügyesen, hogy semmiféle technikai akadályt nem okozott. Közönségét megbűvölte és bámulatba ejtette annyira, hogy nem is akarták a kis művészt a podiumról leengedni.

A gyárvárosi «Tigris» klubhelyiségében Samson neves német énekes tartja dalestjét.

A Temesvári Dalkör a Goldenen Löwenben, a gyárvárosi Zene és Dalegylet a Gyárudvarban rendez dalestet.

Utóbbi estjén Farkas és Schütze operaénekesnők,

Gussaliewitz, Aitner, Schukowszky operaénekesek is fellépnek.

A Filharmónia márciusi hangversenyének szolistái: Uhrmann Alfréd (hegedű, Wieuxtemps: Ballada és Polonaise) Schubert Ferenc pedálhárfa-művész és Brück Simon, a négy évvel ezelőtt Temesvárról elszármazott kitünőhangu baritonista, ki a német érekes-színpadokon tette nevét híressé.

Május hangversenyszenczációja Mátérna Amalie cs. kir. udvari operaénekesnő. A bécsi opera büszkesége a bayreuthi ünnepjátékok Brünnhildája és Kundryja, május hetedikén tartja ária és dalestjét a Redutban. Zongorakisérője Strauss Eduárd, az ismert bécsi dalszerző ifj. Strauss János keringőkirály öccse.

Műsora:

Wagner: Gebet aus Tannhäuser.

Schäffer: Haidekind.

Schubert: Ungeduld.

Strauss: Ein einzigmal.

Weber: Ozeanarie aus Oberon.

Strauss: Bester Trost.

Die Rosen lass mich küssen.

Wagner: Schlusszene aus der Götterdämmerung.

A Református Templomépitő Egylet a templomalap javára nagyszabásu hangversenyt rendez a Vigadóban. Ney Dávid operaénekes, Strümpfer hegedűművész az operaház hangversenymestere és Pichler Elemér zongoraművész közreműködésével.

Strümpfer Mendelssohn hegedűversenyét, Sarasate Spanyoltáncait, Wieniawszky Polonését, Chopin Noctürnjét játsza.

Ney Dávid Löwe balladákat, Alarcosbál és Freischützöböl énekel.

Nyári dalestet rendez a Filharmónia a Redutban, a Dalkör a Goldenen Löwében, a Gewerbeharónia a Gyárudvarban.

A bécsi Karl Theater néhány tagja Duschnitz Alexander igazgatóval, három estén át szórakoztatja a közönséget a színházban.

A tagok sorában van Knaack Wilhelm neves bécsi komikus is.

«A vendégszínészek nem tudták kielégíteni Temesvár közönségét.»

Káldy Gyula zeneakadémiai tanár, egykori színházi karmester, augusztus tizenharmadikán történelmi hangversenyt rendez. Műsorán az elmúlt évszázadok dalkompozíciói szerepelnek.

Az előadás zenei szemelvényeit: Veres Sándor operaénekes, Mayer Rezső, a pesti opera első hornistája, Kulisszay Ilona énektanárnő, Csiszér Ilona, Kolozsváry Etel, Platz Mariska, Teleky Emilia énekesnők mutatják be.

Káldy történelmi hangversenyének nagyszámu közönsége van. Lelkesen ünneplik az előadót és a közreműködő művészeket.

Odry Lehel operaénekes, az Országos Sziniiskola megbízásából, «tehetség felfedező» körútján városunkba is eljut.

A jelentkezők között szerepel Donáth Johanna, Donáth Jakab magánzó tizenhat éves leánya, «kinék gyönyörű hangja bámulalba ejtette a művészt és benne a második Pattit vélte felfedezni.»

Az Országos Szini és Énekiskola szeptemberben kezdi meg működését. Első ösztöndíjas növendéke Donáth Johanna. Az intézet a tehetséges növendéknek három esztendőre kilencszáz forint ösztöndíjat szavaz meg. Donáth Johanna temesvári urilány.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet, kétezer főnyi közönség jelenlétében tartja dalünnepélyét. Műsorán kizárólag Kárrász kompozíciók szerepelnek.

A szerb dalegylet a Gyárudvarban rendez Besedát.

Ugyanott tartja zeneestjét a Gewerbeharmonia. Krecsányi társulata október elsején nyitja meg a színiévadot a «Thermidor» c. drámával.

Tagok: Serédy Sarolta, Lebovsky Mariska, Krecsányi Vera, Jávodszky Teréz, Balog Etel, Berzsenyi Leone, Lénárd-Kétszery Emilia, Pintér Olga, Barcs Aranka, Várnay Paula.

Németh János, Komjáthy János, Bódy János, Réthi Lajos, Pintér Imre, Berky Ferenc, Follinus Aurel, Gyöngyi Izsó, Kovács Mihály, Giréthy Károly, Fűredi József, Kassay Károly, Bognár János, Karmester Orbán Árpád.

A Filharmonia alapítási évfordulóünnepélyvel egybekötött hangversenyét a Redulban tartja meg.

A Tipográfia dalegylet, a Gyárudvarban rendez dalestét Ádám karmester vezetése alatt. Ez alkalommal mutatják be Speer Vilmos dómkarnagy által komponált és az egyesületnek ajánlott «Der Heimatslose» c. kórusát. A baritónszólót Toldy Lajos énekl. Az estén lép első ízben nyilvánosság elé magánszámmal Joszt Mátyás, a kitűnő tenorista.

A Dalkör tisztújító közgyűlésén Oswald János néptanítót választják karmesternek. Elnök: Németh János, titkár: Kuzmann Ádám, pénztáros: Leithen Péter.

A Tipográfia dalegylet tisztújító közgyűlésén a vezetőségbe kerülnek: Mártonfy Márton védnök, Freund Gyula elnök, Gábrriel József titkár, Ádám Ferenc karmester, Pokorny Ferenc pénztáros. Választmány: Toldy Lajos, Percel Sándor, Joszt Mátyás, Láng Simon, Mangold Sándor, Kneizl Károly. Disztagok: Speer Vilmos, Kárrász Rezső.

Lázár Margit, a Krecsányi társulat kitűnő tagja Berlinbe szerződik.

László Árpád, temesvári születésű zongoraművész hangversenykörútján Afrikába jut el és egy estén William Draké, a Jóreménység Fok szigete kormányzójának házában hangversenyez. Műsorán Mozárt, Chopin művek.

Orosz énekeses és balalajkások a hangverseny dobogón

Az ezernyolcszázkilencvenhármas esztendő színház és hangverseny szempontjából igen jelentős.

Krecsányi Ignác magyar, Raul Manó német tár-

sulata fővárosi színvonalu előadásait sorozatos táblás házak előtt tartja.

A zeneélet szempontjából, a német társulat jelent nyereséget.

Hetenkinti három-négy operaelőadással szolgálja a helyi zenekulturát.

Ennek az áldásos énekesszínvonal munkának nyomában, erős lendületet nyer a hangversenyélet. A zene szeretete és megbecsülése növeli az áldozatkészséget is, mely jótékony hatással van a zene és karalegyesületek munkásságára, melyek ismét mind gyakoribb vendégei a hangversenypódiumnak.

A zenekultura iránti érdeklődés atmoszféráját kihasználják a jótékony, szociális, társadalmi egyesületek is és nagyszerű rendezvényeikkel kettős célt szolgálnak.

Alkalmat adnak tehetséges helyi erők kibontakozására és a zenekultura támogatóinak sorát kibővíti a társadalom legszélesebb rétegével, akik közül sokan most lépik át első ízben a hangversenyterem küszöbét.

Ebben az esztendőben nem akad rendezvény nagyszámu közönség nélkül.

A színház a magyar évad három utolsó estjén zsufolásig, a karzat roskadásig telik meg közönséggel.

Ez a kivételes érdeklődés Jászai Marinkának, az ország első tragikájának szól, aki a Medea, Szökött katona és Elektrában szerez felejthetetlen gyönyörűséget hallgatóságának.

Vendégszereplésének harmadik estjén, vele együtt a magyar szintársulat is bucsút vesz Temesvártól, a színiévad befejezése kapcsán, január huszonharmadikán.

A bucsuestét követő napon, már Raul német társulata kezdi meg előadásait a «Die Orientreise» c. színművel.

A német társulat hat hetes szezonjában husz opera kerül bemutatásra. Az operaesték Hrubetz kar-mester gondos munkáját dicsérik.

A német társulat tagjai: Gruber Minka, Jung Anna, Lissop Matild, Longauer Elsa, Retsch Zsófia, Rausch Frida, Seifert Mária, Reiner Adolf, Bucar Ferenc, Glesinger Bertold, Kornay Richard, Retsch Rudolf, Rauch Adolf, Seibold Rudolf, Sieder Adolf, Svoboda József, Csengery Zsigi. Huszonnégytagu kórus, huszonnyolc tagu zenekar.

Januárban az evangélikus Nőegylet rendez jótékonycélu hangversenyt a Redutban, a következő műsorral:

«Schumann zongora négyes Es-durban előadják: Ruooli Gassner, Dobokay és Novacsek. Aria «Tell Vilmosból éneklő Mágori Ida k. a. zongorán kíséri Birlyné. Beethoven: Kreutzer Sonáta, előadja Chován Zsigmond (hegedű) és Gassner Károly (zongora). Solp Ferenc saját költeményét szavalja. Aria a «Waffenschmied» perából éneklő Morán k. a. zongorán kíséri Birlyné. «Zigeuner Weisen» Sarasatétól, előadja Chován Zsigmond Gassner zongorakíséretével. Zongoranégykezes Stephentől előadják: Jahner Irma k. a. és Gassner Károly.»

Márciusban öt hangverseny, egy dalest és egy előadást van.

Raul Manó színigazgató rendezésében tartja meg a Nadina Slaviansky negyven tagu orosz nemzeti vokálkórusa hangversenyét a nagy orosz balalajka zenekar közreműködésével a színházban.

A hangversenydobogón orosz nemzeti viseletben megjelenő énekeseket és zenészeket ünnepi lelkességgel fogadja a közönség. Egészen rendkívüli művészi teljesítményt nyújtanak.

Nadina Slaviansky műsora: «Bei der Pforte von Kalluga» Nationallied, arrangiert von Slaviansky. «Der schwarzaugige junge Mann» Tanzlied. «Die Schnitterin» ein Feldlied, arrangiert von Slaviansky (Solo Slaviansky). «Wanjas Lied», heiteres Lied mit Variationen (Solo Slaviansky). «Der Nachtwächter» Lied, arrangiert von Warroznikoff. «Mein Grashalmchen», trauriges Nationallied, arrangiert von Slaviansky mit Solo. «Ach du meine breite Strasse» Tanzlied (Solo Slaviansky). «Lied» und «Ringeltanz» aus der Oper Rassalka, von Dargomigsky. «Süss sang die Nachtigall in meinem Garten», altertümliches Lied von dem «Oeuvres posthumes» von Warlamoff. (Solo Slaviansky). «Süsses Mädel da kommen Bojaren», heiteres Lied von Dargomigsky.

(Solo Slaviansky). „Ich verberge meinen Ring“, altertümliches Rätsellied. „Vor unserm Tore“ Ringeltanz. „Mütterchen erbarme dich meiner“, altertümliches Seufzertied von Gourileff, (Solo Slaviansky). „Et Juchnem“ Charakterlied.

A Filharmónia egyet rendezésében tartja Altmann Leó tizenhét éves hegedűművész hangversenyét a Redutban.

Március huszonegyedikén ugyancsak a Filharmónia rendezésében lép fel önálló estén Lambore O. a neves zongorahumorista.

A jegyzők egyesülete a Vigadóban rendezti jótékonycélu hangversenyét Maresch Hermin, Lissop Mária, Jung Adél, Erich k. a. Bucár Ferenc (ének) Oswald János, Breuer Jenny, Gassner Károly, (zongora) Bessenyei Ferenc, Stolp József (szavalt) és a 61. gyalog ezred zenekarának közreműködésével.

A német színtársulat legkitünőbb opera tagjai együttes ária és daletét rendeznek a színházban.

Március tizennyolcadikán, a magyar irodalom két kitünősége, Rákosi Viktor és Herczeg Ferenc tartják előadójestjüket a Redutban a következő műsorral:

„Vándordal“ Gaál Ferencről, alóadja a Magyar Dal- és Zeneegyesület. „Névtelen pofon“ humoreszk írta és felolvassa: Rákosi. „Fantázia“ Singeletől, alóadják Kovács ur (hegedű) és Kohányi Rozsi (zongora). „Walzer“ Bánffítől, éneklő Mágori Ida k. a. zongorán kíséri Gassner. „Legenda“, írta és felolvassa Herczeg Ferenc. „Dátünnepen“ Thernlől, éneklő a Magyar Dal- és Zeneegyesület.

Két estén át foglalja le a színházat a temesvári Csólnakázóegylet műkedvelőelőadásra. Szereplők és közreműködők:

Hilt Lajos, Kegel Bella, Laczay Bandi, Krivácsy Margit, Medveczky Orestesz, Kohányi Rozsi, Plausich Aladár, Müller Agoston, Arányi Margit, Lui Elis, Adám Mariska, Frank Vilma, Mágori Ida, Breuer Jenny, Hain Marcsa, Steiner Ferenc, Csiky Gyula, Müller Károly, Schöffmann Ferenc, Schor Lajos, Podhorányi József, Racsov Lehel, Simon Bandi, Kövér Ákos, Mühle Árpád, Schul Alfred, Schul Irma, Banovits Lúza, Csiky Mariska, Dadányi Margit, Karner Anna, Kremer Elza, Tedeschi Elza, Vilsmayer Josefín, Feigl Ede, Heinrich Árpád, Kostyát Árpád, Kremer József, Mágori Géza, Horváth Jenő, Plausitsch

Bimbi, Reviczky Pál, Chyzer Ede, Králik László, Hollosy Gyula, Nagy Györgyné, Geml József, Bissingen Ernő gróf, Králik, Jani, Kovács Aladár, Jankovitsné, Jahner Irma, Frank Vilma, Jahner Laura, Nemes József, Rózsa József, Kovácsics Gyula, Horváth Jenő, Oplsch Henrik, Dadányi Margit, Heinrich Ida, Hollosy Gyuláné, Leonhardi Mary, Paiss Andorné, Paiss Mici, Percell Lonci, Petrovics Alexandrin, Reviczky Pálné, Heinrich Árpád.

A Filharmónia vendégeiként jelennek meg a Redut hangversenydobogóján Ondricek Frantisek cseh hegedűművész és Francke Ágoston zongoraművész.

Április nyolcadiki hangverseny műsoruk:

1. Mendelssohn: —E-moll hegedűverseny	—	Ordricek
2. a) Schütt: Impromptu	— — — — —	Franke
b) Chopin: Walzer	— — — — —	
3. a) Ondricek: Barcarolla	— — — — —	Ondricek
b) Paganini: Perpetuum	— — — — —	
4. Liszt: Campagnella	— — — — —	Francke
5. a) Smetana: Fantázia	— — — — —	Ondricek
b) Paganini: Hexentanz	— — — — —	

„...hangverseny zsufolt ház előtt lett megtartva a Redutban. A művészekkel szemben csak hálát és csodálatot érezhetünk azért a műélvezetért, melyet nekünk nyújtottak.“

Április végén Zichy Géza gróf, a pesti opera intendánsa, a Filharmónia helyiségében, az operai szakra jelentkező növendékek hangvizsgáját tartja. Ten. esvár, Zágráb, Karánsebes, Resica és Temeskenézőről összesen tizennyolc nő és nyolc férfi jelentkezik hangpróbára. Ezek közül az opera ösztöndíjas növendékei gyanánt veszi fel Zichy Géza gróf: Danskay Saroltát Temesvárról, Lausch Máriát Karánsebesről, Syphmost a Gyárvárosi Zene és Dalegylet tagját Temesvárról.

Május tizenhatodikán súlyos veszteség éri a Filharmóniát alapítójának és első elnökének Pummer Ágostonnak halálával. Huszonkét évig állott az egyesület élén a zene és dal áldozatkész hive. Végrendeltileg zongoráját és gazdag kottatárának jelentékeny részét a Filharmóniának adományozta.

Pummer Ágoston zenei felkészültsége és isten-

adta kitűnő baritonja révén, különösen az oratórium rendezvényeknek erős pillére.

A Tipográfia dalegylet pünkösdi dalünnepélyét a gyárvárosi román dalegylettel együtt rendezte meg

Rheinberger József «Christophorus» c. oratóriumát a gyárvárosi Zene és Dalegylet mutatja be június másodikán a katonazenekar közreműködésével. Az oratórium magánszólamait: Krisztics Irén, Kárász Olga, Horeschni Emilia, Toldy Lajos, Joszt Mátyás éneklik.

A pesti opera kürtnégyese (Wymethal, Szeifert, Scharff Károly és Róbert) a Koronaherceg téli kertjében hangversenyeznek.

A szerb kórusgyűttes a Gyárvárosban dalestét rendez a következő műsorral:

„Mene zovu“ Havlacstól férfikar. Szerb költeményt szaval Murgulovits Katica. Fantázia Hlavacstól zongorán előadja Stefanovits István. „Pod Prozorem“ férfikar Preisz-Javorszkitól, „Oj“ szopránzólo éneklő Sifnics Olga k. a. „Na Strazsi“ szoloquintett Zajztól férfikar. „Vetrus Kos sova“ Topalovitsól férfikar.

A Filharmónia a Redutban, a Gewerbeharmónia a Hotel Unió kerthelyiségben, a Tipográfia a Novotny-féle kerthelyiségben rendez dalestét.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet a Lövdében tartja meg dalestjét a következő műsorral:

„Győzelmi kar“ Hubertól férfikar. „Faust“ opera fantázia hegedűn előadja Stummer Károly, zongorán kíséri Lukinich Imrené. Magyar dalok Wacsauertől éneklő férfikar. „Barcarolla“ fuvolászolo előadja Tilger Ferdinand, zongorán kíséri Gina Gyula, „Juhászdal“ Waschingtől éneklő férfikar.

Az erzsébetvárosi román ifjúság, a Dalkör és a gírodai Román Dalárda közreműködésével rendez dalestét.

Műsor. „Hora Sinait“ férfikar Humpeltől éneklő az erzsébetvárosi román ifjúság. „A vándor esti dala“ Wébertől férfikar éneklő a Dalkör, Mureşan: „Trecui valea“ vegyeskar éneklő a Gírodai román ifjúság. Férfikar Schrödertől éneklő a Dalkör. „Dorul meu“ sextett Sepuenzától éneklő a Gírodai román ifjúság. „De când mândrul“ Dimától éneklő az erzsébetvárosi és Gírodai rom. ifjúság.

Szeptemberben is rendkívül élénk a zenélet. A rendezvények sorából kiemelkedik a pesti Röder női kamaranégyes kamaraestje a Filharmónia rendezésében.

A kamaranégyes tagjai: Röder Zsófia első hegedű, Lola második hegedű, Emilia cselló, Rozália zongora.

Műsor:

Beethoven: —Es-dúr zongoranégyes
 Popper: —G-dúr cselló koncert — — — Röder Emilia
 Swendsen: Románc — — — — —
 Wieuxtemps: Tarantella (hegedű) — — — — Röder Zsófia
 Brahms: —G-moll zongoranégyes

«A Röder hangverseny élvezetért a Filharmóniának tartozunk köszönettel, mely hangverseny Temesvár zenekevelő közönségének felejthetetlen élvezetet nyújtott.»

A román egyetértés jótékony célú hangversenyét a Gyárvárosban tartja a következő műsorral:

Román vegyeskar Dimától, „Der Dudelsack“ zongorán előadja Buidaslu k. a., Román szavalt Vuleántól előadja Otartu Sziaonia, Flota és zongora duett előadja Cosma Aurel és Radneanflu Lucrefta. „Rumänische Illustration“ Kárásziól zongorán előadja Gerdan Valéria. Román költemény Grozescutól előadja Cornea Helén k. a. „Potpurri Național“ hegedűn előadja Magdu Valér. Vegyeskar Schipecktől.

A Déschán Achill elnöklése alatt működő Magyar Dal és Zeneegylet által Jókai Mór ötven éves jubileuma alkalmából rendezett monstre hangversenyen résztvesznek:

A Filharmónia, Dalkör, Zene és Dalegylet, Tipográfia, Szerb dalárda, Román dalárda (Erzsébetváros) Arad, Lugos, Fehértemplom, Versec, Karánsebes, Nagybecskerek, Hódmezővásárhely, Ujvidék, Szeged, Oravica, Orsova, Resica kórusgyűttesei.

A Gewerbeharmónia Kubesch Nándor karmester vezetésével a «Pava» helyiségében színrehozza «Die Schlossfrau» c. operettet.

A Tipográfia dalegylet testületileg vesz részt a pesti «Ébredés» dalegylet zászlószentelésén. Ez al-

kalommal Kárrász: Harcival és Speer Vilmos: Heimatslose c. kóruskompozíciókat énekl.

Krecsányi magyar társulata október ötödikén tartja évadnyitó előadását, a «Dolovai nábob leánya» c. darabbal.

«A színház megnyitó előadásán annyi volt a közönség, hogy el sem fértek a nézőtérre, hanem a zenekarban nemcsak ülő, hanem állóhelyeket is kellett készíteni.»

A társulat tagjai: Serédl Sarolta, Ledowsky Mária, Krecsányi Vera, Haraszti Hermin, Pintér Olga, Kétszeri Leona, Berzsenyi Julia, Várnay Paula, Molnár László, Goth Sándor, Réthely Imre, Pintér Imre, Berky Ferenc, Bendray Ferenc, Gyöngyi Izsó, Tury Mihály, Kovács Mihály, Giréthy Károly, Fűredy József, Kassay Károly, Bognár János, Orbán Árpád és Dittmann Gyula karmesterek.

A Dészchán Achill elnöklete alatt megalakult Magyar Dal és Zeneegyesület a nemzeti zene művelését tűzi ki céljául. Ez a célkitűzés megbontja a Filharmónia egységét. Gokler Antal és Kraemer Frigyessel többen szakadnak el a Filharmóniától és az új törekvések szolgálatába állanak. Az elszakadást súlyosbítja a Filharmóniát Pummer Agoston majd Strasser Albert elnökök és Ormos Zsigmond főispán védnök elhalálásával ért veszteség.

A május tizenhatodikán elhunyt alapító-elnök örökébe Strasser Albert lép, akit néhány hónap mulva, ezernyolcszázkilencvennégy január tizenhetedikén ragad ki a halál az élők sorából.

Ugyanez év november tizenhetedikén költözik az örökökévalóságba Ormos Zsigmond főispán az egyesület védnöke.

A Filharmónia vezetését elnöki minőségben Kraul Ede vállalja. Két év mulva a Magyar Dal és Zeneegylet a Filharmóniával fuzionál.

A Magyar Dal és Zeneegylet alapítóünnepélyt rendez a következő műsorral:

Nemzeti ima monstrekar, Erkel Sándor: „Dalra Magyar” előadja a Lugosi dalárda, Liszt „Csata előtt” és „Még fáj a szívem” Patotássytól Filharmonia Temesvár, „Kék viola” és

„Királyhymusz” Kárástól előadja A Zene és Dalegylet Temesvár. „Lovacki Zbor” Zaicstól előadja a helybeli szerb dalárda. „Dalünnepe” Therntől monstrekar. „Olyan a te dalod” Hubertől előadja a „Gewerbeharmonia” Temesvár, „Székely harci dal” Kárástól előadja a „Tipografia”. Bognár „A szerelem” és „Trecui valea” Muresantól előadja az erzsébetvárosi román dalárda, Gaál Ferenc „Vándordal” előadja a Temesvári Dal- és Zeneegylet. „Szózat” Egressy Béniől monstrekar.

A Filharmónia XXII. alapítási hangversenyét a Redutban tartja meg.

Műsor: Brahms — A-moll Trió előadja Gassner, Dobokay és Rudolf urak. „Ne néztél volna soha rám” Szögedy András férfikara és „Uram maradj velem” Goll-tól férfikar énekl a Filharmonia. „Elhagyva” Hubertől hegedűszólo zongorakísérettel előadja Lorenz Viktor a 61. gy. ezred karmestere, Gassner zongorakísérettel, Brahms két a capella nőkar előadja a Filharmonia nőikara. „Toldy szerelme” opera előjáték előadja a 61. gy. ezred zenekara Lorenz karmester vezetésével férfikarok Mihálovitsól, Ressler és Gerickel előadja a Filharmonia. „Das erste Lied” Hansentől énekl a Filharmonia vegyeskara, Freischütz operafantázia előadja a katonazenekar.

A józsefvárosi Társaaskör művésztjén közreműködnek: Meixner Vilmos, Lukinichné, Herzog K. a. Oswald János.

A gyárvárosi Társaskör által rendezett művészt közreműködői: Kedacic Viktor dr. Gallé Árpád, Dobokay, Weiss, Stolp.

Az erzsébetvárosi román dalárda a Novotny-féle helyiségben rendezi meg dalestjét alapítása évfordulóján.

Műsor: „Trecui valea” Muresiantól, „Illustratiune romană” Kárástól, zongorasám „A szerelem” Bognártól vegyeskar, „Ști-tu” szopán szóló énekl Horváth Klára, „Mädchenlied” Kárástól, Román költemény Alexandrutól előadja Petru Mária, „Ași urea” vegyeskar Kárástól.

A magyar szintársulat az idei őszi évadban egyetlen operát ad. Ezuttal Erkel Ferenc: Hunyadi László c. dalművét tűzi, műsorra. A kitűnő előadás Orbán Árpád karmester érdeme.

A szerb dalárda a szerb hitközség tanácstermében tisztújító közgyűlést tart, melynek során Popovics Nikanor püspököt védnökké, Dimitrievics Sze-

tozárt elnökké választják. A tisztikar tagjai: Stefanovics Miklós alelnök, Kubesch Nándor karmester. Périts Dusan titkár, Vukomir Izidor pénztáros, Lázárovits György irattáros.

Oswald János, a Dalkörnél viselt tisztségéről lemond. Helyét ideiglenesen Bartl Ferenc józsefvárosi káplán tölti be.

A Dalkör Lindner István elnökleite alatt tartott közgyűlésén, Knöbl József néptanítót választja karmesternek.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet szilveszteri dal-estjén mutatkozik be az egyesület új karmestere Hoós János, Kárrász Rezső utóda.

»Fliegender Holländer – cigány Paganini – Küry Klára

Az előbbi évnél is mozgalmasabb az ezernyolcszázkilencvennégyes esztendő.

A német színtársulat Wagner: Bolygó Hollandi c. zenedrámájának készíti elő első bemutatóját.

Krecsányiék bombája Küry Klára.

Nyárutóján Ruzsits Demeter ujvidéki szerb színtársulata arat néhány estén át megérdemelt sikert.

A nivós hangversenyek sorából kiemelkedik a szerb dalegylet, a román és zsidó nőegylet rendezvénye.

Eseményszámba megy Dankó Pista híres magyar cigányprimás néhány estje saját ének és zenekarával.

A Magyar Dal és Zeneegylet a bánsági kórusművészetnek szerez dicsőséget a fiumei dalosversenyen.

Lüktető élet az egész vonalon. Egyik rendezvény követi a másikat.

A színház is nap-nap után zsúfolt házak előtt tartja előadásait.

A magyar színtársulat évadzáró előadását kö-

vető napon februar elsején tartja Raul Manó német színiegyüttese megnyitóelőadását.

Az idény első operája a Troubadur. Ezt követi a Zsidónő, Faust, Cavalleria Rusticana.

Március tizennegyedikén Leoncavallo egyfelvonásos operájának, a Bajazzónak van premierje és három nap mulva a Fliegender Holländer bemutatója.

Mindkét ujdonságnak sikere rendkívüli.

A német színtársulat tagjai: Pennarini Alajos, Kiefer Gyula, Jak Schopp, Theodor Rix, Mezey Mihály, Kahler Margit, Wiet Helén, Ziona Grieger, Stojan Betty, Kramer Anna, Retsch Zsófia, Schottz Erzsébet, Engl Olga, Satter Kati, Raul Rosa, Dudek Matild, Moran Emilia, opera és operetttagok. 14 korista, 14 koristanő és 30 zenész. Josef Gedenk és Unger Wilhelm karmesterek.

A Magyar Dal és Zeneegylet Dészán Achill elnökleite alatt megtartott közgyűlésen határozza el, hogy részt vesz a májusban rendezendő fiumei dalosversenyen. Versenykar Zimay: »Dalra magyar« c. kórusa. Ez alkalommal társaskirándulást rendez az egyesület. A kirándulás rendezője Hilt Lajos.

Ezen a közgyűlésen megejtik a tisztikarválasztást is. Elnök: Dészán Achill alispán, alelnök: Kovacsics Gyula árvaszéki alelnök, titkár: Barabás Abel dr., főreáliskolai tanár, karnagy: Gokler Antal, népiskolai igazgató lett. Az egyesület pénzügyeit Jeszenszky János intézi. Disztagokká: Zichy Géza grófot és Szöllösy Atillát választják.

Az izraelita Nőegylet a Redutban tartja meg hangversennyel egybekötött bálját. A hangversenyeszt vendégei: Robitsék Margit, Hirschl (zongora) Sternberg Géza (hegedű) Csurgay Adél (ének) Tauber Zsiga szavalat.

A szerb dalárda Besedáját ugyancsak a Redutban tartja meg. Dimitrievics, a zágrábi nemzeti színház tagja, Djurovits k. a Szremács Bogdán, Kubesch Nándor közreműködésével.

A Magyar Dal és Zeneegylet kardalestjének egyetlen vendége Racsov Etelka.

Waldstädter Olga bárónő, Molnár Karola és Tel-

bisz Etelka védnöksége alatt, a színházban rendezett jótékonycélu előadás szereplői, a német színházi drámai és operatagjaiból kerülnek ki.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet Domitrovich Elvirát, a müncheni színház koloraturénekesnőjét látja vendégül. Mozárt, Donizetti áriákat énekel. Közreműködik az egyesület kórusgyűjtése, zenekara és Oswald János (Liszt rapszódia).

«Domitrovich Elvira hangversenyére minden jegy elkelt. Ezt az érdeklődést a művész nő meg is érdemelte, mert valóságos csalogány. Remek és üdén esegő szopránjával a közönség nem tudott betelni és nagyon sok ráadást kellett énekelnie. A zongorakíséretet Oswald János látta el komoly intelligens és finom érzéssel.»

A Filharmónia áprilisi hangversenyén a katonazenekar, az egyesület férfi, női és vegyeskara szerepel. Gassner Károly, Rudolf József és Dobokay Kálmán, Brahms triót játszanak.

Juniusi hangversenyét a Redut nyári helyiségében rendezik a Filharmónia. A kórusgyűjtéseken kívül Albrecht Károly (fuvola) és Back (hegedű) működnek közre.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet nyári dalestjének vendégei: Ney Dávid a pesti opera basszistája és Liedl k. a. hegedűművész. Az egyesület tagjai közül az estén fellépnek: Horeschni Etelka (ének), Mühlbach Mariska, Deutsch Rezső, Toldy Lajos (vokáltercelt). Az egyesület énekkarát Hoós János vezényli.

A Zene és Dalegylet Buziáson megtartott hangversenyének két szólistája van: Blumberg Mirjam: zongoraművész és Reidner Oszkár pozsonyi operanékes.

Az erzsébetvárosi román dalárda a Mihájlovics félc kerthelyiségben tartja hangversenyét. A kórusokat Preis-Jávorszky karmester vezényli. Az estélyen Anca Péter román lelkész és a román intelligencia színe-java jelenik meg.

A Temesvári Dalkör augusztus tizenkilenc és huszadikán tartja dalosversenyyel egybekötött zászlószentelési ünnepségét.

Az egyesület a dalosversenyre négy díjat tűz ki.

Az első díjért (ezüst koszoru) versengenek a lugosi Magyar Dal és Zeneegylet, a nagykikindai Polgári Dalegylet és a zombolyai Iparos Dalegylet.

A második díjért (himzett zászlószallag) a temesvári Tipográfia, Gewerbeharmónia és a nagykikindai Polgári Dalegylet.

A harmadik díjért (ezüst vezénylő pálca) a temesvári Tipográfia és az erzsébetvárosi Román Dalárda.

Negyedik díjért (diszoklevél) az erzsébetvárosi Román Dalárda.

Közvetlen a dalosverseny előtt, benevez az aradi Férfi Dalegylet is.

A bírálóbizottság tagjai: Wusching Konrád zeneszerző, a Dalkör disztagja, Novacsek Márton dómkarnagy, Lorenz Viktor katonakarmester, Neubauer Vilmos a belvárosi zsinagóga karnagya, Kubesch Nándor dómorgonista, Kárrász Rezső és Hoós János.

A zászlószentelés fényes ünnepségek között történik meg.

Zászlóanya: Vizkeletiné—Skoza Róza, a Dalkör elnökének felesége.

Dessewffy Sándor megyéspüspök, a Dalkör védnökének megbetegedése folytán, Hemmen Ferenc apát kanonok, szemináriumi rektor végzi a zászlószentelési szertartást.

«A templom bejárattal szemben Steiner I. kárpitos és díszítő díszes emelvényt állított fel s ott történt a zászlószegyek beverése. A belvárosi zsidó hitközség képviselőjében Löwi Mór dr. főrabbi személyesen jelent meg, Dessewffy püspököt Hemmen kanonok képviselte és száz forinttal váltotta meg a zászlószöveget. Popovics Nikánor szerb püspököt Vidák Péter Nagyikindáról, Telbisz Károly polgármestert Geml főjegyző képviselte. A zászlót ifj. Gianni Ká-

roly bécsi paszomántos készítette és piros vizenti dupla damasztból készült. 110 cm. széles és 160 cm. hosszú. Az egyik oldalon aranyhímzésű lira, az egyesület nevével, az alapítási évvel és a zászlószentelés dátumával. A másik oldalon ugyancsak arany relief hímzéssel az egyesület mottója «Dalra magyar, sziveinket fűzze össze a barátság.»

Délben az Arany Oroszlánban négyszáz teritékes diszebed volt, délután pedig versenyénekelés.

Az első díjat a lugosi Magyar Dal és Zeneegylet, a másodikat a Tipográfia, a harmadikat az aradi Férfi Dalegylet, a negyedik díjat az erzsébetvárosi Ronán Dalárdának ítéli oda a zsüri.

A dalosverseny megnyitó és zárószáma gyanánt a résztvevő dalosegyletek monstrekkara Schwalm: Hunok utja és Kárrász: Királyhímnusz (zenekarral) c. kórusát éneklék.

A Koronaherceg télikertje nagy zenei esemény színhelye. A helyiségben négy estén át Dankó Pista híres magyar cigányprimás ének és zenekarával hangversenyez.

«Dankó Pista a híres magyar notás cigányprimás ének és zenekarával beutazza az egész országot és hangversenyt ad a legszebb magyar nótákból. Énekarának tagjai Hajnal Erzsé (szoprán), Rózsa Gizella (mezzoszoprán), Csorba G. (bariton), Veres M. (tenor), Mátrás J. (basszus), Helvey M. zongorista és maga Dankó Pista a jelenkor «Cigány Paganinije». A társaság minden egyes tagja igazi race cigány kivéve a zongoristát. Valamennyi énekesnek iskolázott és intelligens hangja van és úgy szoloikat, mint a kórusokat olyan érzéssel, olyan lelki intelligenciával hozzák, hogy városunkban ilyen szívhez szóló igazi magyar sirató, szomorú és vig dal még nem hangzott el a legkitűnőbb művész ajkáról sem. Különösen a «Sirassatok ha meghalok» és «Szállj ide, szállj oda» notát Dankó Pista után már más cigánynak nem is szabadna játszania. A hallgatóság lélegzet visszafojtva hallgatta Dankó Pista igazi vérbeli magyar művészetét. Aki sirva-vigadó magyar notát «Igazi magyar notát» akar hallani és szíve bántatát kiseríteni, vagy enyhíteni az jövőn el a Centralba és hallgassa meg Dankó Pistát és művészeit.»

«Dankó Pista saját szerzeményéből összeállított műsorral bucsuzik ma este a Koronaherceg kertjé-

ben Temesvár közönségétől. Ajánlatos volna helyekről jó előre gondoskodni, mert a «Notakirály» bucsuzójára nem jut be senki.»

A józsefvárosi Notre Dame zárdatemplom számára, Wegenstein Lipót és Fiai orgonagyárában készült orgonát, október huszonekettedikén veszi át, a Szentkláray Jenő, Hemmen Ferenc, Bauer György kánonok, Engels János esperesplebános, valamint a Novacsek Márton dómkarnagy, Gassner Károly a zárda zenetanára, Oswald János, Kárrász Rezsőből álló szakértő-bizottság.

A temesvári zenepedagógusok sora két jeles muzsikussal szaporodik; Hoós Jánossal és Novacsek Viktorral. Hoós János az ismert kitűnő muzsikus, józsefváros öt szám alatt nyit ének és zeneiskolát. Kiképez magán és kórusénekekben. Zongora, hegedű, harmónium, cimbalom, viola és fuvolajátékban.

Novacsek Márton dómkarnagy fia, Novacsek Viktor hegedűművész, a prágai zeneakadémia abszolvense és a leipzig akadémi Schumann-díjjal kitüntetett volt növendéke, pedig hegedűiskolát nyit.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet veti fel egy Súd-ungarischer Sängerbund alapításának tervét. A dalos szövetség alakításának leglelkesebb híve Gartner Ferenc, a Zene és Dalegylet elnöke. A terv kidolgozására bizottság alakul. Elnök: Gartner Ferenc, alelnök Leth Lipót, titkár: Graef János, tagjai: Jenkner Oszkár, Krämling Károly.

Közvetlenül a magyar színiévad megnyitása előtt, szeptember tizenötödől, huszonharmadikáig terjedő időben tartja vendéglőadásait Ruzits Demeter, nagyikindai szerb színigazgató művészi vezetése mellett, az újvidéki szerb színésztársaság.

«Az első előadás csillaga Theodosievits k. a. a belgrádi Nemzeti Színház tagja.» Sikerében osztoznak: Dobrinovics, Ruzitsné, Lukics, Spasits, Markovics, Bassilievits, Vuitsné, Bakalovitsné, Gyurisis

k. a. A zenekart Dubek karmester, ... ismert szerb komponista vezényli kitűnően.»

«A kórust több temesvári jóhangu hölgygel egészítették ki. Telt ház előtt folyt az előadás.»

Az első két előadáson Popovics szerb püspök is megjelenik és Nikolics báró proscéniumpáholyában foglal helyet.

A szintársulat tagjai hatos csoportokban felváltva napi vendégei Popovics püspöknek.

A görög naptár szerinti Mária születése ünnepén a püspöki istentiszteleten a szerb színház tagjai szolgáltatták az énekes részt. «Művészi kidolgozásban énekelték Sztankovits liturgiáját.»

A vendéglőadások során színre kerül «Lázár cár alapítványa», «A sokáclány», «Falu rossza» c. népszimű.

A szerb szintársulat tegnap zsúfolt ház előtt adta a szerb nyelvre fordított magyar népsziművet a „Falu rossza“-t. Az est pálmáját Theodosievits k. a. vitte el mint Finum Rózi ki óriási babérkoszorút és számos csokrot kapott. A közönség kitűnően élvezte a darabot és ünnepelte a színészeket.

A Magyar Dal és Zeneegylet rövid időközben két hangversenyt rendez, mindkét estén Dészán Achill, az egyesület elnöke, mint zeneszerző mutatkozik be.

Az első koncertestén «Szállj magadba» c. műdala, a másodikon egy hatszólamu kóruskompozíciója kerül bemutatásra, Gokler Antal karmester vezényletével, «kinek nagy ünneplésben volt része a nagy munkáért, melyet a hatszólamu kórus betanításával végzett.»

«Oswald János kísérte a kórust zongorán művésziessen. A közönség sokáig ünnepelte a komponistát és meleg gratulációkkal halmozta el. Némkülönben boldogan üdvözölte őt Novacsek karmester, kinek egykori zenenövendéke volt Dészán Achill alispán.»

Azt est közreműködői: Blumberg Mirjam, a pesti zenekonzervatórium abszolvensé, zongora (Mendelssohn kompozíciók és Liszt II. rapszódiaja) Preis-

Jávorszky hegedű (Beriot: hegedűverseny) a gyárvárosi Zene és Dalegylet Hoós karmesterrel, az erzsébetvárosi Román Dalárda Preiss-Jávorszky karmesterrel.

A magyar színiévadot Krecsányi a «Ráfáel» c. drámával nyitja meg október negyedikén.

Színitagok:

Seredy Sári, Ledovsky Mária, Szatmáry Rozsi, Krecsányi Vera, Továgyi Margit, Haraszty Hermin, Berzsényi Julia, Török Roza, Pintér Olga, Várnay Paula. Titkár: Somolík Lőrinc, rendező Németh János, Csiky László, Rajz Ödön, Réthey Lajos, Pintér Imre, Berky Ferenc, Szatmáry Árpád, Gyöngyi Izso, Rasko Géza, Kovács Mihály, Giréthy Károly, Füredi József, Halmay Lajos, Körmendy János, Orbán Árpád és Dittmann Gyula karmesterek. 20 zenész, 14 kórista, 14 kóristanő.

A Pester megjelenő «Zenelap» októberi száma hosszabb cikkben számol be, egy új magyar énekes-tehetségről. A kitűnő énekesnő, Lichtenstein Dóra, a «Pester Corespondenz» főszerkesztőjének leánya, ki énektanulmányait Pauli Richárdnál végezte. A szaklap «nagy művészi jövőt jósol a művésznőnek.» A jóslat bevált.

Lichtenstein Dóra világvárosok hangversenydobogóján szerez dicsőséget a magyar névnek. Kubelikkal, a híres hegedűművésszel együtt rendez meg hangversenyeit.

Lichtenstein Dóra hangversenyénekesnő később felesége lesz Nemes Elemér református lelkésznek, a kitűnő zeneszerzőnek, kit 1935-ben választanak meg a hánsági református kerület esperesévé.

A Filharmónia őszi hangversenyén, férfi és női-kórus-számokon kívül, Uhrmann Alfréd (első hegedű), Ruschil Ágoston (második hegedű) Rudolf József (viola) Dobokay Kálmán (cselló) nagy sikert aratnak Mendelssohn vonósnégyes (op. 12.) előadásával.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet XIX. alapítási évfordulóját a Gyárudvarban rendezett hangversennyel ünnepli meg. Az ünnepségen az erzsébetvárosi Román Dalárda is részt vesz Mihájlovics Konstantin elnökkel az élén. A Román Dalárda hölgytagjai ro-

mán nemzeti viseletben jelennek meg az estén.

A román kórusgyűttes «Dulcei glasul teu», «Asi vrea», «Airs bohemiens» c. kardalműveket énekli.

Raskó Géza operaénekes (Hoós-dalokkal), Mészáros Jenő (zongora) Preiss—Jávorszky és Kubesch Nándor (hegedű-zongoraduetto) működnek közre.

A Délmagyarországi Dalosszövetség november tizenegyedikén tartja alakuló közgyűlését a Gyárudvarban.

Megjelennek: a Gyárvárosi Zene és Dalegylet részéről Baader Henrik díszelnök, Leth Lipót alelnök, Graeff János titkár, Kremmling Károly és Jenkner Oszkár. A Temesvári Magyar Dal és Zeneegyesület részéről: Kovacsics Gyula alelnök és Gokler Antal. A verseczi Iparösszhang képviselőjében Veronics József elnök és Schultz Leonard. A steterdorfi Zene és Dalegyletet Reitenbecher elnök és Danz Ágost titkár. Lúgosi Zene és Dalegyletet Zumpft Antal titkár és Pinkuc Jakab. A Zsombolyai Iparos Dalkört: Köppinger János elnök, Baierle Péter alelnök és Reichrath János titkár. A Temesvár Erzsébetvárosi Román Dalárdát: Barbu János alelnök, Gruits Eftimiu levéltáros és Toth Lázár vál. tag. képviselik. Az alakuló közgyűlésen Gartner Ferenc építőmester az előkészítőbizottság elnöke elnökölt. A Dalosszövetségbe léptek fenttiekén kívül, a Nagyszentmiklósi Román Dalárda, a Németstamora Dalegylet, a verseci Männergesangverein, a Párdányi Dalegylet, Oravica Zene és Dalegylet, a Resicai Dalegylet, Kárrász zenenevelő intézete és az Aradi Kölcsey énekegyelet. A Dalosszövetség védnökévé Telbisz Károly polgármestert választották meg és a tisztikar következőkép alakult: Elnök: Gartner Ferenc Rezső, alelnökök: Leth Lipót, Wusching Károly, titkárok: Graeff János és Kremmling Károly, karnagyok: Hoos János és Kárrász Rezső. Pénztáros Lutz József, irattáros: Lehner György, számvizsgálók: Tedeschi János keresk. tan. és ifj. Reichrath János.

A bécsi Udel férfinégyes november tizedikén szívesen látott vendégei a Redut hangversenydobogójának. Ezuttal is a Filharmónia meghívására jöttek.

«A Filharmónia rendezésében megtartott Udel quartett hangversenye minden tekintetben fővárosi színvonalon álló és felejthetetlen élmény volt. A négy énekes olyan összeolvadón énekel, mintha egy torokból jönne minden egyes hang. Maga a mesterük Udel a bécsi zenekonzervatórium ének és csellótanára a bécsi opera zenekarának tagja a második tenor szó-

lamát énekli. Thomas ur a vokálnégyes első tenoristája minden idejét a nemes kedvtelésnek, a quartettezésnek szenteli, mert többszörös háziur. Hörbeder bariton és Weiss bassus. Már több éve csak a vokáléneklés tölti ki minden elfoglaltságukat. Kiváló zongoristájuk a pesti Eibenschütz ur. Az énekesek mind kitűnően képzett muzikális énekesek, kik minden egyes szám karakterisztikus jellegzetességét és zamatját megfelelően juttatják érvényre. Műsoruk minden egyes száma különben is mind remek kompozíció.»

A mehalai Erzsébet-gyermekkert javára rendezett hangverseny közreműködői: Gyürky Mária (ének) Gyürky Gyula (melodráma) Oswald János zongora (Wéber: Aufforderung zum Taanz és Raff: Gavotte) katonazenekar.

A Topográfia dalegylet Cecilia dalünnepélyét az Arany Oroszlánban tartja meg. A kórusgyűttesen kívül, Mühlbach (ének) Kárrász és Swertfeuer (zongora) Mikulik, Medwecky, Swertfeuer, Percel (vokálnégyes) lépnek fel.

A Gyárudvarban rendezik a román nők, jólékonycélú hangversenyüket. A rendezőbizottság élén Putici Mária elnök, Putici Traian dr. elnök, Gaitia Silvia titkárnő állanak.

A hangversenyt a „Salutare Arborosei“ c. Porumbescu korusal ferlikar nyitotta meg. Kárrász „Paraphrase din motive române“ zongora négykezes előadták Silvia Gaitia és Voiantiu Paula. Olariu Sidonia, Alexandrescu versét szavalta, Ardelean Aurora, Mezei: „Retrasii din ochii lumii“ című románcát énekelte román nemzeti ruhában. Oherdan Valéria zongorán előadta „Rapsodia româna“t Sequentzól, Lemény: Románcát Aurora Jurma énekelte, Chopin „Balladáját“, As-durban és Lubiz „Rhapsodie romaine“t zongorán előadta Lucia Mimodora Cosma. Zarie Mariora, román verset szavalt Voliactól. „Sepuidia si Mugur mugurei“ Dimától énekelte Lucia Minodora Cosma, zongorán kísérelte Minerva Elena Cosma k. a. Nagyszebenből. „Marsilu romanc“ c. Bidu korussal fejeződött be a hangverseny.

A Krecsányi társulatnak neves és népszerű vendége van. Küry Klára a pesti Népszínház ünnepelt

primadonnája négy estén át vendégművésze a színháznak.

A Fanchon asszony leánya, Lili, Szegény Jonathán, Szultánban lép fel.

Küry Klára december tizenhatodikán vasárnap dél után érkezik a pesti gyorssal. Az állomáson Nagy László városi tanácsos fogadja. Két szobát foglalnak le számára a Koronaherceg szállóban.

«Küry Klára első felléptével a «Madam Fachon»-ban óriási sikert aratott, Minden jegy elkelt, dacára a magas helyáraknak. Küry Klára mint Javotte, Madam Fachon leánya, az ártatlan és szerelmében anyyira szenvedélyes bakfis típusát, oly átérzéssel vitte a színpadra, hogy hallgatóságát lázba hozta. Oly ünneplésben és virágésőben volt része, hogy az előadásnak egy-egy jelenet után szünetelnie kellett az ünneplés miatt. Különösen énekszámaiért ünnepeltek. Duettjét Pintérral az első felvonásban többször meg kellett ismételni. Zadowsky k. a. Küry Klárának méltó partnere volt és énekszámait szintén ismételnie kellett. Kovács és Raskó duettjét pedig többször meg kellett ismételni. Forró est volt Küry Klára első fellépte»

*

«Küry Klára tegnapi szerepében a «Lili»-ben úgy állt elénk, mint a színművészet legtökéletesebb képe. A 16 éves ártatlan Lilit oly tökéletesen állította elénk, oly megtévesztően hozta a valóságot alakításában, hogy szinte önmagunkban vitatkoztunk, vajjon lehetséges e ilyen tökéletes művészet? Lilit a Bakfist, az asszonyt, a feleséget és később a nagymamát, oly igaz képben hozta elénk, hogy már csak a pálmát nyújthatjuk neki mint az Istenáldotta rendkívüli tehetségnek és művésznek. Pintér, Küry Klára partnere mindenképpen kielégítette a közönséget. Kovács, Réthey, Berky, Szatmáry és Szakállné, játékkal gyönyörködtették hallgatóságukat»

*

«Küry Klára tegnap Molly szerepében ragadtatta el a közönséget a «Szegény Jonathánban» mely alakítás maradandó mély benyomást keltett a közönségben. Számtalanszor kellett számait elismételnie és nem szünt meg az ünneplés. A 3-dik felvonás nagy áriájában alkalma volt a divának minden énekési tökéletességét tündököltetni. Olyan hatalmas virágkosarat kapott, hogy ő maga is beleállhatott volna. Partnerei Kovács, Raskó és Ledowsky k. a. nem maradtak játékkal és igyekezetükkel a művésznő mögött»

*

«Küry Klára tegnap este bucsuzott a közönségtől «A szultán» operett Roxellán szerepében. És most is elbűvölte közönségét játékaival énekével és természetességével. Vége nem volt a bucsuztatóknak, óvációknak. A művésznő óriási dupla babérkoszorút kapott, mely remekmű Mühle kertészeti pazar munkája volt. Azonkívül a Posta és Távirada igazgatóság egy remek csokrot nyújtott át a művésznőnek, a város és a színház, szallagjaival.

A művésznő különben ígérte, hogy januárban a Posta és Távirada igazgatóság Budapest-Temesvár rendezendő bálján énekelni fog. Ledowszky k. a. a művésznő mellett méltó sikert aratott. Ugyszintén Kovács, Gyöngyi, Pintér, Giréthy urak és Szatmáry k. a. A ház zsufolt volt.»

Beckmann, Hildegárd operaénekesnő és Illits Szidónia zongoraművésznő, a Szerb Dalárda redutbeli koncertjének attrakciói.

A józsefvárosi Társaskör házi hangversenyén Oswald János, Nehoda Olga, Hein Albert, Novacsek Viktor (zongora) Uhrmann Alfréd (hegedű) Raskó Géza (ének) Gyürky Gyula (szavalat) lépnek fel.

Az erzsébetvárosi Társaskör decemberi zeneestjén közreműködnek: Mühle Árpád, Wegscheider Lipót, Wittenberger József (zongoratrio) Witalisky Anna zongorakiséretével Kappusz József ének, Lindner

Ilma és Vilma (zongoranégykezes) Maresch Hermin (ének) Lechenmayer Károly zongorakisérével.

A Filharmónia hangversenyműsorán női, vegyes és férfikarok, valamint Schumann zongorakvintettje szerepel.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet szilveszteri hangversenyén a kardalkompozíciók mellett, Deutsch Rezső Hoós dalokat énekel, Fischer Ferenc és Jenkner Oszkár énekkettőt adnak elő.

A Magyar Dal és Zeneegylet évváró hangversenyén Blumberg Mirjám zongora (Liszt: Tarantella) Kárrász Olga (ének) Kárrász, Stummer, Meiszner (zongoratrió) szerepelnek.

A temesvári muzsikus theológus és Mascagni

Ezernyolcszázkilencvenöt január 13.-dikán, vasárnap este, a posta és táviratbiztosítók rendeznek hangversenyt a Redutban.

Világmarkás sztár helyett a technika legújabb csodáját iktatják programba:

Háromszáz kilométer távolságról jövő hangnak tapsol eksztázisban a közönség.

Az est ünnepeltje az új technikacsoda: a telefonhírmondó.

Budapestről Platz Lenke altista éneke, Szeged és Szabadkáról a katonazenekar orchesterhangjai csendülnek fel. Aradról kórusmelódiák hallhatók. Sőt Temesvár egyik külvárosából is ének hallik. Rudnyár.szkyné-Réthy Laura aradi primadonna telefonba énekel Traviata áriáját az énekesnő férje, az ünnepelt költő is a temesvári koncertteremből hallgatja végig.

A közönség lélegzet visszafojtva hallgatja a távolból felhangzó zenei produkciókat és a jelenlevők rabjává lesznek az új csodának.

«A Posta és Távirat biztosítók a Redutban meg-

tartott nagyszabású estjének kiemelkedő pontja volt, a Telefonhírmondó által közvetített hangverseny, mely este 9 órakor kezdődött és amelyet nagy érdeklődés előzött meg. Ez volt az első eset, hogy 300 km. távolságból, hangversenyt közvetítettek telefon útján. A Budapestről közvetített műsoron, Hlaváts Kornél kir. mérnök népdalait Platz Lenke altista énekelte. «Mit wunderbarer Unmittelbarkeit... und Klangschönheit... hallották még Szeged, Szabadka és Arad közvetítését. Előbbi két helyről katonazenekari és énekkari számok, voltak hallhatók. A siker tetőpontját érte el, amikor Aradról felhangzott Rudnyánszky Réthy Laura ottani primadonna hangja, aki a Traviata nagy áriáját énekelte telefonba és itt minden egyes hang kristálytisztán, a terem minden részéből hallható volt. Az énekesnő férje, Rudnyánszky Gyula, ünnepelt költő, ebből az alkalomból Temesvárra jött «Um diesen Distanz-Vortrag seiner Frau zu hören». El volt ragadtatva. Réthyné, Mezei Mihály tenoristával a fenní operából duettet is énekel. Kapossy Józsa szegedi énekesnő, ki éppen itt időzött, a város más helyéről, szintén énekel a telefonba. A Vigadó zsufolásig tellt meg. Ott volt a város előkelőségének színe-java. Az est védnöke Petheő János, kir. tan. posta és távirat igazgató volt.»

Néhány nap múlva Leyritz Árpád elektrótechnikus már előfizetési felhívást intéz a közönséghez telefonhírmondó bekapcsolására, havi két forint előfizetési díj mellett.

Leyritz Árpád elektrótechnikus Telefon Hírmondót szerel föl városunkban budapesti mintára, melyen keresztül az összes újdonságokat, napi híreket, színházi-, gazdasági-, politikai-, tözsdehíreket, idegenforgalmat stb. reggeltől estig közöl. Reggel 8 órától esti 10 óráig működik a telefonhírmondó és a város bármely távolos részén a telefontulajdonosok hallhatják és megtudhatják a legújabb híreket anélkül, hogy újságot kézbe kellene venniük. Este fél 9 órától fél 10-ig felváltva nyilvános előadások, szavatelok, ének és zeneelőadások lesznek. A telefonhírmondóra külön előfizetést kell eszközölni, mert csak így lesz bekapcsolva a készülék. Előfizetési ár havi 2 forint.

Az idei magyar színiévadot is ünnepi keretek között fejezi be a Krecsányitársulat.

Két héttel az idény befejezése előtt, Komáromi Mariska, a neves pesti operettprimadonna kedvéért rendez bucsujárást a közönség a színházba.

Az évad utolsó négy estjén Jászai Mari fellépte táblás házakat biztosít.

Jászai Mari az «Otthon» c. drámában és «Sapho», «Antonius és Kleopátra» c. szomorujátékokban «az emberi művészet gigantikus magasságait bizonyította. Jászai Mari mindhárom estén mint a színpad királynőjét ünnepelték.»

Bucsuestjén, mely egyttal a magyar szintársulat bucsujátéka, «Ármány és szerelem» van műsoron.

Raul Manó német egyttese «Die Katakomben» c. vígjátékkal kezdi szezonját.

«Operaegyttese a Troubadurban mutatkozik be, melynek előadása a legszerencsésebbek közé tartozik. Purjraff tenorista remek hangjával és játékával mint Manrico, Brabé k. a. mint Leonora kiválóan szép-csengésű hangjával, Azucéna szerepében Milan k. a. teljesítettel: említésre méltó munkát. Luna gróf szerepében Bulakevics baritonista és Fernando szerepében Heim Kristóf aratott nagy sikert. A kórus ellen azonban sok kifogásolni való van, mely különöser a 4. felvonásban rettenetesen disztónált. A zenekar Manas karmester kezében a legkiválóbbat nyújtotta. Manas mint egy marsalbottal a kezében irányítja a zenekart és tartja királyi hatalmában az egész egyttest. A hárfa igaz ugyan csak a kuliszszák mögött szólt, de mégis jól érvényesült és díszítésű: szolgált az előadásnak.»

A német társulat: tagjai Raul Emanuel igazgató és főrendező, Manas József első karmester, Bryk Emanuel második karmester, Alfieri, Purkraff Ferenc, Bulakovicz B., Reidner Oszkár, Heim Kristóf, Danegger József, Heim Kristóf, Carol Ottó, Brabé Milla, Appelt Ella, Nord Hermin, Milan Herma, Fischer Karolin, Bardi Miczi, Kramer Anna, Retsch Zsófia, Kühne Stefana, Frolda Mary, Timling Ida, Raul Róza, Koch Emma, Dubek Matild, Schwarz Lajos, Grossmann Fritz, Richter

Károly, Strausz Ede, Danegger József, Ert Lőrincz, Rüder Lajos, Seibold Rezső, Rieger Hans, Geisler Gusztáv, Lehner Zsigmond, Dubek Henrik, Rafael Luis, Berger Károly, Nell Jean, Telona Jozefin, Better Mizi, Hubsch Mizzi, 12 kórista és 12 kóristanő.

«Lammermori Lucia kerül színre a második operaestén, melynek címszerepét egy kiválóan szép és gyönyörű megjelenésű nő alakította a szép szőke Appel Ella. A hárfa állandó disztónálása és a kórusok némi bizcnytalansága nagyon zavarta az előadást, de a címszereplő éneke és játéka mindent megmentett. Alfieri lírai tenorja kellemes és szép. Jól alakította Edgár szerepét.

Operai működése még nem hosszúéletű és éppen ezért még hagy kívánnivalót maga után. Heim baritorista indiszpozícióval énekelte Raimond szerepét. Manó karmester kórus és zenekarával a legjobbat adta, amit adhatott a szopránhiányos anyaggal. Emberileg mindent megtett. Telt ház volt.»

«A harmadik estén Manas József karmester «Die Royalisten» című operajellegű operettjét adták elő nagy sikerrel, Manas karmestert minden tekintetben dicséret illeti meg alkotásáért, melynek librettóját Félix operettenor írta sok humort vegyítve bele. Igaz, hogy a zenéjében sok régi ismerős motívra bukkanunk, de ez csak némely slágernek, mintegy disztitűl szolgál. A szerzőt sokan ünnepelték és nem egy számot kellett néhányszor megismételni. Kívánatos volna, hogy ezt a darabot többször is megismételjék. Kár, hogy a tegnapi előadásán csak mérsekelt ház volt.»

«A «Cavalleria Rusticana» előadásán az Albrecht főhercegért tartandó udvari gyász ellenére zsufolásig telt meg a színház. Brabé k. a. Santuzzát nagy művészettel és átérzéssel énekelte. Alfieri Turidót meglepő művészettel hozta. Vulakovetz tul naturalisztikus beállítása Alfio szerepében nem felelt meg sem a szerep eredeti elgondolásának, még kevésbbé izlésünknek.

Több kisebb «Nuance» felett, szívesen szemet hurvunk, de hogy Turiddu-val mély drámai jelenetében a nem kiegészített fapipa helyett egy realiztikus trafikcigarettát szopogat ez nemcsak partnerének finom hangszálai számára, hanem a közönség számára is kissé erős dohányt jelentett. Hogy különben zeneileg és énekbelileg rendkívülit nyújtott, ezt boldogan ismerjük el. Kórusok és zenekar Manas karmester vezénylete mellett, jól érvényesültek.»

«A Faust operaelőadása az idej operaszecón fénypontja volt. Ilyen zsufolt ház ezidén még nem volt.»

«Humperdinck mesejátéka» «Hensel und Gretel» a szintársulat győzelmi előadása volt. Teljesen kiárusított ház előtt ment első ízben a remek opera, és sajnos újra megkellett állapítani, hogy Temesvár közönsége elfásult, nem tud eléggé tapsolni, lelkesedni. A szereplők versengése nemes értelemben remek előadást produkált. Kórusok kifogástalanok voltak.»

A Carmen, Tannhäuser, Hugentották is pompás előadásban kerülnek színre.

«Az «Aidá»-t operaelőadásaink legjobbjának nevezhetjük. Manas karmestert megjelenésekor óriási tuss fogadta a zenekar részéről, míg a karmesteri pulpituson hatalmas babérkoszoru diszlett. A közönség nagy tapsal és ovációival ünnepelte a karmestert. Aida címszerepét Milla Brabé k. a énekelte teljes fündöklésével hangjának. Millan k. a. mint Amneris nagy gorddal dolgozta ki szerepét. Az est fénypontja a sajnos oly ritkán hallható hőstenorunk Purkraff volt.»

Április elején tartja bucsuelőadását a német társulat.

A Kereskedők Egyesülete a Redutban rendez hangversenyt a katonazenekar, Gyürky Gyula, Gyürky Mária, Neuhausz Ernő, Deutsch Rezső, Hein Albert Csasznek József, Wolf k. a. a német színház primadonnája, Oswald János közreműködésével.

A Református Egyházközség a templomalap javára a Redutban rendez hangversenyt, a Magyar

Dal és Zeneegylet, Blumberg Mirjam zongora (Liszt: magyar rapszodiája) Mágori Ida (ének) Reviczky Pál főispáni titkár (előadás) Gassner Károly, Uhrmann Alfréd, Ruschilt Ágoston, Rudolf József, Dobokay Kálmán (Schumann op. 44. zongoraötös) közreműködésével.

Március huszonharmadikán rendezi zongoraestjét a Redutban, a temesvári születésű Blumberg Mirjam. Koncertjén a Magyar Dal és Zeneegyleten kívül Preis-Jávorszky a közreműködő.

Műsora: Mendelssohn E-moll hegedűverseny előadja Preis-Jávorszky, zongorán kíséri Mirjam Blumberg. Rubinstein Es-dúr Polonaise zongorán előadja Mirjam Blumberg. Zichy Szerenád előadja a Magyar Dal és Zeneegylet férfikara. Verdi-Liszt koncert parafrazis előadja Blumberg Mirjam. Sarasate „Spanyol táncok“ előadja hegedűn Preis-Jávorszky, zongorán kíséri Mirjam Blumberg. Schubert-Liszt „Erikönig“, zongorán előadja Mirjam Blumberg. „Győzelmi dal“ Hubertól éneki a Magyar Dal és Zeneegylet férfikara. Liszt XV. rapszodiája előadja Mirjam Blumberg.

Blumberg Mirjam hangversenyével kapcsolatban az egyik helybeli lap, egy kis portrét rajzol meg a rendkívül tehetséges zongoristáról.

«Mirjam Blumberg Temesvárott 1876 április másodikán született. Egy trafikos leánya. A kis Mirjam zenei tehetsége már négyesztendőskorában jelentkezett, mely tehetségét két atyai nagynénje fedezte fel és ők határozták el, hogy a kis Mirjamot zenei pályára adják. Hatéves korában a zongorázásban olyan tehetséget árult el, hogy a helybeli francia klub egy estélyén zongoraszámmal szerepelt. Zenetanára Kárrász volt. Erre a szereplésre felfigyelt Temesvár zenei világa, sőt a hadtestparancsnok tábornok, Degenfeld-Schönburg gróf is. Ezután Herkulesfürdőn ugyanez év nyarán a rassai herceg előtt játszott és 10 éves korában adta második önálló hangversenyét Temesvárott. Nagy sikerrel távozott innen Bécsbe, ahol a zenekonzervatórium növendéke lett. Itt az előkészítőben Mader Raoul növendéke lett. A zeneképző első évfolyamán pedig Schenner Vilmos volt

tanára, ki művészt nevelt a fiatal tehetséges gyermekből. Sajnos a nagynénik egyike kik állandóan a gyermekkel voltak még Bécsben is, váratlanul meghal: és így a kis Mirjam csak az Amalie-Tante pártfogását élvezhette, ki zenei tehetségének egyik felfedezője és képesítésének elősegítője volt.»

Blumberg Mirjám, Kovács Ödön dr. tekintélyes orvosnak lesz felesége, ki maga is nagyképzettségű muzsikus és műkritikus.

Április másodikán, nem mindennapi élményben van része a közönségnek.

Gordon Charles az orosz «szoprán-tenor» hangversenyén, tenor és szoprán áriákat énekel tenor és szoprán énekhangon.

Kárrász Rezső Charles Gordon orosz szoprán-tenor ápr. 2-iki hangversenye alkalmából, beszámol arról a csodálatról, amely őt érte, amikor a nagy-hírű énekes lakásán megjelent az első próba céljából Gordont ugyanis Kárrász kísérte zongorán. Kárrász Rezső világlátott és rendkívül intelligens muzsikus, ki életében már sok hangcsodával találkozott, az elragadtatás hangján ír Gordon kettős hangjáról. Csak akkor hitt a csodában, amikor Gordon Haydn «Teremtés» oratóriumának nagy szoprán áriáját énekelte el. Ezt a partit — írja — a leghiresebb Haydn énekesnők egyikétől Lucca Paulától hallottam, de férfitől azzal az édes magávalragadó előadással az utolsó részig gondosan kiművelt finom szopránhangon még ezideig nem hallottam. Kárrász cikkének semmi reklámíze nincsen, csak az elragadtatás beszél belőle. Gordon születése helyéről, Déloroszországból egyenesen Milánóba ment hangképzésre Viardot-Garcia Paulához, ki nyomban felismerte benne a hangfenomént. Tanult továbbá Artot de Padilla asszonynál és utolsó kiképzését a milánói konzervatóriumon St. Giovanni tanárnál nyerte. Bejárta az egész világot és művészetét a jótékonyág szolgálatába állította. Hangversenyeinek protektorai között császárokat, ki-

rályokat, magát a cárt, főhercegeket és egyéb udvari méltóságokat találunk.

Gordon Charles hangversenyműsora:

Zimay: „Dalra magyar” előtája férfikar. Händel: „Rinaldo” operéből ária, Campana: „Románz”, Schumann: „Der Fischer”, Mattei Tita: „Non terno” előadja Gordon Károly. Auber: „Románz”, „Diubiuka”, „Orosz dal”, Henrich: „Schneeglöckchenläuten”, Beethoven: „Adelaide” előadja Gordon Károly. „Das Felsenkreuz” Kreuzertől éneklő a dalárda. Haydn: „A Teremtés” oratóriumból a szoprán szólót éneklő Gordon Károly. Gerdigiani: „Románz”, Seiffert: „Schöne Asli” török népdal, Mozart: „Cossi fan tutti” áriát szopránhangra éneklő Gordon Károly. Szentirmay: „Fehér galamb” éneklő a Gyárvárosi Zene és Dalegylet.

„Gordon Károly hangversenye a Gyárvárosban óriási sikerrel zajlott le. Ritkán hallottunk ily nemesveretű lírai tenort, ki egyaránt minden nehézség nélkül éneklő a női szoprán szerepeket is, melyekkel dalestjén brilirozott”. A „Teremtés” áriája és a „Cossi fan tutti” áriája művészi teljesítmény volt, melyet szoprán koloratúrával adott elő. A hangversenyt a „Gyárvárosi Zene és Dalegylet” férfikara nyitotta meg „Dalra magyar” című kompozícióval. Gordon Károly énekszámait hatalmas tapsviharokat váltottak ki. Erőteltjes és mégis behízelgő hangján remek technikájával gyönyörűen érvényesültek előadott számai. A közönség lelkesen ünnepelte a kiváló képességekkel megáldott énekest.

Gordon Charles énekművész második hangversenyét az Arany Oroszlánban tartja meg a józsefvárosi Társaskör rendezésében.

A józsefvárosi Társaskör rendezésében Gordon énekművész az „Arany oroszlánban” rendezte meg 2. hangversenyét, mely tizenkét számból állott. (Tenor-szoprán.) Jellegzetes énekesi előadása és különös tehetsége, teljesen lenyűgözte hallgatóit. Sikere az első hangverseny sikerével vetekedett. A zongorakíséretet Oswald János látta el, ki ezenkívül Liszt IV. rapszódiját is előadta.

A Filharmónia áprilisban rendezte meg Turolla En.ma hírneves olasz koloratúrcsillag koncertjét a Redutban, melyen Ammermann Wilhelm német zongoraművész működik közre.

A kitűnő német zongorista magánszámokat is játszik.

Turola Eman. hangversenye rendkívüli élvezetet jelentett. Turola még ma is utolérhetetlen művészetében, mert amennyit ő ma még mindig tud, annyi, mint másnak művészete annak zenitjén. Oriási terjedelmű művészi multja dacára nem kopott el hangja, még ami a legsűrűbben előfordul, hogy a középláge elhomályosul, nála még mindig abban a fényben csillog hangjának minden árnyalata, amelyben élete zenitjén hallottuk. Turola az örök és mindig művész Turola marad. Elénekelte „Othello”, „Ave Máriáját” (opera) Verditől, Santuzza nagy áriáját a „Cavalleriából”, Gioconda nagy áriáját, „Mephistopheles” áriáját Britestől és Verdi „Don Carlo”-jának nagy áriáját. Az énekszámok között Ammermann Vilmos zongoraművész nagy sikerrel adta elő Beethoven és Liszt egy-egy koncertdarabját. A nagy műélvezetet, melyet Turola művésznő hangversenye nekünk jelenített, a Filharmóniának köszönhetjük.

Három nap mulva önálló műsorral lép a Filharmónia a közönség elé:

„Cserebogár” Hubertől férfikar. Wagner—Wickede: „Sigmunds Liebestied”. Popper: „Tarantella”, Csellon előadja Dobokay Kálmán. „Herbstlied” és „Neufrühling” Heuberger-től nőikarok zongorakísérettel. „Waldnachtzauber” Doboistól férfikar hegedűszóólóval és zongorakísérettel. A hegedűszóóló Uhrmann Alfréd játsza. „Rosenwalzer” Peuschell-től nőikar zenekar kísérettel. „Borus az ég határa” férfikar Riegertől. Zongoraquintett Dvorzsáktól, előadják: Gassner (zongora). Uhrmann első hegedű, Ruschit Agost II. hegedű, Rudolf viola, Dobokay Csello. „Wohin mit der Freud” vegyeskar Herbeck-től. Rubinstein: Allegro energico és Andante viola és zongora. Viola Rudolf József. Strauss: „Bei uns zu Haus”, Walzer, férfikar zongorakísérettel.

A temesvári Munkásklub a Skudier-liget üveg-pavillonjában rendezi meg dalestjét. A kardalszámokon kívül Schneider Emma és Mayer Ferenc duettet énekelnek.

Husvétvasárnapján mutatja be a gyárvárosi Zene és Dalegylet Sturm Vilmos: Jaromir c. operáját Graef János tanár rendezésében, vezényel Rössler Béla.

Szereplők: Toldy Lajos, Jenkner Oszkár, Deutsch Rezső, Duschko Mihály, Herbstler Mátyás.

Az előadás előtt Mühlbach k. a. énekel Rössler

Béla zongorakísérettel. Mészáros Jenő zongoramangánszámot ad elő.

Május huszonhetedikén a derék Filharmónikusok újabb komoly zenei teljesítménnyel lépik meg a közönséget. „Das Paradies und die Peri” c. oratórium előadásával.

„Schumann oratóriumát „Das Paradies und die Peri” tegnap este mutatta be a Filharmónia egylet a Redutban zsufolt ház előtt. Az oratórium a katonazenekar által előadott Ouvertürral lett megkezdve melyet rögtön a kórus rész követett. A szóólót (angyal) a hirtelen megbetegedett Müller-Byrliné helyett Maresch Hermina énekelte primavista. Peri szerepét Bartl Leona operaénekesnő énekelte, ki nemcsak hangjával, hanem előadásának tűzéval, is lázba hozta a közönséget. A tenorszóólót Löwenherz Ede főkantor énekelte. A briliáns hangú tenorista hatalmas sikert aratott. Szinte emberfeletti nyujtott Maresch k. a. ki dacára hogy hirtelen kellett beugrania a szerepbe, rendkívülit nyujtott muzikalitásával és nagy intelligenciájával. A harmadik szóólópartit Wessely Charlotte énekelte, ki egészen új jelenség a hangversenypódiumon. A basszus szóólót Luif Mátyás énekelte a tőle megszokott precizitással. A kisebb szóólószerepeket Albrecht Károly (bariton) Neubauer Vilmos és Horeschni Etelka (alt) énekeltek. Az egész előadás rendkívüli volt és az egyesület által előadott Haydn „Teremtés” oratóriuma óta ilyet még nem hallottunk. Gassner Károly tanárt illeti az elismerés, ki ezt a hatalmas művet annyi szakértelemmel betanította. A tegnapi oratóriumelőadás bizonyítéka volt, hogy a mi kedvenc Filharmónikusaink a nemes és klasszikus zene leghivatottabb ápolói városunkban.

Junius harmadikán tartja a temesvári szerb dalárda alapításának negyedszázados ünnepségét zászlószenteléssel egybekölvé.

Az ünnepi hangverseny műsora: Prologus, mondja Dimitrievics Szvetozár dr., egyesületi elnök. Preis—Jávorszky:

„Buzse silni nase pradedova“, himnusz, összkar. A vendégegyesületek karénekszámái a következő sorrendben: Temesvári Magyar Dal és Zene egyesület, Pancsovai szerb templomi énekkar, Temesvári Iparösszhang, Temesvár Erzsébetvárosi Román Dalárda, Temesvári Dalkör, „Guste“ Nagykikindai szerb egyházi énekkar, „Tipográfia“, Csákovai szerb énekkar és Temesvári szerb templomi énekkar. Küldött-ségileg megjelentek: a nagybecskereki, fehértemplomi, semlini, mokrini énekkarok, a pancsovai „Venácza“ Iparosdalkör és a Temesvári Munkáskör. Az ünnepi istentisztelet alatt a pancsovai énekkar szolgáltatta és énekes részt.

Juliusban a Tipográfia dalegylet rendezi ünnepélyes keretek között impozáns zászlószentelési ünnepélyét, melyre az ünnepelőtti napon a következő egyesületek érkeztek meg: A Budapesti «Ébredés», Szenthuberti Dalegylet, Zombolyai Iparos Dalegylet, küldöttségileg az Aradi Dalegylet, Párdányi Férlidalegylet, Bécsből a k. u. k. vasutak alkalmazottainak énekkara, és Gráphia. Ugyancsak küldöttségileg vettek részt a verseci nyomdász-szakcsoport tagjai. Szombaton délben közös ebéd volt, délután 5 órakor a Gyárudvarban tartották meg a János-ünnepélyt. Négy óráig a katonazenekar hangversenyezett. Hét órakor összkarban elénekelték a «Szózatot». Bauer Adolf magyar és Fréta János németnyelvű ünnepi beszéde után, Kárrász «Guttenberg emlék» c. kórusát énekeltek. Este a gyárvárosi tűzoltó székházból indult el a dalos sereg Uhrmann Eliz zászlóánya belváros Zápolya utcai otthona elé, és összkarban három kórust énekelt. A felköszöntőt Movrin Frigyes mondta. Vasárnap délelőtt a zászlószentelést Hemmen Ferenc kanonok végezte. A zászlót Szubotha szemináriumi szabó készítette. Bordó színű nehéz vízenti selyemből készült, 40 cm. széles és 55 cm. hosszú. A zászló egyik oldalán arannyal himzett lira és az egyesület neve, másikon Guttenberg képe és a zászlószentelés éve. Délben a Gyárudvarban 200 terítékes disztrakoma volt, tiz fogásos menüvel. Az első pohárköszöntőt Uhrmann Henrik, az egyesület védnöke mondta a királyra magyar nyelven, Movrin Frigyes a zászlóanya tiszteletére emelt szót és po-

harat. Este 7 órakor ugyancsak a Gyárudvarban hangverseny volt, melyen az egyesületek egy-egy kóruszámmal szerepeltek.

Dankó Pista híres nótakirály és dalköltő, ebben az esztendőben négy estén át hangversenyez városunkban. Első két estén az Arany Oroszlánban, harmadik és negyedik estén a gyárvárosi Pávában mutatja be művészetét.

Dankó Pista július tizenharmadikától tizenhetedikéig vendégszerepel és bemutatja az «Uj Idők» néctapályázatán háromszáz koronás első díjjal jutalmazott dalait.

Vokálegyüttesének tagjai: Körösy Margit szoprán, Kiss Roza alt, Nagy Pista tenor, Csorba Jani bariton, Deseghy Pista basszus. A zongorakiséretet Csanády Virgil látja el. Dankó Pista az «Uj idők» nota pályázatán dalaival első díjat nyert 300 koronát. A díjnyertes dalok közül bemutatja: „Uj idők“, „Zug a szélvész“, „A híres kanász nótá“, „Daru madár gyere velem“, „Egy csillag sem ragyok odafenn az égen“

A Filharmónia júliusi dalestjét a Redutban rendezi. Műsorát kizárólag vokális kóruskompozíciókból állítja össze.

Nyári hangversenyt rendeznek a kereskedelmi alkalmazottak a gyárvárosi Zene és Dalegylet közreműködésével.

A Tipográfia a józsefvárosi König von Ungarn, a Gewerbeharmónia a gyárvárosi Páva helyiségben tartja nyári dalestjét.

Krecsányi magyar társulata október ötödikén nyitja meg a színiévadot a «Kis hőrcsög» c. bohózzal.

Színitagok: Ledovszky Gizella, Turcsányi Olga, Ledovszky Mariska, Kállay Lujza, Rewiczky Etelka, Krecsányi Vera, Haraszthy Hermin, Kápolnay Julia, Ráskay Emilia, Berzsenyi Julia, Török Roza, Várnay Paula, Kozma István, Csiky László, Janovics Jenő, Réthey Lajos, Rasko Géza, Kovács Mihály, Kassay Károly, Giréthy Károly, Bihary Ákos, Füredy József, Halmay Lajos, Körmeny János, Kápolnay Ferenc, Orbán Árpád karmester, 20 zenész, 14 korlista és 14 koristanó.

A karéneklés szeretete és a kórusművészet szolgálata az iskolák falai közé is beszivárog.

A teológusok énekkarának teljesítménye felett Schlauch Lőrinc bíboros temesvári látogatása alkalmából elismerését fejezi ki.

Dessewffy Sándor püspök, a teológiai énekkar vezetőjét, Ferch Nándor végzett teológust, ki már több egyházzenei kompozíciót írt, saját költségén Regensburgba küldi, «hogy ott egyházzenei tudását tökéletesítse és az egyházmegyében gyümölcsöztesse.»

Ebben az időben a «Pester Lloyd» egy temesvári végzett teológusról ír, ki Mascagnihoz fordult tanácsért zenei kiképzését illetőleg.

«A temesvári teológus, aki nyolc esztendő kora óta «mostohaanyai lehetőségek szerint» zongorában, orgonában, összhangzattanban és a zenetörténelem folytatott tanulmányokat és az eredménnyel nincs megelégedve, arra kéri «Seine Hochwohlgeboren»-t, adjon tanácsot neki — ki a zenetörténelem legkisebb porszeme — zenekiképzésének lehetőségeiről, hogy «vezérsillaga» mintájára, a zeneművészet biztos révébe juthasson.»

A zenetörténelem legkisebb porszeme», a kék reverendás zenerajongó «vezérsillagától» választ kapott, szeretetteljes utmutatásokkal. Ferch Nándor később levetette a papiruhát és évek múlva a lant is kihalott a kezéből.

A Filharmónia alapításának XXIV. évfordulója alkalmából hangversenyt rendez a következő műsorrall::

„Győzelmi dal” Hubertól, férfikar. — „Blümchen im Haag” férfikar Storchtól. — „Spinnlied” Wagnertől a „Bolygó hollandi” operából nőikar szopránzólóval, a szólót Fleischer Zsófia énekl. — „Olajág” Poldinittól férfikar. — Engelterzett az „Élías oratoriumból”, éneklék Wessely Sarolta első szoprán, Weliske-Obert Irma második szoprán, Maresch Hermin alt. — „Vergangen” férfikar Pachetól, zongorakísérettel. — Haydn „Teremtés” oratoriumából terzett korussal. Szólókat éneklék: Wessely Sarolta szoprán, Löwenherz Edé tenor, Drexler Adolf bariton.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet decemberi hangversenyének szólistája, Blumberg Mirjám.

A józsefvárosi Társaskör által az Arany Oroszlánban rendezett hangversenyt szólistái: Dancs Ferenc (hegedű) Oswald János (zongora).

December ötödikén előkelő, válogatott közönség előtt mutatja be művészetét Fejér Irén cimbalom-művésznő, ki az elmúlt hónapban a román királyi udvarban is játszott Szinaiban.

«Fejér Irén internacionális zenét akart játszani, de a román királyné határozott kívánságára csak magyar kompozíciókat játszott, melyek közül néhányat meg kellett ismételnie. A házi hangversenyen a főhercegek és főhercegnők is jelen voltak, kik elragadtatásukban sok értékes ajándékkal halmozták el a művésznőt ugyszintén a királyi pártól is értékes ajándékokat kapott.»

Vom Hofe Sr. königlichen Majestät. Der gefertigte bestätigt im Folge erhaltenen allerhöchsten Auftrages, dass Fr. Irene Fejér die Ehre hatte am 20. Nov. vor Ihren Majestäten den König und Königin von Rumänien ein Zimbal-Konzert zu exekutieren. Die Majestäten geruhten ihre allerhöchste Zufriedenheit über die künstlerische Fähigkeiten auszudrücken, die das Fräulein durch den Vortrag einiger Weisen bekundete. Vom Hofe ihrer Majestäten 1895. Chteau Petesch. Der Diensthabende Generaladjutant: Manu Oberst. Bukarestben és a többi nagyobb városban óriási sikert aratott Fejér Irén művészetével.

A Magyar Dal és Zeneegylet tiszlujító közgyűlésén elnökké: Dészán Achillt, alelnökké: Kovacsics Istvánt, főtitkárrá Kraemer Frigyes, al és segédtitkárokká Besser Jánost, Kapitány Zsigmondot választják meg. Dalárelnök Hilt Lajos, pénztáros Jeszenszky J., háznagy Wittenberger József, zászlótartó Reitz László, énekkarmester Kárrász és zenekarmester Preis-Jávorszky lett. (A karmesterek évi tiszteletdíja száz forint.)

A választmány tagjai: Telbisz Károly, Scherff János Nagy György, Derera Izrael, Sebesztha Károly, Steiner Ferenc, Petheő János, Jeszenszky István, Horváth Antal, Barabás Abel dr. Az egyesület-

nek harminchat működő és háromszáz pártolótagja van.

A Tipográfia negyedik évi tisztújító közgyűlésén elnökké: Kárrász Rezsőt, karmesterré: Adám Ferencet, pénztárossá: Novotny Vilmost, ellenőrré: Schwetfeuer Ádámot választja.

Az egyesületnek három disz, harminc működő és ötven pártolótagja van.

A Filharmónia rendes évi közgyűlésén a tisztújítás során megejtett választás eredménye: Kraul Ede elnök, Uhrmann Henrik és Rieger Ferenc rezorok, Gassner Károly karmester, Neubauer Vilmos titkár, Ruschill Jeromos pénztáros és Ruschill Ferenc levéltáros.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet közgyűlése elnökké: Gartner Ferencet, alelnökké: Leth Lipót, titkárrá: Tussel Gáspárt, levéltárossá: Lehner Györgyöt választja. A megbetegedett Hoós János karmester helyét Rössler Béla foglalja el.

A Dalkör tisztújító közgyűlésén megejtett választás során, a tisztikar következőkép alakul: Elnök: Vizkelety Mihály, alelnökök: Péter Jakab és Berger Lipót, karmester: Kárrász Rezső.

A «Cremonai hegedűs» bukása

Az ezernyolcszázkilencvenhatos esztendő zeneélete gazdag, színes, változatos.

Krecsányiek az évad utolsó hónapjában ismét művészi csemegéről gondoskodnak.

Január elején, Blaha Lujza a vendég.

A hó utolsó napjaiban Kaffkáné-Hegyessy Mária a színpad ünnepeltje.

Az izraelita Nőegylet februári jótékonycélu hangversenyének Küry Klára a vendége.

Raul Manó német operaegyüttese a nyolc hetes szezon alatt, két operaujdonsággal lepi meg a közönséget.

Ezt a példát követi a magyar társulat és az

őszi szezonban ugyancsak operapremierrel vonja magára a figyelmet.

A helyi zeneélet szempontjából talán a legfontosabb esemény a Filharmónia és a Magyar Dal és Zeneegylet fuziója.

A «nemzet csalogánya» magyarországi bucsuturnéja kapcsán Temesvárra is eljut.

Jókai temesvári látogatása óta hasonló ünnepe még nem volt a színháznak mint Blaha Lujza négy estjén.

A Piros bugyelláris, Szókimondó asszonyság, Telen, A vöröshaju c. darabok forrón ünnepelt vezéralakja a «nemzet csalogánya».

Bucsuja a színpadtól országos ünnepségek keretén belül történik meg.

Első állomása Temesvár.

Innen az ország valamennyi számottevő városába jut el. Tíz hónap mulva tér vissza Pestre és október végén bucsuzik a főváros közönségétől.

Blaha Lujza kedden, június hetedikén érkezik Temesvárra és a következő napon kezdi meg vendégjátékát, melyet tizenkettedikén fejez be.

«Blaha Lujza tegnap este érkezett városunkba a pesti gyorssal leánya Sárika baroness kíséretében, ki teljesen édesanyja viruló szépségét örökölte. A Nemzet csalogányának a színpadtól való bucsujában nem is akarunk hinni, mert még annyira fiatal a tőlünk, magyaroktól annyira irigyelt művésznő. Az állomáson több előkelő városi tanácsstag fogadta a művésznőt, Krecsányi szinigazgató távollétében, ki Pesten időzik és az országos színész szövetség ülésén vesz részt. Blaha Lujzát Nagy László tanácsnok fogadta és üdvözlő beszéde után a diszhintóhoz kísérte melyen Splényi bárónő leányával a Koronaherceg szállóba hajtattott, hol az első emeleti 3., 4. számú lakosztályt foglalták el. A művésznő határozott kívánsága volt, hogy csakis a színház közvetlen közelében legyen lakása. Geml József városi főjegyző vezetésével deputáció jelent meg a művésznőnél tisztel-

gésre. A deputáció tagjai: Tauffer Jenő városi tisztifőorvos, Bécsi Gedeon dr. kórházi főorvos, Futó Zoltán, Baader Henrik, Steiner Ferenc, Barát Armin. A deputáció nevében Geml főjegyző üdvözölte a művésznőt, kinek egy remek rózsacsokrot nyújtott át. A művésznő meghatva emlékezett meg Temesvár vendégszeretetéről és bemutatva leányát, tréfásan jegyezte meg, ha az előadás előtt berekedne, úgy leánya teljesen elkészülve beugrana szerepébe. Ez lenne a legnagyobb szenzáció jegyezték meg az urak, mire Blaha könnyes szemmelmondotta, hogy reméli semmi sem akadályozza meg bucsufellépését. A színészegyesület ma este óriási babérkoszorút nyújt át a művésznőnek. Holnap és holnapután este a Bel- és Gyérvárosi Társaskör, utolsó estén pedig a városi tanács nyújtja át babérkoszoruját a művésznőnek.

«Jókai temesvári látogatása óta még nem volt olyan ünneplés a színházban, mint Blaha Lujza felléptekor. A karzati helyek egyenesen életveszélyesen zsufoltak voltak. A zenekari ülések is mind el voltak foglalva és számtalan volt az állók száma. Amikor Blaha a magyar nemzeti viseletben megjelenő «bíróné» szerepében a színpadra lépett, olyan éljen és ováció fogadta, amilyen Jókai látogatása óta színházunkban még nem volt. Husz percig tartó üdvorkán és taps fogadta a művésznőt, ki könnyes szemmel köszönte meg a szeretetet. A zenekarból babérkoszorút nyújtottak föl a művésznőnek és egy remek ötvözetű értékes vázát a legszebb virágokkal. A babérkoszoru selyemszallagján eme felirással: «Blaha Lujzának — a temesvári szingyámolító egyesület.» Leírhatatlan a siker és ünneplés, amelyben Blahának része volt ezen a forró estén.»

«Blaha Lujza fellépte «A szókimondó asszony-ságban» még nagyobb és melegebb ünneplést váltott ki, mint az első estén. Blaha minden mozdulata lázba hozta a közönséget. Még ha nem is beszél,

egész lénye a maga hallgatásában is többet mond, mint ha más egy estén át folyton csak beszél. Blaha a legtökéletesebb művész úgy játékosan, mint beszédben és egész megjelenése jóleső büvőkörbe ejti hallgatóit és környezetét. Blaha fáradttá vált a sok hajlengástól. Szép emléket és felejthetetlen estét szerzett nekünk a Nemzet csalogánya ma este újra.»

«Blaha Lujza tegnap egész nap az ágyat őrizte, mert könnyű kimenetelű meghűlést kapott. De estére már fellép.»

«Blaha Lujzánál a város vezetőtagjai tisztelegtek és pedig: Molnár Viktor főispán, Telbisz Károly polgármester kir. tan. Bandl Rezső városi főkapitány és mások.»

«Blaha Lujza tegnap leánya Sárka kíséretében meglátogatta a színház épületében levő Schwartz-féle parfümeriát, ahol többféle apró bevásárlást eszközölt. A tulajdonos mindenben a legkülönösebbet mutatta és szolgálta fel a művésznőnek, ki megelégedését fejezte ki a kiváló és előkelő izlésű parfümeria tulajdonosának.»

«Blaha Lujza «A vereshaju» címszerepében bucsuzott Temesvártól. Még soha nem hallott ováció és éljenzés szinte megrepszette a színház falait. A művésznő, mint ember és mint művész minden érényével, bájával és kedvességével beleopta magát az emberek szívébe, Dacára a felemelt helyáraknak (zárt szék 6 frt. páholy 20 frt.) mégis telt ház volt. Az utolsó felvonásban állandóan zsebkendővel integettek a művésznő felé és ordították: Nem bucsuzunk, «Viszontlátásra», «Éljen Blaha»... Az ünneplés megállította az előadást. Még Jókai temesvári látogatása kor sem volt ekkora ováció mint Blaha bucsuestjén. Óriási babérkoszorút ajándékozott a város értékes foglalatban Blahának ezzel a felirással: «Temes-

vár városa — a művészet és dicsőségben utolérhetetlen Blaha Lujzának». A Társaskör koszoruját is ezen az estén nyújtották át a művésznőnek. Előadás után a művészbejárónál óriási tömeg várta a művésznőt az óriási fogcsikorgató hideg dacára és ünnepelve kísérte a Koronaherceg éttermébe, ahol több előkelő temesvári társaságában vacsorázott a művésznő. Magyarországi bucsuturnéja után, Pestre tér vissza Blaha Lujza és októberben tartja Pesten bucsufelértét.»

Kaffkáné-Hegyessy Mária vendégfellépte, pirosbetűs napokká avatja az évad utolsó napjait. Különösen a Kaméliás hölgy és Fedorában bontakozik ki Kaffkáné drámai nagyvonalúsága.

Bucsuestje egybeesik a magyar társulat január harmincadiki bucsujával, mely alkalommal a Fedora c. dráma van műsoron.

A következő nap estjén, már Raul német színtársulatának kitűnő előadásán lelkendezik fel a közönség.

A megnyitóstén «Zwei Wappen» színműnek van premierje. A hatodik est az operaegyüttes bemutatkozása a Troubadurban.

A Traviata és Das goldene Kreuz c. dalművet követi az első operaujdonság, Smetana: Prodana nevesta — Die verkaufte Braut, február huszonkettediki bemutatóval.

A cseh nemzeti operaujdonság a német operaegyüttes egyik legszebb teljesítménye.

„Egy élvezetes és valóban művészi színházi est néhány hamisítatlan zenei örömmel eltelt órát szerzett szombat este Smetanának egy későn felfedezett operája. A bemutatás a legintenzívebb benyomást keltette, melyet évek óta itt helyt átéltünk. Csak a „Cavalleria Rusticana” bemutatója hasonlít külsőleg eme sikerhez. Ami a zenei élvezetet illeti, Smetana premierje kevésbé viharos, de már mélyebb és maradandóbb élvezetet nyújtott. Az előadás elsőrendű volt, szereposztás a legjobb. Mária szerepében egyenesen diadalt aratott gróf Zichyné-Baviera Minna. A házasságközvetítőt Kiefer ur adta, ki méltó volt Mária személyesítőjéhez. Venzelt, Schulz énekelte. Passy-

Cornet (Hans), Hönigsfeld (Kruschina) és Dwors (Micha) továbbá a színésznők közül Falkenstein és Dudeck, valamint Igo k. a., továbbá Erl és Schweighofer komikusok voltak a nagy siker részesei. Hrubetz mester a jelenléteken megnagyobbitott zenekarral, rendkívüli teljesítményt nyújtott és a korusok is a művészet megalatán állottak.”

A lázas színházi esték közepette zajlik le az esztendő első nagy hangversenyeseeménye a Redutban az izraelita Nőegylet rendezésében.

A koncert sztárja: Küry Klára.

A hangverseny műsora: Liszt: II. rapszódia, zongoránégykezes, Hain Albert és neje, Küry Klára, énekszámok Gassner Károly zongorakísérettel. Gojdu Elek: Una poenitentium c. humoros novelláját olvassa fel. Rubinstein: Polonaise-t zongorán Blumberg Mirjam játsza. Végül Küry Klára énekel Gassner Károly zongorakísérettel.

Küry Klára «Lili» operettből a Keringőt, Tauber: Madárdalát, Jámbor: Mindenkiért, Planquet: Szerelmi dal, Auber: Nevető dalát éneкли.

Küry Klára édesanyja társaságában érkezik. Az állomáson Deutsch Andor fogadja a rendezőbizottság élén.

Egykori feljegyzések szerint Küry Klárának az uton «kalandja» akadt. A «kaland» tulajdonképpen nem is az, hanem kellemetlen meglepetés csupán. Ez a meglepetés a Koronaherceg szállóbeli lakásán érte a művésznőt. Szobájában vette észre, hogy értékes gyémántmelltűje hiányzik. A temesvári állomásfőnökség intézkedésére, a már Karánsebes és Orsova között száguldó gyorsvonat fülkéit átkutatva, megtalálták Küry Klára melltűjét, melyet másnap hajnalban Klinda József állomásfőnök személyesen adott át az ünnepelt énekesnőnek.

A Zsidó Nőegylet részéről: Eisenstädter Lina, Kohn Julia, Blau Gizella, Barát Julia, tesznek tisztelgő látogatást a művésznőnél. «Megköszönve a szíveskedést, mellyel jótékonycélú rendezvényüket támogatta.»

A hangversenyt tisztán ezerhatszázötven forintot jövedelmezett.

Februárban rendezte az Evangélikus Nőegylet jótékonycélu hangversenyét a Redutban.

Közreműködnek: Rewiczky Pál (előadás) Varga Viola ének, Müller-Birlyné zongorakíséretével, Korniss Dalma és Ida (zongoranégykezes) Sebesztha Jolán (szavalt) Kiss Mihály hegedű, Loyczell Kálmán zongorakíséretével.

Az operatársulat Faust, Bajazzo, Freischütz, Rigolettó gondos reprizei után, a második dalműúj-donság bemutatásáig jut el.

Négy nappal a nyolc hetes évad befejezése előtt mutatja be Thomas: Mignon c. operáját a német társulat.

«Első sorban a zenekart illeti elismerés, mely Hrubetz mester keze alatt, tudásának legjavát adta. Gróf Zichyné-Baviera Minna a főszerepben ragyogó sikert aratott és az est homlokterében állott. Raabe Emmi (Philine) szerepében kabinet alakítást nyújtott. Ünnepi est volt. Ének és zenekar a helyzet magasiatán állott, a karnagy sokszor jelent meg a függöny előtt a többi szereplővel. A premiert táblás ház nézte végig.»

A Filharmónia farsangi dalestjén, vig kóruskompozíciók szerepelnek.

Az est szólistái Gyürky Gyula, Drechsler Adolf (bariton) Müller Antal (basszus.)

A tavaszi hangversenyévad első két koncertjét a Filharmónia rendezte.

Első hangversenyén, április huszadikán Ábrá-nyiné Wein Margit operaénekesnő (Ábrányi Emil író felesége) Bürger Zsigmond csellóművész és Polonyi Elemér a vendégek.

Az Ábrányi-Bürger hangversenyre a közönség zsufolásig töltötte meg a redut termét. Ábrányiné remek, hajlékony gyönyörűen iskolázott szopránja, tökéletes vokalizációja, elragadta közönségét annyira, hogy nem győzött elég ráadást énekelni. Bürger tanár hangszerének valószínű művésze, ki gyönyörű klasszikus műsorról lepte meg közönségét. Minden tekintetben meleg, szívhez szóló hangokat csalt ki hangszeréből. Polonyi Elemér az est harmadik művésze, teljesen magá-

val ragadta a közönséget mélyen elmerülő játékával. A legjobb Liszt interpretátor, kit eddig hallottunk. A zongora kíséretet Gassner Károly, városunk kedvenc zongoraművésze látta el.

A második hangversenyestén, május huszonharmadikán az egyesület férfi, női és vegyeskara mutat be kóruskompozíciókat. Huber Károly: Liszt Ferenchez, Schubert-Liszt: Die Allmacht (férfikarok, utóbbi zenekarkísérettel.) Bargiel: In Frühling, három szólamu nőikar, Lányi: Négy eredeti dal, Wagner: Lohengrin nászinduló (vegyeskara).

Az est egyetlen szólistája Gassner Károly (Mendelssohn G-moll zongoraverseny zenekarral.)

A Magyar Dal és Zeneegyesület hangversenyestjének fénypontja Rheinberger: Mondford c. oratóriuma. Az oratórium magánszólamait Kárrász Olga, Wedlicskó-Obert és Szabó Ödön éneklék.

A Gewerbeharmonia a Páva, a Tipográfia az Arany Oroszlán helyiségében rendez dalestét.

Az országos milleneumi ünnepségek alkalmából, a döntéren megtartott tábori misén a teológusok, Filharmónia, Magyar Dal és Zeneegyesület, a gyár- városi Zene és Dalegylet énekeseiből alakult monstrekar Novacsek karmester vezénylete és a katonazenekar kísérete mellett a chorális Te Deumot, Ferch Mátyás szeminárium prefektus vezényletével régi magyar egyházi énekeket énekel, Bogisichtól, Novacsek átiratában.

A román intelligencia ugyanakkor a gyár- városi templomban vesz részt a Puticiu Traján dr. főesperes által tartott ünnepélyes liturgián. A román iskolák növendékei a «Gott erhalte»-t román nyelven éneklék.

A temesvári Philharmónia és a Magyar Dal és Zeneegyesület az egymáshoz tartozandóság érzetétől áthatva, méltányolva az egyesülés előnyeit, a kölcsönös tisztelet és rokonszenv alapján fuzionálnak.

A Philharmónia részéről Laky Mátyás dr., Wel- din József dr. Varga Lőrinc és Neubauer Vilmos. a Magyar Dal és Zeneegyesület részéről pedig Gemf

József, Steiner Ferenc, Gokler Antal, Kraemer Frigyes tagjai a fuziót előkészítő bizottságnak.

Julius hó 5-én mindkét egyesület a városi vigadó termében tartott alakuló közgyűlésén, dr. Laky Mátyás főreáliskolai igazgató korelnöksége alatt, a következőképpen határozott: «Az 1871-ik évben alakult temesvári Zenekedvelő (philharmóniai) egyesület és az 1893-ik évben alakult temesvári Magyar Dal- és Zeneegyesület a mai napon alapszabályszerűleg megtartott renndkivüli közgyűléseikben hozott, egymással nyomban közölt határozatok folytán összes tagjaikkal és vagyonukkal, — a zene általános művelése és különösen a magyar zeneszerzők műveinek ápolása, valamint a társas élet előmozdítása érdekében — egyesülnek, és annak határozott kijelentése mellett, hogy a közös egyesület mindkét egyesület örökébe lép és azok jogutódjaként tekintendő, a 25 év óta fennálló Zenekedvelő (philharmóniai) egyesület magyar elnevezésének fenntartása mellett, a «Temesvári Zenekedvelő Egyesület» név alatt ezennel közös egyletté alakulnak.»

«Zenei szempontból korszakos jelentőségű esemény színhelye volt a Vigadó nagyterme vasárnap délelőtt 11 órakor, amikor a város és Délmagyarország két legnagyobb zeneegyesülete, a Filharmónia és a Magyar Dal és Zeneegyesület kimondották a fuziót «Temesvári Zenekedvelők Egyesülete» név alatt. Mindkét egyesület egyidőben külön-külön tartott közgyűlést. A Filharmónia közgyűlésén megjelent Kraul Ede elnök, Neubauer Vilmos titkár és a tagok teljes számban. A közgyűlés Laky Mátyás dr. főreáliskolai igazgatót és Neubauer titkárt bizta meg, hogy a közgyűlésnek a fuzióra vonatkozó határozatát közölje a Vigadó másik termében üléselő Magyar Dal és Zeneegyesület elnökségével. Utóbbi közgyűlését a távollevő Dészán Achill elnök és Kovacsics alelnök helyett Geml József városi főjegyző vezette le. Tötössy Géza dr. indítványára itt is kimondják a fuziót és Geml vezetésével átvonulnak a Filharmónia köz-

gyűlésére, ahol Laky Mátyás dr. elnökletével lefolytatják a Temesvári Zenekedvelők Egyesületének alapító közgyűlését. Az új fuzionált egyesület elnökévé Dészán Achillt, alelnökké Weldin József dr.-t választják meg. Kraul Ede a Filharmónia volt elnökét érdemei elismeréséül a fuzionált egyesület disztagjává választják. Az új választmány, a következőképpen alakul: Gassner Károly, Glasz Kálmán, Laky Mátyás dr. Ruschill Rezső, Ruschill Jeromos, Varga Lőrinc, Rudolf I., Steiner Ferenc, Geml József, Gokler Antal, Kraemer Frigyes, Tötössy Géza dr., Wittenberger József, Löwenherz Ede mint rendes és Albrecht Károly, Pápaffy Szevér, Bachmann Péter és Tillger Nándor póttagok.

Az újonnan alakult Filharmónia Dészán Achill elnökle alatt, tisztújító ülést tart. Karmesterré: Gassner Károlyt, titkárrá: Kraemer Frigyes, pénztárossá: Ruschill Jeromost, irattárossá: Ruschill Ferencet, zászlótisztte: Pápaffy Szevért választják.

Az új egyesület a Városi Parkban tartja augusztus elsején bemutatkozó dalestjét.

Julius huszonötödikén hangzik fel első ízben a gyárvárosi zsinagógában a nőikar éneke.

«Első szereplésük mindenkiben örömteljes meglepedést váltott ki és különösen kitüntek Wessely k. a. és Gerson-Horeschni (soprán) Magyar k. a. (alt). Sonntag főkántort és Blumenfeld, jóhangu basszista karmestert illeti dicséret a betanításért.»

A Gewerbeharmónia a Gyárudvarban, a Dalkör a «Három futó» helyiségében tartja meg dalestjét. Mindkét egyesület Szkladányi Kornél vezetése alatt áll.

A Dalkör estjén férfi, női és vegyeskar működik közre. Szólistája: Holz Irma.

A Tipográfia dalegylet részt vesz a pesti Tipográfia negyedszázados jubileumi ünnepségén.

A gyárvárosi Zene és Dalegylet Rössler Béla karmester vezetésével az országos dalosversenyen arat dicsőséget. Az egyesület Kárrász: Székely harci-

dal c. kompozícióját éneklő és kórusprodukciójával az első osztályú kitüntető díszoklevelet szerzi meg.

«A temesváriak kitűnő teljesítménye Luis Francois pezsgőgyárost olyan lelkesedő hangulatba hozta, hogy 68 egyesület közül, a temesváriakat hívta promontori kastélyába pezsgős vacsorára, melyet a dalosok illő lelkesedéssel el is fogadtak.»

Dankó Pista hírneves szegedi társulatával a jö-zsefvárosi «Vadember» helyiségében arat óriási sikert.

Társulatának énekes tagjai: **Berczik Margit** primadonna, **Sáfrán Vilmos** tenorista, **Berczik Marietta** alt, **Gömöri Jenő**, bariton, karmester **Helvény Gyula**.

Krecsányi magyar társulata október harmadikán a «Honthy háza» c. színházban nyitja meg a «szini-évadot».

A társulat tagjai: **Ledofszky Gizella**, **Margó Zelma**, **Ledofszky Mariska**, **Krecsányi Vera**, **Tövölgyi Margit**, **Kápolnai Julia**, **Kende Paula**, **Berzsenyi Julia**, **Szakáll Vera**, **Ráskay Emilia**, **Karacs Imre**, **Thury Elemér**, **Palágyi Lajos**, **Réthey Lajos**, **Józsa Lajos**, **Berky F.**, **Dezséry F.**, **Gergely József**, **Sárközy Alajos**, **Kovács Mihály**, **Giréthy Károly**, **Ligetfi Vilmos**, **Füredy Lajos**, **Halmay Lajos**, **Körmendy János**, **Tövölgyi Béla**, **Hazay Antal**. 14 korista és 14 koristandó, 20 zenész. **Orbán Árpád** karmester.

November tizenkettődikén operaujdonságot tart keresztvíz alá a társulat. **Hubay Jenő** «Cremonai hegedűs» c. operájával sajnos nem arat babérokat az együttes.

Csütörtök, november 12. «A cremonai hegedűs» előszőr, a következő szereposztásban:

Taddeo Ferrari hegedűkészítő	—	Füredy József
Filippo	— — — — —	Józsa Lajos
Sandro	— — — — —	Karacs Imre
Ciannina leány	— — — — —	Ledofszky Mária

«A Cremonai hegedűs» bemutatója a francia-magyar zenebarátságunk egy új megnyilatkozása. Az operát Krecsányi társulata több igyekezettel, mint szerencsés erkölcsi sikerrel mutatta be. Bár a színház teljesen tömve volt, mégis sajnos megbukott Temesvárott a «Cremonai hegedűs». Krecsányi mindenben igyekezett eleget tenni és a legjobbat nyuj-

tani, ugyszintén **Orbán** karmester zenekara és a kórusok minden igyekezete hiábavaló volt, mert a sző-riákról jobb nem beszélni. Egyedül **Ledofszky Mária** állta meg helyét türelemmel. Sajnos ezzel az esettel a színházlátogatási kedv nagyon is csökkent.»

A gyárvárosi Zene és Dalegylet díjavadó ünnepe-lyt rendez a Gyárudvarban.

Műsor: «Motto», éneklő az ünneplő dalárda. Megnyitó ünnepi beszédet mond **Graef János**. Kárrász: «Székely-harcid-al» díjnyertes korust éneklő a Zene és Dalegylet. «Trio», előadják **Kajetán**, **Berecz** és **Bernstein Aladár**. «Das Vaterhaus» **Rebberthől**, férfikar. Magyar népdalokat énekel **Sze-csödy Irén** k. a. zongorán kíséri **Rössler Béla**. «Fehér ga-lamb», férfikar.

A Filharmónia november tizennegyedikén ün-neplő fennállásának negyedszázados évfordulóját.

Jubiláris hangversenyének műsora: «Die Moldaunice», romantikus opera ouverturje, előadja a zenekar. «Dalünnepen», **Erkeltől**, férfikar. **Rubinstein** zongoraverseny D-moll első té-tel zenekarral előadja **Gassner Károly**. «Die Thräne», férfi-**kar Wittől**. Ünnepi beszéd mondja **Gokler Antal**. «Dumka», zongoraquartett **Dvoraktól**, előadják: **Gassner** (zongora), **Uhr-mann Alfréd** (első hegedű), **Ruschill Agoston** (II. hegedű), **Ru-dolf József** (viola), **Novacsek M.** (csello). «Két eredeti magyar dal» **Kuntól**, vegyeskar. «Fantázia appassionata» **Wieuxtemps-től** hegedűn előadja **Uhrmann Alfréd**, zongorán kíséri **Gassner Károly**. «Imára», 6 szólamú férfikar **Deschán Achilltől**. «Eliás» oratóriumból recitativo, A szőlőket éneklők: **Weszely Charlott** (szoprán), **Drechsler Adolf** (basszus). Zárószám kórus és zenekar.

Az ünnepélyen megjelentek többek közt: **Wald-stätten János** tábornok, hadtestparancsnok és neje, **dr. Molnár Viktor** főispán, **dr. Telbisz Károly** kir. tanácsos, polgármester és neje, **Manasz Gyul-léné** szül. **Murányi Erzsébet**, **Deschán Marcsa** k. a. s igen sokan a társadalom színe-javából. A ven-dégeket **Deschán Achill** alispán, egyesületi elnök üd-vözölte.

«Az alapító dal eléneklése után **Deschán Achill** elnök rövid beszédet intézett a daltársakhoz, elmond-va, hogy ezzel a dallal lépett az egyesület 25 év előtt először a nyilvánosság elé, melegen üdvözölte azokat, kik a megalakulás, vagyis 25 év óta tagjai az egye-

sületnek és a választmány határozatából diszes oklevelet és ezüst emlékérmét nyújtott át az ünnepelt Glasz Kálmán, Kaufmann Ignác, Kraul Ede, Novacssek M. J., Ruschill Jeromos és Varga Lőrincz daltestvéreknek. A szép és megható jelenetet a közönség élénken megéljenezte, a dalárok pedig az egyesület jeligéjének eléneklésével üdvözölték dekorált társaikat.»

A bukaresti nemzeti dal és kóruspályázaton, Kárrász Rezső két díjat nyer.

A «Dulcei glasul teu» c. négyszólamu kórusmancát a második és a «Consolarea» c. kétszólamu kardalművét a harmadik díjjal tüntették ki.

A Rákosi-féle pesti színiiskola évváró vizsgáján, «világos, szépcsengésű szopránjával» feltűnést kelt Feitel Róza temesvári urleány. A fővárosi lapok nagy jövőt jósolnak a tehetséges fiatal énekesnőnek.

Hoós János, a helvárosi új szerb palotában nyitja meg zeneiskolájának harmadik évfolyamát.

Weil Károly temesvári hitoktató tehetséges és széphangu leánya több estén át vendége Krecsányi operetszínpadjának.

Hoós Iluska tragédiája

Temesvár színpadi és hangversenykulturája révén jut a Klein-Wien predikátum birtokába. Ez nem becézőneve a városnak, hanem becsületesen kiérdemelt jelző, mert nincsen az országban egyetlen vidéki város, mely koncertélet és színpadi kultúra tekintetében versenyezhetne Temesvárral.

Szinte nem is csoda ha a hangversenyek árjában egy-egy koncertest a közönség érdeklődéséből kisiklik.

Az ilyen kivételes eset számára a mindég éber sajtó mentséget nem talál és a leghatározottabb hangon feddi meg a város közönségét egy-egy gyöngébben látogatott színházi, vagy hangversenyeszt kapcsán.

Ezernyolcszázkilencvenhétben két operaujdonság

továbbá Salvini Gusztáv, a világhírű tragikus, valamint Jászai Mari fokozzák a színház iránti érdeklődést.

A hangversenyéletben Pick-Steiner Soma, Hilgermann Laura, Zichy Géza gróf, Slawiansky orosz együttes, Daniella Malvina, Schläger Tóni nevével találkozunk.

Komoly munka folyik a temesvári színiiskolában. Megalakul a városban a hetedik kardalegyesület, diadalt arat az orgonaépítőipar és három temesvári zeneszerző műve gazdagítja az opera, operett és egyházi zeneirodalmat.

Január másodikán Pick-Steiner Soma tartja hegedűestjét a Redutban a Filharmónia rendezésében.

Fiatal magyar hegedű oroszlánunk hangversenye minden számát a legnagyobb könnyedséggel és finomsággal interpretálta. Még a legbonyolultabb tételeket is játszi könnyedséggel tolmácsolta. Az est fénypontja Bach „Chaconeja” volt és ráadásul Hubay kompozíciót, „Hejre Kati!”, Schumann „Träumerei”-ét és Sarasate „Caprice”-t adta elő. Steiner Soma fiatal hegedűművész hasonló sors érte mint Ondriceket, Wilhelmj, Grünfeld, Bulss, Walter stb. művészt. Mint világmárkák üres széksorok előtt voltak kénytelenek játszani. Temesvár intelligenciája oly kevés érzékkel bír a művészetek iránt, hogy ebben a tekintetben minden más vidéki kis mezőváros mögött marad. És ennek a közönségnek természetes következménye az lesz, hogy minden művész messze elkerüli majd városunkat ha konzertúrra indul vagy nagyon is meggondolja majd magát, hogy mit tegyen a meghívást illetőleg. Pick-Steiner bíronyára nem a legjobb emlékekkel távozik városunkból.

Az izraelita Nőegylet február tizenhatodik jótekonycélú hangversenyének illusztris vendége Hilgermann Laura, a neves operaénekesnő. (Radó Siegfried színházi író és rendező felesége.)

Az akkor huszonhét esztendősen kitűnő énekesnő, Schumann, Schubert, Brahms és Franz dalokat, Zichy és Bizet áriákat énekel Gassner Károly zongorakíséretével. Uhrmann Alfréd, Ruschill Agoston, Rudolf József és Tedeschi Károly, Beethoven és Haydn „vonósnygyes részletekkel, Sebesztha Jolán szavallattal szerepel a hangversenyen.

Az izr. Nőegylet jótékonycélu hangversenye minden tekintetben a legjobban sikerült. Küldöns élvezetet nyújtott Radó-Hilgermann Laura énekszámra, ki pyönyörű megjelenésén kívül, remek mezzoszopránjával ragadtatta el a közönséget. Sem a fővárosi operánál, de még az egész országban Hilgermann Laurának nincsen riválisa sem hangbelileg, sem megjelenésbelileg. Technikai készsége és hangjának kristálytisza csengése minden hallgatóját elbűvölte. Az ünneplés óriási volt. Közönség nem tudott betelni a művész nő teljesítményével, ki ráadásul elénekelt a „Gute Nacht“ c. dalt.

Salvini Gusztáv, a világ legelső tragikus négy estén át vendége a magyar színháznak. Vendégjátékát január tizenötödikén kezdi meg a Hamletben. Fellép: A makrancos hölgy, Romeó és Julia, Veleneci Kalmárban.

Salvini művészete egészen fantasztikus. Ennél tökéletesebbet még nem láttak színpadunkon.

A színház másik neves vendége: Jászai Mari, ki három estére terjedő vendégjátékát január huszonhatodikán kezdi meg.

Első estén a Stuart Mária címszerepében, másodikon Gróf Essexben, harmadik és egyben búcsuestjén a Szécsi Máriában nyújt grandiózus alakítást.

«Jászai Mari fellépte «Stuart Máriában» az aszszonyi méltóság megelevenítője volt. Mint királyaszszony, mint a Jóság és Szeretet, mint a Vallásosság, Lemondás és Gyűlölet tökéletes és fejedelmi volt annyira, hogy szinte elfelejtettette hallgatóságával a színpadi világot és belevitte a való világba. Jászai Mari a dráma királynője és fejedelem asszonya olyan sikert aratott, mint még ezen a színpadon soha senki. Orkászörű volt az ünneplés és számtalanszor kellett a lámpák előtt megjelennie. Méltó partnerei voltak, Tóvölgyi k. a. és Berzsenyiné, Réthey, Berky és Szakáll urak.»

«Jászai Mari második fellépte a «Gróf Essex»-ben éppen olyan ünnep volt, mint az első. Krecsányi igazgató maga rendezte a darabot, mely egészen rendkívüli volt. Jászai méltó partnerei Tóvölgyi k. a.,

Szakállné, Dezséri, Tóvölgyi, Réthey, Bony, Berky és Kormendy voltak.»

*

«Jászai Mari utolsó fellépte a «Szécsi Máriában» eddigi szerepeinek koronája volt. Különösen a harmadik felvonásbeli jelenete, amikor Szécsi Mária saját élettörténetét mondja el, annyira megrázó volt, hogy a közönség percekig mozdulatlanul ült még akkor is a helyén, amikor a művész nő már régebb elhagyta a színpadot. De azután olyan hatalmas tapsorkán és tombolás tört ki, hogy alig voltak csillapíthatók a kedélyek. Jászai Marinak remekbe foglalt babérkoszorút nyújtottak át.»

Jászai Mária temesvári tartózkodása alatt a hét esztendő Podhorszky Antóniát mutatják be a művész nőnek. A kisleány tudása és szavalókészsége annyira elragadtatta Jászai Marit, hogy a gyermek kiképzését saját maga vállalja. A kis Antónia gyermeke néhai Podhorszky Gábor bőrkereskedőnek, ki önkézzével vetett véget életének. A család oltalmazója és támogatója Dessewffy püspök

A magyar színtársulat négy hónapos ciklusát befejezte és Krecsányi társulat évről évre több és nagyobb művészi élvezetet nyújt a közönségnek. Erkölcsi és anyagi sikerrel zárult az idei szezon is.

A német színtársulat, február másodikán nyitja meg az évadot, «Das Glück im Winkel» színművel.

A társulat tagjai: Minna Bavierra-Zichy grófné, Reitlinger Róza, Hartwigné, Pornier Albina, Raul Jaqueline, Anders Eliz, Sperr Ilona, Zimmer Johanna, Palmar Jenni, Kramer Anna, Retsch Zsófia, Hütter Katalin, Dudek Matild, Telsona Józsa, Seidl Betti, Lassberg Christl, Hanna Lina, Kogler Poldi, Baier Paula, Rieger Mici és Käthe. Férfiak: Ungár György, Zopp Rezső, Kretschmer Agoston, Schauer Alfred, Szegheő Ignác, Hönigsfeld Lajos, Dudek Henrik, Roll János, Chliff Mátyás, Rafael Lajos, Wittig Emil, Brandt József, Rübssam Károly, Romanowsky Arthur, Frankl Albert, Kretschmer Agoston, Erl Lori, Polland Max, Göckel Lajos, Rieger János, Kopsauf Ferdinand, Berger Károly, Perlinger Károly, 12 korista és 12 koristanő, Fröhlich Alfred és Theumann Gretchen karmesterek.

Január huszonharmadikán a vidéki hírlapírók szövetsége rendez jótékonycélu előadást a színházban.

A különben is kitűnő műsorból kiemelkedik Herczeg Ferenc szereplése, ki ez estén egyik novelláját olvassa fel.

A leveles vendégen kívül fellépnek: Lendvai József (felolvasás) Tóvölgyi Mariska, Waldstädter főhadnagy (a Röntgen sugarak legújabb kísérleteiről beszél.)

Az est második nagy eseménye Dészán Achill «Lajos király meséje» c. operájának részletbemutatója. (Virágok lakodalma holdfényénél, Pantomim, balettzene.)

A Filharmónia február elsején Schubert Ferenc születésének száz éves fordulója alkalmából Schubert estét rendez a következő műsorral,

„Die Allmacht» Schuberttől férfikar tenorszóval, (Liszt Ferenc átdolgozásában). — Schubert dalok: „Erlkönig“, „Im Dorfe“, „Der stürmische Morgen“, bariton szóval, éneklő Kerek Ferdinánd. — „Die Nacht“, férfikar Schuberttől. — Schubert: „Fantázia négy kézre op. 103, előadják Kessegic Emmy és Gassner Károly. — „Liebesbotschaft“, „Sei mir gegüssst“, Schubert dalok férfikarra, zongorakísérettel. — Schubert dalok: „Der Lindenbaum“, „Aufenthalt“, „Leiermann“, éneklő Löwenherz Ede. — „Hirtchor“, vegyeskarra a Rosamundától zongorakísérettel Schuberttől, éneklő a Filharmónia.

Január második felében tartja alapító ülését az «Arion» dalegylet az erzsébetvárosi Novotny-féle helyiségben. Az új erzsébetvárosi dalárda elnöke Novotny József, alelnöke Lindner Nándor, titkár Rossmann József, pénztáros Croglet József, irattáros Wegscheider Ferdinánd, karmester Lechenmayer Károly. A választmányba beválasztottak: Toldy Lajos, Kappus József, Kardos Dezső, Klein János, Wegscheider István.

A Tiszti Kaszinó évadnyitó hangversenyén a város polgárságának színe-java jelenik meg. Az estét a 43. gyalog ezred zenekara Korb karnaggyal az élén Goldmark kompozícióval nyitja meg. Cordier Xavér

Goldmark dalokat énekel, Mayer Curt főhadnagy zongorázik, Kozurek Agata áriákat és dalokat énekel, Teisinger, Wahl századosok, Wenzl és Ruzicska főhadnagyok, Udel-féle vokálnegyest mutatnak be. Teisinger Henrik magánénekszámát után, Schöpflin Armand, Ruzicska Károly főhadnagyok, Bucár József intendáns, Korb Frigyes karmester, Mendelssohn vonósnégyesét játszik.

Raul Manó német operatársulata rendkívül gondos betanulásban és látványosan hozza ki Goldmark: Heintchen am Herd (Házi tücsök) c. operáját.

„Das Heimchen am Herd“, Goldmark-opera bemutató. 1875-ben tünt fel hazánk fiának neve a „Sába királynő“-vel az Opera színpad égboltozatán és 11 évvel később 1886 őszén, a „Merlin“-nel és most 10 évvel később a harmadszülötttel állunk szemben. Goldmark műve az operatársulat legjobb előadásai közé tartozik, mely vasárnap este valóságos diadalt aratott. Baviera Minna gróf Zichvéné, önmagát multa felül Dot asszony szerepében, művészi tudásával. Ungár tenorista Eduárd szerepében olyan teljesítményt nyújtott, mely a vidéki operatársulatok nívóját messze felül mulja. Szegheő k. a. Hönigsfeld, Schauer és Hartwig k. a. legjavát nyújtották. Az újdonságot Stolz karmester mutatta be művészi színvonalon. Zenekart és énekkart egyaránt dicséret illeti. A közönség már az első felvonás után át volt szellemülve és lelkesedéssel hívta a szereplőket a rivalda elé. A pompás díszletekért és scenikai beállításért Raul igazgatót illeti dicséret, ki a jelenlévőknek a színpadról köszönte meg hazánkfia darabjának szeretetteljes fogadtatását. Raul igazgató és társulata büszke lehet teljesítményére“.

A Redutban február tizenötödikén megtartott román hangverseny műsora:

Ária a „Paulus“ oratoriumból basszus szóval éneklő Popa J., vendég Salzburgból. „Surugiul“, monolog Alexandritól, előadja Mezin ur Budapestről. Dalok „Canzone“ Figaro házasságából, „Ce te legemi Codruli“, éneklő Cosma Lucia. „Semiramis“, fantázia, zongorán előadja Mariora Spatariu Versecről. Gade: a „Kreutzjahrer“-ből és Scheletti: „Dorul“, éneklő Popovics Szebentől. „Rapsodie roumaine“, Luboctól, zongorán előadja Frencu Cornelia k. a. „Modul noptii“, Dimától és „Mugur mugurel“, dalok, éneklő Popovics. Terzett a „Schöpfung“ oratoriumból Haydn-tól, éneklők Cosmáne (szoprán), Po-

popics (tenor) és Papa (basszus). A zongorakiséretet Cosma Minerva látja el.

A magyar zenevilág legtekintélyesebb személyisége: Zichy Géza gróf mint zeneszerző és karmester jelenik meg a hangversenydobogón.

A magyar zenevilág büszkeségét március huszötödiki érkezése alkalmából, a Filharmónia ünnepélyesen fogadja.

«Zichy Géza gróf, tegnap este érkezett a budapesti gyorssal. A magas vendéget a Filharmónia méltó fogadtatásban részesítette a józsefvárosi állomáson. A magas vendéget Dészán Achill alispán elnök köszöntötte, mire Zichy Géza gróf szíves hangon válaszolt, visszaemlékezve temesvári tartózkodására és a Filharmóniát meleg barátságáról biztosította. Azután Dészán alispán bemutatta az egyesület tagjait. Gassner Károly tanár, az egyesület karnagya számára szívélyes szavai voltak a grófnak. Majd hosszú kocsisorban behajtottak a városba. Zichy, Dészán alispán vendége volt. Délután 3 órakor a Filharmónia helyiségében a gróf személyes vezénylete mellett kezdetét vette a főpróba a «Zene» c. dalműből. Próba után a város polgári és katonai előkelőségeinél tett tisztelegő látogatást a gróf. Vízitelt Waldstädten hadtestparancsnok, Dessewffy r. k. és Popovits szerb püspököknél, Németh József felszentelt püspök, Molnár Viktor főispán, Telbisz Károly polgármester, Paizs Andor táblai elnöknel, Regenspurszky ezredes, Gassner Károly tanár a Filharmónia karnagya és Korb Frigyes katonai karnagynál. A próba közel 3 óra hosszat tartott. A terembe lépéskor a gróft szünni nem akaró «Eljen» fogadta. Majd a pódiumra lépett és kezdetét vette a próba, általános figyelem közepette. A betanítás munkája felett legnagyobb elismerését fejezte ki Zichy gróf mint szerző és egy-egy jólsikerült tételt «Bravo» és «Famos»-sal jutalmazott meg a szerző. A szünetek alatt különösen a nőikar tagjai számára volt közvetlen és hízegő szava a grófnak. Az esti hangverseny műsora a következő:

Beethoven «István király» ouvertourje, előlta a 43. gy. ezred zenekara, vezényel Korb katonakarmester «Serenád» Zichy Géza gróftól, férfikar, zenekarkisérettel, előlta a Zenekedvelő Egylet férfikara vezényel Gassner K. egyesületi karnagy. «Frühlingszeit» Beckertől, «Copelia-Walzer» Goldschmidtől, éneklé Mágori Ida, zongorán kísér Gassner Károly. «A vadász bosszúja», vers Zichy Géztól, szavalta Rác Margit k. a. «A Zene», zenei költemény Zichy Géztól szólóra, korusra zenekarra. A szólókat Mágori Ida, szoprán, Volk Mihály, tenor, Drechsler Adolf, bariton, éneklék. Közreműködik az egyesület női-, férfi- és zenekara. Vezényel a komponista.

Zichy szerzői estje ünnepe volt a bászági hangversenyéletnek.

«Zichy hangversenyen visszatért a hangversenyélet régi aranykora, amikor e város egész szívvel áldozott a művészeteknek. A notabilitások és társadalmi előkelőségek a legnagyobb fényben és pompában — a nők pazar toalettblen drága ékszerekkel ékesítve — töltötték meg a Redut nagytermét és még az oldal ülések is mind elváltak foglalva. Így fogadta e város a grófi zeneszerzőt, ki pont nyolc órakor vonult be Dészán Achill kíséretében a Vigadó nagytermébe. A magas vendéget harsogó «Eljen» és ováció fogadta. A katonazenekar által előlta Beethoven István király» nyitány után Zichy gróf lépett az emelvényre, melyet babér és virágdisszel ékesítettek. Majd eldígálta saját szerzeményü szerenádját zenekar és zongora kíséret mellett. Utóbbi Gassner Károly abszolválta. Szünni nem akaró taps fogadta a Filharmónia gyönyörü korusát a Zichy «Szerenád». Mágori Ida énekszama után Rác Margit, Zichy grófnak «A vadász bosszúja» c. balladáját szavalta el, majd kilenc óra körül felhangzott a műsor ünnepi száma Zichy grófnak «A Zene» c. szimfónikus költeménye, zenekarra, férfi és nőikarra. A harmóniumnál Gassner Károly ült, míg a hárfaszólómat Theumann Grete játszotta. Több korus csendült fel, melynek tenor szólóját Volk Mihály énekelte vívőképes zengő orgánnummal. Majd felhangzott Volk Mihály éneke a «Szerenád» melyet szünni nem akaró ovációval fogadott a közönség. A vegyes és nőikar dicséretes szereplé-